

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

FACTORS AFFECTING PARTICIPATION OF THE MEMBERS OF PARLIAMENT
IN SOLVING WATER SHORTAGE PROBLEM IN THAILAND.

นิพนธ์ จันดาร์ักษ์

อธิการบดี
ห้องสมุดคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยที่จัดทำขึ้นตามโครงการวิจัยวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตรและสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
น.ศ. 2536

กพ

๒๕๓๖

๒๕๓๖

๓.๓

วิทยานิพนธ์
เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

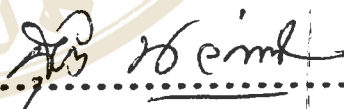
นิพนธ์ จันตารักษ์
ผู้วิจัย

มันส์ วัฒนาศักดิ์, บท.บ., บท.ม., Ph.D.
ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

สุธรรม ภูทอง, ศศ.บ., บท.ม.
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

สุชาติ นวกวงษ์, ศศ.บ., บท.ม.
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

มันตรี จุลสมัย, บ.บ., Ph.D.
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย

เวทย์ วุฒิกর্ণ, บท.บ., บท.ม.
ประธานคณะกรรมการประจำหลักสูตร
วิทยาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม
คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม

วันที่ 27 มกราคม 2537

นิพนธ์ จันดาวัณ

ผู้วิจัย

มณฑิ วัฒนาศักดิ์, วท.บ., วท.ม., Ph.D.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สุชน ภูทอง, สส.บ., วท.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สุชาติ นวกวงษ์, วท.บ., วท.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

มณฑิ จุลสมิธ, พ.บ., Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

เทพมณี วัฒนาศักดิ์, B.A., M.D.,

M.P.H., Dr.P.H.

คณบดี

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ

นายณิพนธ์ จันดาร์ักษ์

วัน เดือน ปีเกิด

10 มกราคม พ.ศ. 2508

สถานที่เกิด

กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

ประวัติการศึกษา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, พ.ศ. 2527-2531:

วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สาขาสารสนเทศศาสตร์)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, พ.ศ. 2531-2535:

นิติศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ. 2534-2536:

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

พ.ศ. 2533 - ปัจจุบัน:

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมุกดาหาร

ตำแหน่ง: นักวิชาการสาธารณสุข 4

ทุนวิจัย

ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์บางส่วน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ. 2536

ทุนการศึกษาแก่นักศึกษามหาบัณฑิตศึกษาเพื่อใช้ในการ

ค้นคว้าวิจัย ประจำปี 2536 มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระ

พระนางเจ้ารำไพพรรณี

พระมหากษัตริย์คุณ

วิชาณพนธ์ได้รับทุนจาก มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

ข้าพระพุทธเจ้าสำนึกใน พระมหากษัตริย์คุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม อย่างหาที่สุดมิได้ และขอน้อมเกล้ายกพระบรมราโชวาทของพระองค์ ไว้ใส่เกล้าใส่กระหม่อม เพื่อเป็นคติเตือนใจ

"การที่จะเอาวิชาไปใช้ให้เป็นประโยชน์หรือไม่ อยู่ที่ตัวผู้ได้ไป ถ้าเราไม่ใช่ความพยายาม ก็จะเป็นอย่างที่ไม่ราบรื่นย่อมว่าไว้ว่า วิชาท่วมหัวเอาตัวไม่รอด เราต้องทำความพยายามเองด้วย พยายามขยันขันแข็ง พยายามเรียนต่อศึกษาต่อไป... อีกประการหนึ่ง ผู้ฉลาดแต่อย่าเสียไม่ได้ เป็นผู้ไม่ควรที่ผู้อื่นจะไว้วางใจ ถึงจะฉลาดเท่าไร จะได้ปริญญา 100 ใบ ก็ไม่เป็นประโยชน์แก่ตน ต้องพยายามเป็นผู้ที่อัสติยัสจริต สมควรที่ผู้อื่นจะไว้ใจ ดังนั้น วิชาที่เราเรียนไปจึงจะเป็นประโยชน์แก่เรา"

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

นายพนธ์ จันดารักษ์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงไปด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำ และตรวจแก้ไข วิทยานิพนธ์มาโดยตลอดจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัส วัฒนาศักดิ์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธมภ์ กุทอง กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุชาติ นวกวษ์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. นายแพทย์เทพม เมืองแมน คณบดีคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้ให้ความกรุณาแก่ผู้วิจัยลงนามในหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ขอกราบขอบพระคุณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยในการสละเวลาอันมีค่าซึ่งเพื่อตอบแบบสอบถาม อันเป็นข้อมูลส่วนสำคัญของการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ให้สำเร็จลงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ วุฒิสมาชิกทุกท่าน ที่ได้สละเวลาอันมีค่าซึ่งให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัย ในการตอบแบบสอบถาม ในขั้นตอนที่ผู้วิจัยทดลองใช้แบบสอบถาม

ขอกราบขอบพระคุณ มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ที่ได้กรุณาให้ทุนวิจัยสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์ แก่ผู้วิจัย และพร้อมกัน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ มารุต บุญนาค ประธานกรรมการมูลนิธิฯ และ ศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. ธิษณูสร สวัสดิวัตน์ ประธานอนุกรรมการพิจารณาให้ทุนฯ ที่ได้พิจารณา ให้ทุนสนับสนุนแก่โครงการวิจัยของผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้พิจารณาให้ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์บางส่วน แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.อภิชาติ อนุภักดี ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณ คุณไพฑูริย์ พิพัฒกุล เลขานุการสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัย ในการจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่านที่รัฐสภา ตลอดจนความอนุเคราะห์อื่นๆ ที่เกี่ยวกับการติดต่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนประวัติและสถิติของรัฐบาล ที่ได้กรุณาจัดส่งแบบสอบถาม ให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่าน ตลอดจนให้ความอนุเคราะห์ ข้อมูลสถานที่ติดต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และที่ทำการพรรคการเมืองต่างๆ

ขอขอบพระคุณ พรรคการเมืองทุกพรรคการเมือง และเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในพรรคการเมือง ที่ได้กรุณาส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อประสานงานของผู้วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายการศึกษา ที่ให้ความสะดวกในการติดต่อขอข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ คุณรัตติยา ปรัชญฤทธิ์ ฝ่ายแผนและกำลังคน สำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข ที่กรุณาให้ผู้วิจัยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษา สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม รุ่นที่ 18 และสาขาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร รุ่นที่ 6 ทุกคน ที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

นิพนธ์ จันดาร์ักษ์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย
ผู้วิจัย นิพนธ์ จันดารักษ์
ปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

มันส์ วัฒนาศักดิ์, วท.บ., วท.ม., Ph.D.

สุขุม ภูทอง, สส.บ., วท.ม.

สุชาติ นวกวณษ์, ศศ.บ., วท.ม.

วันที่สำเร็จการศึกษา 27 มกราคม พ.ศ. 2537

บทคัดย่อ

การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย กระทำโดยการให้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ระหว่างวันที่ 21 พฤษภาคม 2536 ถึงวันที่ 6 ธันวาคม 2536 จำนวน 183 คน (คิดเป็น ร้อยละ 50.83 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด) แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การทดสอบแบบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุ

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ในระดับปานกลาง คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยเท่ากับ 68.52 จากคะแนนเต็ม 117 คะแนน

การมีส่วนร่วมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตาม พื้นที่ที่ได้รับเลือกตั้ง (เมืองหลวง/ต่างจังหวัด) การประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง ภูมิลำเนา (เมือง/ชนบท) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ ภาคที่ได้รับเลือกตั้ง พรรคการเมืองที่สังกัด กลุ่มพรรคการเมืองที่สังกัด การเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี และการมีประสบการณ์ในการเป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณฯ โดยพบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในต่างจังหวัดมีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในกรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้งที่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำบ่อยมีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่อื่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ภูมิลำเนาในชนบท มีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ภูมิลำเนาในเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำบ่อยมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มอื่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคกลาง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัด กลุ่มพรรคเล็ก (พรรคกิจสังคม พรรคเสรีธรรม พรรคเอกภาพ พรรคมวลชน และ พรรคประชากรไทย) และพรรคชาติไทย มีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคอื่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคฝ่ายค้านมีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคฝ่ายรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยเป็นกรรมการวิสามัญพิจารณา พ.ร.บ. งบประมาณฯ มีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่เคยเป็นกรรมการฯ และความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการวิเคราะห์ปัจจัยร่วมทั้งหมด พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มี 6 ปัจจัย คือ พื้นที่ที่ได้รับเลือกตั้ง ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ การประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง ภูมิฐานะ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ และการเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี โดยปัจจัยทั้งหกตัวรวมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของคะแนนการมีส่วนร่วม ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ได้ร้อยละ 30.6

Thesis Title Factors Affecting Participation of the Members of
Parliament in Solving Water Shortage Problem
in Thailand.

Name Niphon Jundaruc

Degree Master of Science (Technology of Environmental
Management)

Thesis Supervisory Committee

Manas Watanasak, B.Sc., M.Sc., Ph.D.
Sukum Phuthong, B.A., M.Sc.
Suchart Nawagawong, B.A., M.Sc.

Date of Graduation 27 January B.E. 2537 (1994)

ABSTRACT

Participation of the Members of Parliament (MPs) in solving water shortage problem in Thailand was conducted by means of questionnaire during May 21, 1993 to December 6, 1993 from 183 MPs (50.83 %). The data were analyzed by means of the SPSS/PC+ and statistics used were t-test, one way analysis of variance, pearson correlation and multiple regression analysis.

The results show that the MPs moderately participate in solving water shortage problem in Thailand. Average participation score is 68.52 points from 117 fullpoints.

Significantly statistical differences in participation are: represented area (capital/provincial), water shortage occurrence in constituency, domicile (urban/rural), water shortage information acquiring, represented geographical part, political party, group of political party, ministerial experience and experience in scrutinizing the budget bill commission. It finds statistically significant that participation of the MPs in provincial is higher than the MPs in Bangkok. The participation of the MPs is comparatively high in the

frequent water shortage constituency. The rural MPs show higher participation than the urban MPs. The MPs who frequently received information dealing with water shortage display higher participation than the others. Northeastern MPs participate in solving the problem more than central MPs. Participation of the MPs from small parties (Social Action Party, Seritham Party, Solidarity Party, Mass Party and Thai Citizen Party) and Chat Thai Party are comparatively higher than the others. The MPs of the opposition parties have participated more than the MPs of the government parties. Ministerial experienced MPs participate more than the other. The experienced MPs in budget bill scrutinizing commission participate more than the other. Knowledgeable MPs on water shortage are statistically positive in relationship with participation.

Furthermore, in analysis of multiple factors finds that six factors affecting participation of the MPs are: represented area, knowledge on water shortage problem, water shortage occurrence in constituency, domicile, water shortage information acquiring and ministerial experience. All these factors can explain variation of participation score of the MPs in solving water shortage problem in Thailand at 30.6 percent.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 สมมติฐานในการวิจัย	6
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญที่ใช้ในงานวิจัย	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
2 การทบทวนวรรณกรรม	9
2.1 สภาพปัญหาการขาดแคลนน้ำ	9
2.2 สาเหตุของปัญหาการขาดแคลนน้ำ	23
2.3 แนวทางแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	25
2.4 นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ	41
2.5 บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	46
2.6 บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	50
2.7 แนวความคิด และทฤษฎี การมีส่วนร่วม	53
2.8 งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	61
2.9 งานวิจัยเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	66

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย	74
3.1	ประชากรเป้าหมาย	74
3.2	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	74
3.3	การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ	75
3.4	การเก็บรวบรวมข้อมูล	79
3.5	กรรมวิธีทางข้อมูล	80
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูล	85
4	ผลการวิจัย	87
<u>ตอนที่ 1</u>	การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ การรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร ความรู้และทัศนคติ เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในประเทศไทย ของประชากรตัวอย่าง	90
<u>ตอนที่ 2</u>	การวิเคราะห์ ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย	99
<u>ตอนที่ 3</u>	เปรียบเทียบความแตกต่าง ของระดับการมีส่วนร่วม ของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ตามลักษณะของประชากร	102
<u>ตอนที่ 4</u>	วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาด แคลนน้ำ ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ อายุ และรายได้ ต่อเดือน กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการ แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย	122
<u>ตอนที่ 5</u>	วิเคราะห์หารูปแบบของความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัว กับตัวแปรตามหนึ่งตัว	123
<u>ตอนที่ 6</u>	วิเคราะห์ ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ สาเหตุ ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย	130

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	133
5.1 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	133
5.2 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	144
5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	145
บรรณานุกรม	146
ภาคผนวก	158
ภาคผนวก ก แบบสอบถามงานวิจัย	159
ภาคผนวก ข การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ	173
ภาคผนวก ค หมู่บ้านเลี้ยงช้าง จำนวน 6,424 หมู่บ้าน	182
ภาคผนวก ง การวิเคราะห์ความคิดเห็นของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับสาเหตุ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ในรายละเอียด	185
ภาคผนวก จ แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรศึกษาทั้งหมด	195

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจังหวัดที่ได้รับความเสียหายจากภาวะฝนแล้ง ระหว่างปี 2532-2535	9
2 แสดงจำนวนจังหวัดและจำนวนหมู่บ้าน หมู่บ้านแล้งซ้ำซาก แยกตามภาคต่างๆ	10
3 แสดงสภาพการใช้น้ำในกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา	12
4 แสดงปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยของลุ่มน้ำเจ้าพระยา ที่จังหวัดนครสวรรค์ (C.2)	13
5 แสดงปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำ และการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำ	14
6 แสดงการเปรียบเทียบ สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ (วันที่ 3 ตุลาคม 2536)	17
7 แสดงปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยทั้งปีแต่ละภาค และการเก็บกักน้ำเฉลี่ยทั้งปี	19
8 แสดง ค่าคงที่ A และ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย B ของสมการถดถอยการผันแปรของค่าเฉลี่ยรายปี และค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ทุก 5 ปี ($Y = A + BX$) ในคาบเวลา 39 ปี (พ.ศ. 2494-2532)	20
9 แสดงตัวแปรและกลุ่มย่อย และตัวแปรทุน	83
10 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ลักษณะส่วนบุคคล ภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติ เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ของประชากรตัวอย่าง	90
11 แสดงจำนวนและร้อยละ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามระดับ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย	99
12 แสดงคะแนนเต็ม ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และระดับการมีส่วนร่วม จำแนกตาม รูปแบบการมีส่วนร่วม	100
13 แสดงจำนวน คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามเพศ	102
14 แสดงจำนวน คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามระดับการศึกษา	103
15 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในการเปรียบเทียบคะแนน การมีส่วนร่วมเฉลี่ย ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน	104

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
16 แสดงจำนวน คณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามภูมิภาค	104
17 แสดงจำนวน คณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามสถานภาพสมรส	105
18 แสดงจำนวน คณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามอาชีพก่อนได้รับเลือกตั้ง	106
19 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในการเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีอาชีพก่อนได้รับเลือกตั้งต่างกัน	107
20 แสดงจำนวน คณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามพื้นที่ที่ได้รับเลือกตั้ง	107
21 แสดงจำนวน คณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามภาคที่ได้รับเลือกตั้ง	108
22 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในการเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในแต่ละภาค	109
23 แสดงการเปรียบเทียบ คณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในแต่ละภาคเป็นรายคู่	110
24 แสดงจำนวน คณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามพรรคการเมืองที่สังกัด	110
25 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในการเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองต่างกัน	111
26 แสดงการเปรียบเทียบ คณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองต่างๆ เป็นรายคู่	112
27 แสดงจำนวน คณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามกลุ่มพรรคการเมืองที่สังกัด	113

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
28 แสดงจำนวน คณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามนโยบายของพรรคการเมืองที่สังกัด	113
29 แสดงจำนวน คณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำแนกตามประสิทธิภาพทางการเมือง (จำนวนสมัยที่ได้รับเลือกตั้ง)	114
30 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในการเปรียบเทียบคณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีประสิทธิภาพทางการเมืองต่างกัน	115
31 แสดงจำนวน คณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตาม การเคยดำรงตำแหน่งใน คณะรัฐมนตรี	115
32 แสดงจำนวน คณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามการเคยเป็นกรรมการ วิสามัญพิจารณา พ.ร.บ. งบประมาณฯ	116
33 แสดงจำนวน คณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ที่เกิดขึ้น ในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง	117
34 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในการเปรียบเทียบคณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้น ในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้งต่างกัน	118
35 แสดงการเปรียบเทียบ คณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ มีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ที่เกิดขึ้น ในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้งต่างกัน เป็นรายคู่	119

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
36	แสดงจำนวน คณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตาม การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ	119
37	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในการเปรียบเทียบคณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำต่างกัน	120
38	แสดงการเปรียบเทียบ คณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำต่างกันเป็นรายคู่	121
39	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ อายุ และรายได้ต่อเดือนกับการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	122
40	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร ที่มีความสำคัญในการประมาณค่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย	123
41	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ถูกเลือก เข้า ในแบบจำลอง	129
42	ความถี่ และร้อยละ ของความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย 5 อันดับแรก	130
43	ความถี่ และร้อยละ ของความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย 5 อันดับแรก	131
44	ความถี่ และร้อยละ ของความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ 5 อันดับแรก	132
45	การวิเคราะห์ดัชนีความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความรู้	174
46	เตรียมการคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้จำนวน 17 ข้อ	175
47	แสดงค่า t-test ของแบบวัดทัศนคติจำนวน 29 ข้อความ	177
48	เตรียมการคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบวัดทัศนคติจำนวน 19 ข้อความ	178

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
49	คะแนนการมีส่วนร่วมจำนวน 34 รูปแบบ
50	ความถี่ และร้อยละ ของความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ สาเหตุของปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย
51	ความถี่ และร้อยละ ของความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ ปัญหาอุปสรรคในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย
52	ความถี่ และร้อยละ ของความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับ แนวทางในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย
53	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

สารบัญภาพ

รูปที่	หน้า
1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย	5
2 แสดงปริมาณน้ำปีของแม่น้ำเจ้าพระยา ที่ จ.นครสวรรค์ (C.2)	14
3 แสดงปริมาณน้ำไหลลงอ่างฯ และระบายจากอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล และเขื่อนสิริกิติ์	15
4 แสดงปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล และเขื่อนสิริกิติ์	16
5 โครงการผันน้ำ กก-อิง-น่าน	33
6 แสดงแนวอุโมงค์ผันน้ำจากแม่น้ำปายลงสู่แม่น้ำแม่แตง	35
7 แสดงการผันน้ำจากแม่น้ำขวมมาลงเหนืออ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล	37
8 แสดงการสูบน้ำจากแม่น้ำขวมเพื่อผันน้ำผ่านอุโมงค์ไปลงอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล	38
9 แสดงผลของตัวแปรที่มีนัยสำคัญในการประมาณค่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย	126
10 Histogram - Standardized Residual แสดงลักษณะการกระจายของค่าความคลาดเคลื่อน ของแบบจำลองประมาณค่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย	126
11 Normal Probability (P-P) Plot ของค่า Standardized Residual ของแบบจำลองประมาณค่าการมีส่วนร่วม ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย	127
12 Standardized Scatterplot ระหว่างตัวแปรตามจากการประมาณค่า (PRED) กับค่าความคลาดเคลื่อน (RESID) ของแบบจำลองประมาณค่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย	128

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติชนิดหนึ่ง ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต ทั้งในด้านการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ประเทศไทยเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในเขตรมรสุม มีฝนตกค่อนข้างมาก จึงทำให้มีการใช้น้ำกันอย่างไม่รู้คุณค่า และไม่มีใครเคยคิดเลยว่าประเทศไทยจะประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ แต่ในปัจจุบัน การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว กอปรกับ การขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้ความต้องการใช้น้ำเพิ่มขึ้น ในขณะนั้นแหล่งน้ำต่างๆ ในประเทศมีปริมาณจำกัด และปัญหามลภาวะทางน้ำ ทำให้คุณภาพของน้ำไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ประโยชน์ ปัญหาการขาดแคลนน้ำจึงเริ่มปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนในหลายพื้นที่และบางพื้นที่ค่อนข้างจะรุนแรง

กองโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อม สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (2536:6) ได้รายงานการวิเคราะห์ข้อมูล กชช. 2ค. ปี 2533 พบว่า มีหมู่บ้านในชนบท นอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล และกรุงเทพมหานคร ที่ขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค (ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน) ระดับรุนแรงทั้งสิ้น 28,435 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 48.98 ของหมู่บ้านชนบทไทย และจากการตรวจสอบข้อมูลหมู่บ้านที่ประสบภัยแล้ง พบว่า ในปี 2531-2535 มีหมู่บ้านที่ได้รับการแจกน้ำติดต่อกัน (ขาดแคลนน้ำซ้ำซาก) ทั่วประเทศทั้งสิ้น 6,424 หมู่บ้าน

ศูนย์ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครอง (2535: 5) ได้สรุป สภาพความแห้งแล้ง ในช่วงความแห้งแล้งสูงสุดของปี พ.ศ. 2535 (ช่วงวันที่ 5 เมษายน ถึง 15 พฤษภาคม 2535) พบว่า มีจังหวัดที่ประสบภัยแล้ง ถึง 70 จังหวัด 719 อำเภอ 5,701 ตำบล 25,766 หมู่บ้าน 2,430,663 ครอบครัว 12,097,753 คน

การขาดแคลนน้ำในชนบทที่หมู่บ้านเจ้าพระยา ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากในชนบทที่หมู่บ้านเจ้าพระยา มีกิจกรรมที่สำคัญต่างๆ มากมาย ความต้องการใช้น้ำในกิจกรรมต่างๆ มีมากขึ้น แต่ปริมาณน้ำต้นทุนจากเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ กำลังมีสภาพลดลงอย่างน่าวิตก โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง จึงเป็นเหตุให้หลายพื้นที่ต้องประสบกับความเดือดร้อน เนื่องจากขาดแคลนน้ำเป็นประจำ และนั่นจะทวีความรุนแรงมากขึ้น (ปราโมทย์ ไม้กลัด 2535: 39)

จะเห็นได้ว่าปัญหาการขาดแคลนน้ำ เป็นปัญหาระดับชาติที่ทุกฝ่าย จะต้องให้ความร่วมมือ เพื่อหาแนวทางแก้ไข โดยเร่งด่วน ไม่เช่นนั้นปัญหาจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น จนยากที่จะแก้ไข หรือต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก แนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าว ส่วนหนึ่งจะต้องเริ่มจาก การมีนโยบายระดับชาติที่ชัดเจน มีมาตรการทางกฎหมายที่จำเป็น เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์การบริหารจัดการ การพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ตลอดจนการบรรจุให้ประชาชน เข้าใจ และตระหนัก ถึงปัญหาการขาดแคลนน้ำ ที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต โดยให้ความร่วมมือในการประหยัดการใช้น้ำ รักษาแหล่งน้ำ ไม่ให้เกิดมลภาวะ ตลอดจนให้ความร่วมมือในการรักษาป่าต้นน้ำลำธาร

แนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าว จะต้องอาศัยกลไกทางด้านการบริหาร โดยมีรัฐบาล เป็นผู้มีอำนาจสูงสุด ในการกำหนดนโยบาย และดำเนินปฏิบัติ ที่จะต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่จำเป็น เพื่อเป็นเครื่องมือให้ฝ่ายบริหารดำเนินการ ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลไกทั้งสอง คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นผู้ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ เกี่ยวข้องกับกลไกที่จะสามารถเอื้ออำนวยให้ การแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำ ประสบผลสำเร็จได้ กอปรกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีฐานะเป็นตัวแทนของประชาชน เป็นผู้ทราบดี และเข้าใจปัญหาของประชาชน ได้ดีที่สุดคนหนึ่ง การเข้ามามีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหการขาดแคลนน้ำ ซึ่งเป็นปัญหาระดับชาติ ที่กำลังอยู่ในภาวะวิกฤต จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

ความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงน่าคิดว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหการขาดแคลนน้ำมากน้อยเพียงใด และมีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ในหัวข้อวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย การวิจัยในประเด็นปัญหาดังกล่าว ยังไม่มีผู้ใดเคยทำการวิจัยมาก่อน ผลการวิจัยในครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย และข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะสามารถนำไปใช้เป็นข้อเสนอแนะในการแสวงหามาตรการ เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหการขาดแคลนน้ำ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังจะทำให้ทราบความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในภาพรวม เกี่ยวกับสาเหตุ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการแก้ปัญหการขาดแคลนน้ำ ซึ่งจะสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการหามาตรการแก้ปัญหการขาดแคลนน้ำต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยถึง การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ในรอบปีที่ผ่านมา
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

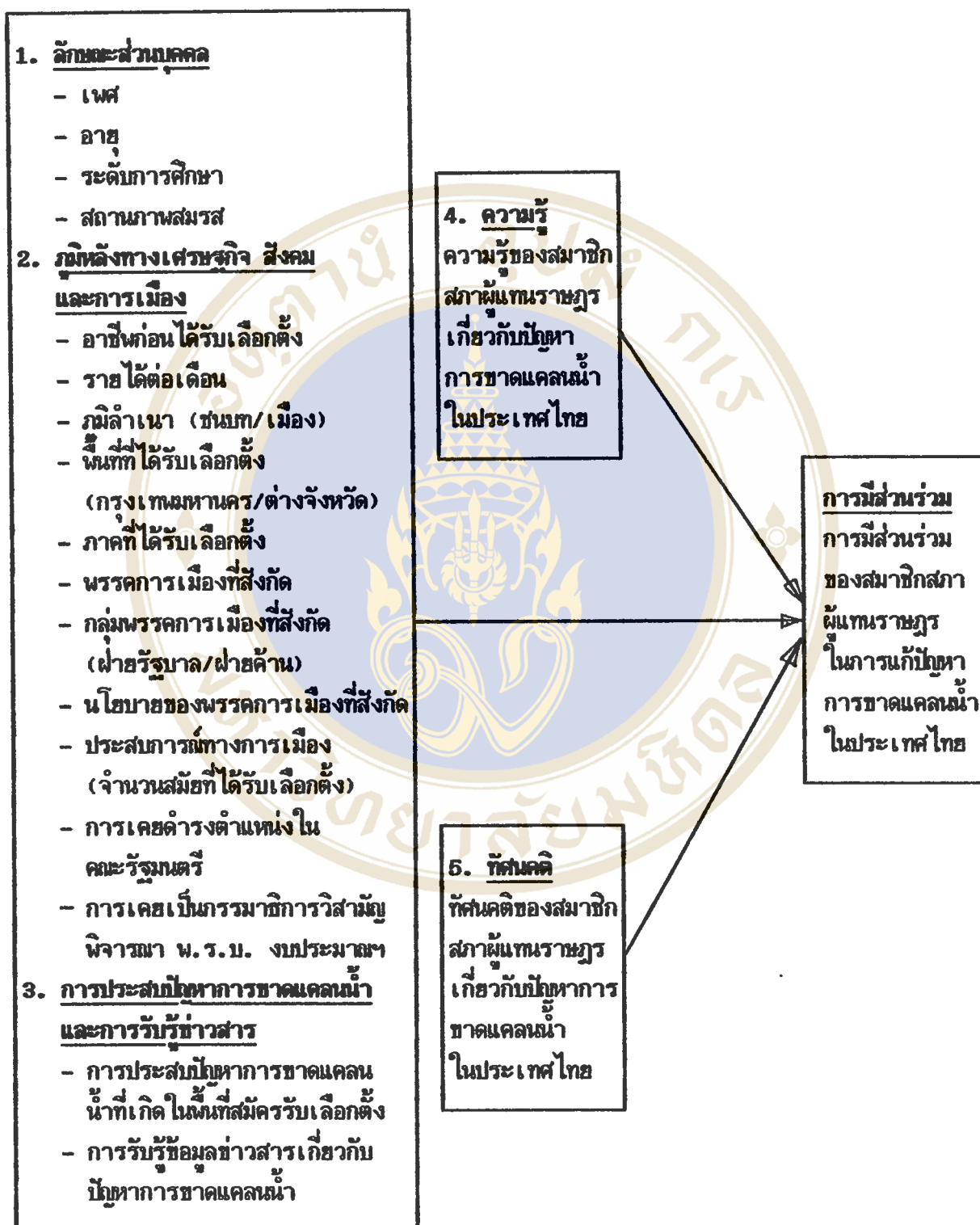
งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้กำหนดตัวแปรหรือปัจจัยที่นำมาศึกษา โดยมีแนวทางดังนี้ จากการตรวจสอบเอกสาร ทฤษฎีการมีส่วนร่วม งานวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม (มีรายละเอียดในบทที่ 2) ผู้วิจัยนำปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ที่สอดคล้องกับลักษณะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มากำหนดเป็นตัวแปรศึกษาในกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตัวแปรเหล่านี้ยังไม่ได้ครอบคลุมลักษณะเฉพาะบางอย่างของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรที่มิการศึกษาในกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่พบว่ามีนัยสำคัญเข้ามาร่วมศึกษาด้วย แต่เนื่องจากงานวิจัยเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติ ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรบางตัวที่ไม่มีความสำคัญเข้ามาร่วมศึกษาด้วย เนื่องจากถือว่าเป็นตัวแปรที่ยุ่งสงสัย และจะต้องมีการศึกษาเพื่อยืนยันอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำเอาตัวแปร ด้านความรู้และทัศนคติ มาศึกษาในลักษณะของตัวแปรอิสระด้วย เพื่อที่จะทราบถึงผลของตัวแปรทั้งสองที่จะมีต่อการมีส่วนร่วม ดังนั้นในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้กำหนดขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษาออกเป็น 5 กลุ่มตัวแปร คือ กลุ่มตัวแปร ด้านลักษณะส่วนบุคคล ด้านภูมิหลังทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง ด้านการประสพปัญหาการขาดแคลนน้ำและการรับรู้ข่าวสาร ด้านความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ และด้านทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ โดยมีตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด 19 ตัวแปร ดังนี้

ก. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. สถานภาพสมรส
5. อาชีพก่อนได้รับเลือกตั้ง
6. รายได้ต่อเดือน
7. ภูมิลำเนา (ชนบท/เมือง)
8. ภาคที่ได้รับเลือกตั้ง
9. พื้นที่ที่ได้รับเลือกตั้ง (กรุงเทพมหานคร/ต่างจังหวัด)
10. พรรคการเมืองที่สังกัด
11. กลุ่มพรรคการเมืองที่สังกัด (ฝ่ายรัฐบาล/ฝ่ายค้าน)
12. นโยบายของพรรคการเมืองที่สังกัด
13. ประสบการณ์ทางการเมือง (จำนวนสมัยที่ได้รับเลือกตั้ง)
14. การเคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี
15. การมีประสบการณ์ในการเป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
16. การประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง
17. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ
18. ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ
19. ทศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ

ข. ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ

จากตัวแปรดังกล่าวนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

1.4 สมมติฐานในการวิจัย

ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ ($\alpha = .05$) ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตัวแปรต่อไปนี้

1.1 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย แตกต่างกัน

1.2 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มี ระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย แตกต่างกัน

1.3 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มี สถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย แตกต่างกัน

1.4 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มี อาชีพก่อนได้รับเลือกตั้งต่างกัน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย แตกต่างกัน

1.5 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มี ภูมิลำเนาอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย แตกต่างกัน

1.6 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในแต่ละภาค มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย แตกต่างกัน

1.7 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย แตกต่างกัน

1.8 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัด พรรคการเมืองต่างกัน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย แตกต่างกัน

1.9 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัด พรรคการเมืองฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย แตกต่างกัน

1.10 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่สังกัดพรรคการเมืองที่มีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย แตกต่างกัน

1.11 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มี ประสบการณ์ทางการเมืองต่างกัน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย แตกต่างกัน

1.12 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มี ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรีต่างกัน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย แตกต่างกัน

1.13 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มี ประสบการณ์ในการเป็นกรรมการวิสามัญพิจารณาพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ต่างกัน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย แตกต่างกัน

1.14 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พื้นที่สมัครรับเลือกตั้งประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำต่างกัน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย แตกต่างกัน

1.15 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย แตกต่างกัน

2. ปัจจัยด้านอายุ รายได้ต่อเดือน ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ มีความสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

3. ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล ภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญที่ใช้ในงานวิจัย

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติในรูปแบบต่างๆ ในรอบปีที่ผ่านมา เป็นข้อมูลจากการสอบถามจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยตรงแล้วประเมินออกมาเป็นคะแนนการมีส่วนร่วม

2. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาเมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 หรือ ได้รับเลือกตั้งซ่อมภายหลัง และดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในรัฐสภาสมัยปัจจุบัน

3. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ หมายถึง สภาวะที่น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค น้ำเพื่อการเกษตร และน้ำใช้เพื่อกิจกรรมอื่นๆ ตามคุณลักษณะของน้ำที่เหมาะสมในแต่ละกิจกรรม มีไม่เพียงพอ

พอกับความต้องการ ที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน และยังรวมไปถึง สภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

4. ความรู้ เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ปัญหาการขาดแคลนน้ำ วัดจากแบบสอบถามในส่วนที่ใช้วัดความรู้ แล้วประเมินออกมาเป็นคะแนน

5. ทักษะคิด เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ หมายถึง ความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพ ปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ วัดจากแบบสอบถามในส่วนที่ใช้วัดทัศนคติ แล้วประเมินออกมาเป็นคะแนน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับ การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหา การขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

2. ทำให้ทราบถึงปัจจัย ที่ผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการ แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในประเทศไทย

3. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะสามารถนำไปใช้เป็นข้อเสนอแนะในการแสวงหามาตรการ เพิ่มการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังจะทำให้ทราบความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาพรวม เกี่ยวกับสาเหตุ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ซึ่งจะสามารถนำมาใช้เป็นแนวทาง ในการหามาตรการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำต่อไป

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

2.1 สภาพปัญหาการขาดแคลนน้ำ

ปัญหาการขาดแคลนน้ำของประชาชนในชนบทของไทย นับวันจะทวีความรุนแรง การขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคในฤดูแล้ง เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ทั่วทุกภาคของประเทศ สถานการณ์ จังหวัดที่ได้รับความเดือดร้อนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในช่วงปี 2532-2535 ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจังหวัดที่ได้รับความเสียหายจากภาวะฝนแล้ง ระหว่างปี 2532-2535

ปี พ.ศ.	จำนวนพื้นที่ได้รับความเสียหาย					จำนวนประชากรที่ได้รับ
	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	หลังคาเรือน	ความเดือดร้อน (คน)
2532	23	222	1,263	6,628	496,602	-
2533	43	253	1,773	7,234	536,550	-
2534	59	479	2,801	12,192	1,221,416	-
2535	69	694	5,485	24,765	2,305,714	11,385,204

ที่มา: สำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กระทรวงมหาดไทย.

อ้างใน รายงาน ธีระพิชิตตระกูล 2536: 1.

จากสรุปสถานการณ์ภัยแล้ง ในปี พ.ศ. 2536 (ข้อมูลถึง 25 มกราคม 2536) มี จังหวัดที่ประสบความเสียหายเนื่องจากภัยแล้ง จำนวน 27 จังหวัด 144 อำเภอ 1,380 ตำบล 5,317 หมู่บ้าน แยกเป็นหมู่บ้านแล้งวิกฤต 1,775 หมู่บ้าน หมู่บ้านแล้งปานกลาง 2,144 หมู่บ้าน และหมู่บ้านแล้งไม่รุนแรง 1,398 หมู่บ้าน (ประจำ เทศระกุล, บรรณาธิการ 2536 กะ 5)

แต่ข้อมูลสรุปสถานการณ์ภัยแล้ง ปี 2536 ถึงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2536 มีจังหวัดที่ ประสบความเสียหายเนื่องจากภัยแล้งเพิ่มขึ้นเป็น 48 จังหวัด 300 อำเภอ 2,523 ตำบล 10,614 หมู่บ้าน แยกเป็นหมู่บ้านแล้งวิกฤต 3,150 หมู่บ้าน หมู่บ้านแล้งปานกลาง 4,191 หมู่บ้าน และหมู่บ้านแล้งไม่รุนแรง 3,273 หมู่บ้าน (กรมการปกครอง 2536: 1)

จากการตรวจสอบข้อมูลหมู่บ้านที่ประสบภัยแล้ง โดยกรมการปกครอง พบว่า ปี พ.ศ. 2531-2535 มีหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากน้ำติดต่อกัน (หมู่บ้านขาดแคลนน้ำซ้ำซาก หรือแล้งซ้ำซาก) ทั่วประเทศทั้งสิ้น 6,424 หมู่บ้าน ซึ่งแยกตามภาคต่างๆ ได้ดังข้อมูลที่แสดงในตารางที่ 2 และมีรายละเอียดในภาคผนวก ค

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนจังหวัดและจำนวนหมู่บ้าน หมู่บ้านแล้งซ้ำซาก แยกตามภาคต่างๆ

ภาค	จำนวนจังหวัด	จำนวนหมู่บ้าน
1. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	9	1,785
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	7	1,756
3. ภาคใต้	8	727
4. ภาคตะวันออก	7	671
5. ภาคกลาง	10	547
6. ภาคเหนือ	12	938
รวม	53	6,424

ที่มา: สำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครอง 2536: 1.

การขาดแคลนน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยาเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่อยู่ในภาวะวิกฤต เพราะสภาพปัจจุบันความต้องการใช้น้ำในกิจกรรมต่างๆ มีมากขึ้นกว่าเดิม แต่ปริมาณน้ำต้นทุนมีไม่เพียงพอและมีแนวโน้มลดลงจนเป็นที่น่าวิตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูแล้งและหน้าแล้ง ปัญหานี้จะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น

จากข้อมูลสภาพการใช้น้ำในปัจจุบัน ของกิจกรรมต่างๆ ในเขตโครงการชลประทานเจ้าพระยาใหญ่ มีกิจกรรมหลักที่ต้องใช้น้ำจากแหล่งน้ำต้นทุน ของลุ่มน้ำเจ้าพระยา โดยเฉพาะจากอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ ประมาณได้ตั้งข้อมูลใน ตารางที่ 3 ซึ่งใกล้เคียงกับรายงานการศึกษาของ ฤณอม คล้ายขยาส และวิรัตน์ ขาวอุปถัมภ์ (2534: 165) คือ เฉลี่ยปีละประมาณ 13,600 ล้าน ม.³ ทั้งนี้ยังไม่คิดรวมไปถึงความต้องการในอนาคต ที่จะเพิ่มขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากร และความเจริญทางเศรษฐกิจ

ตารางที่ 3 แสดงสภาพการใช้น้ำในกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา

ลำดับที่	กิจกรรม	ปริมาณน้ำที่ใช้-ล้าน ลบ.ม.		หมายเหตุ
		ต่อวัน	ต่อปี	
1.	ผลิตน้ำดื่ม			
	- บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยา	4.32	1,600	
	- บริเวณปากแม่น้ำท่าจีน	2.60	950	* ปัจจุบันได้ผันน้ำจากแม่กลองมาช่วยแทน
2.	ผลิตน้ำประปาสำหรับบำรุงเขตมหานคร โดยการประปาครบวงจร			
	- ปัจจุบัน ถึงปี 2542	3.50	1,300	
	(- ปี 2543 เป็นต้นไป	5.30	1,920	มีแผนใช้น้ำจากแม่น้ำแม่กลอง)
3.	การคมนาคมทางน้ำถึงเขื่อน เจ้าพระยา	-	-	ใช้น้ำที่ระบายลงมาใช้กับกิจกรรมลำดับที่ 1 และ 2
4.	** การใช้น้ำเพื่อการเกษตรโดยเฉลี่ย			รวมน้ำใช้อุปโภคบริโภคของชุมชนในเขตโครงการ และน้ำใช้เพื่อการอุตสาหกรรมด้วย
	- นาปี	-	4,000	
	- *** นาปรัง และพืชต่างๆ ในฤดูแล้ง	-	6,000	
รวมปริมาณน้ำที่ใช้ในปัจจุบัน		-	13,850	

หมายเหตุ: * ดำเนินการแล้วเสร็จในปี 2532

** การใช้น้ำเพื่อการเกษตรโดยเฉลี่ยดังกล่าว รวมปริมาณน้ำที่ใช้ในเขตโครงการชลประทานพิษณุโลก (พื้นที่โครงการ 600,000 ไร่) ด้วย

*** สำหรับพื้นที่เพาะปลูกหน้าแล้ง ที่เกษตรกรต้องการทำประมาณ 2.5-3.0 ล้านไร่ ปีใดมีน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนฉิมพลี และเขื่อนสิริกิติ์น้อย พื้นที่เพาะปลูกในฤดูแล้งที่ทำได้จะลดลงกว่าเกณฑ์ปกติ หากปีใดมีน้ำต้นทุนสำหรับใช้ในฤดูแล้ง มากกว่า 6,000 ล้านลูกบาศก์เมตร เกษตรกรในเขตโครงการจะเพิ่มขยายพื้นที่เพาะปลูกได้อีกอย่างไม่จำกัด
ที่มา: ปราโมทย์ ไช้กลัด 2535: 40.

ในอดีตสภาพน้ำท่าในลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก แต่ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ปริมาณน้ำท่าที่เกิดในลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีการเปลี่ยนแปลงลดลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งมีสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 2 ประการ (ถนน คล้ายขยาย และวิรัตน์ ชาวอุบลรัตน์ 2534: 165) คือ การเปลี่ยนแปลงจากปริมาณน้ำต้นทุนของลุ่มน้ำที่มั่นคง การเปลี่ยนแปลงจากสาเหตุนี้เนื่องจาก ผลกระทบทางสมดุลของธรรมชาติเปลี่ยนไป เช่น ป่าบริเวณต้นน้ำถูกทำลาย ความเจริญเติบโตของบ้านเมืองและการพัฒนาแหล่งน้ำทางต้นน้ำเพิ่มมากขึ้น อีกสาเหตุหนึ่งคือการใช้น้ำมีเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ มีการใช้น้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยาในเรื่องของการเกษตร การอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น ตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ทำให้ปริมาณน้ำท่าที่ไหลลงสู่แม่น้ำล้นออกของ

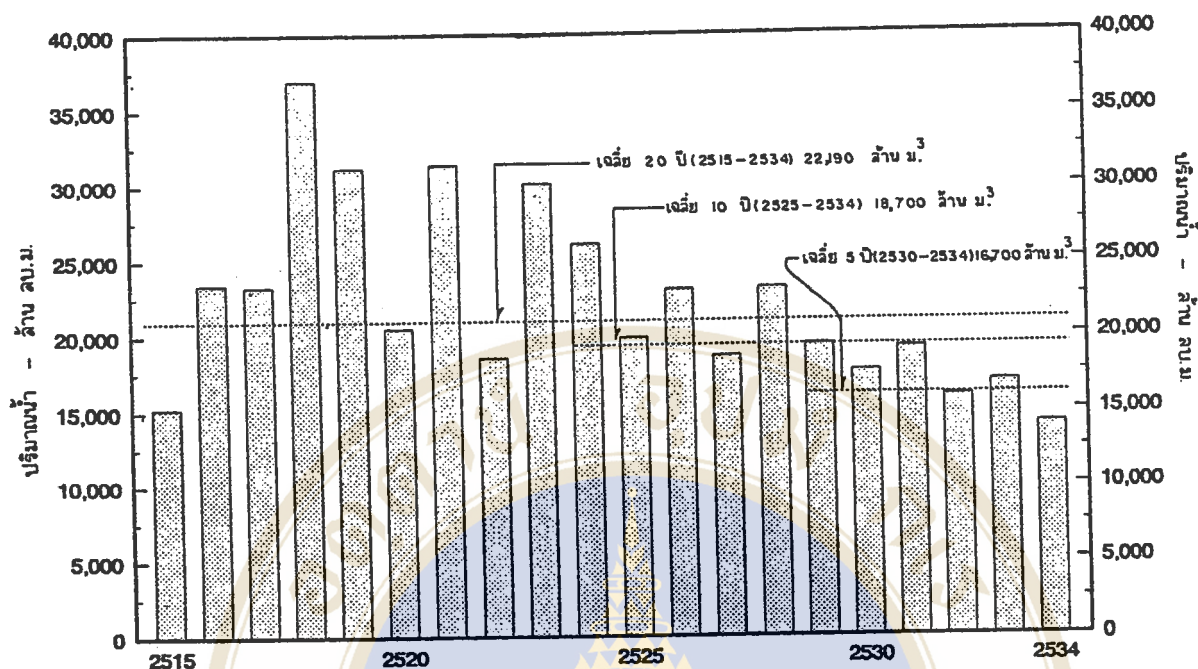
จากข้อมูลของการเปลี่ยนแปลงปริมาณน้ำ ของลุ่มน้ำเจ้าพระยา ที่จังหวัดนครสวรรค์ (สถานีวัดน้ำของกรมชลประทาน-C.2) ที่เป็นจุดรวมปริมาณน้ำจากภาคเหนือทั้งหมดก่อนที่จะไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา สรุปได้ดังข้อมูลที่แสดงในตารางที่ 4 และ รูปที่ 2

ตารางที่ 4 แสดงปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยของลุ่มน้ำเจ้าพระยา ที่จังหวัดนครสวรรค์ (C.2)

ช่วงปี พ.ศ.	ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยของลุ่มน้ำเจ้าพระยา ที่จังหวัดนครสวรรค์ (C.2)
2491-2534 (ปริมาณน้ำเฉลี่ยระยะยาว)	23,000
2515-2534 (เฉลี่ยย้อนหลัง 20 ปี)	22,190
2525-2534 (เฉลี่ยย้อนหลัง 10 ปี)	18,700
2530-2534 (เฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี)	16,700

หมายเหตุ: หน่วย = ล้านลูกบาศก์เมตร

ที่มา: สรุปจากรายงานของ ถนน คล้ายขยาย และวิรัตน์ ชาวอุบลรัตน์ 2534: 165.

ที่มา: ถนอม คล้ายชาย และวิรัตน์ ขาวอุบล 2534: 166.

รูปที่ 2 แสดงปริมาณน้ำปีของแม่น้ำเจ้าพระยา ที่ จ.นครสวรรค์ (C.2)

นอกจากนี้ ปริมาณน้ำที่ไหลลงอ่างเก็บน้ำ เขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ เฉลี่ยรวมกันทั้งสองอ่าง ในช่วง 20 ปี 10 ปี และ 5 ปี มีแนวโน้มลดลง ดังข้อมูลปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำ เขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ และการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำทั้งสอง ในตารางที่ 5

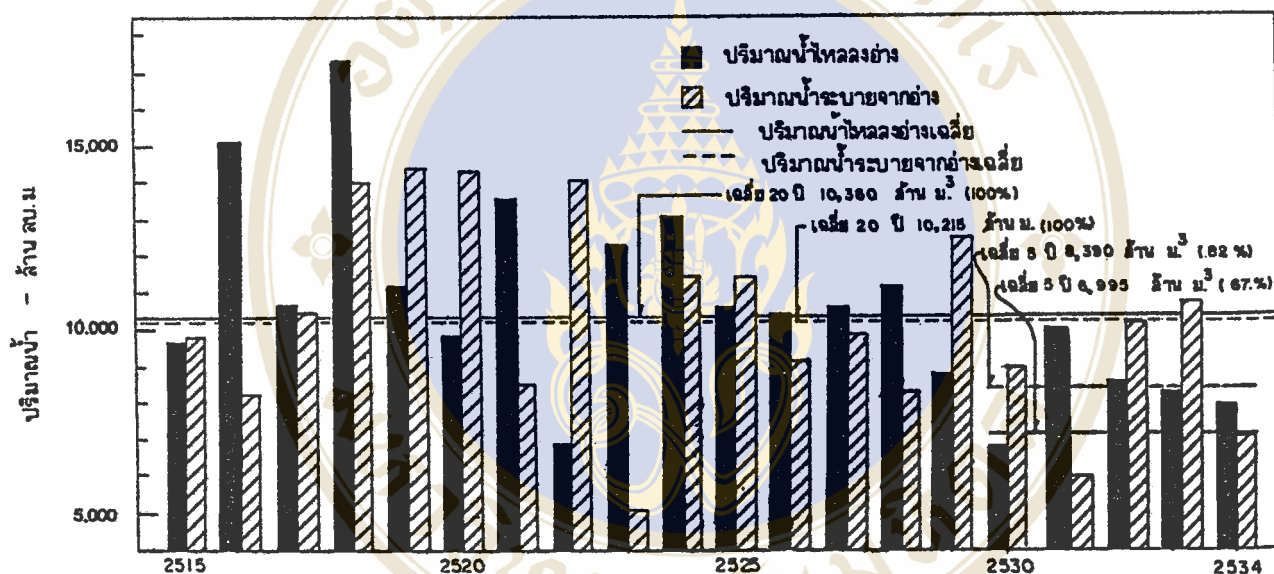
ตารางที่ 5 แสดงปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำ และการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำ

ช่วงปี พ.ศ.	ปริมาณน้ำไหลลงอ่างฯ	การระบายน้ำจากอ่างฯ
2515-2534 (เฉลี่ยย้อนหลัง 20 ปี)	10,360	10,215
2525-2534 (เฉลี่ยย้อนหลัง 10 ปี)	8,760	9,178
2530-2534 (เฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี)	6,995	8,390

หมายเหตุ: หน่วย = ล้านลูกบาศก์เมตร

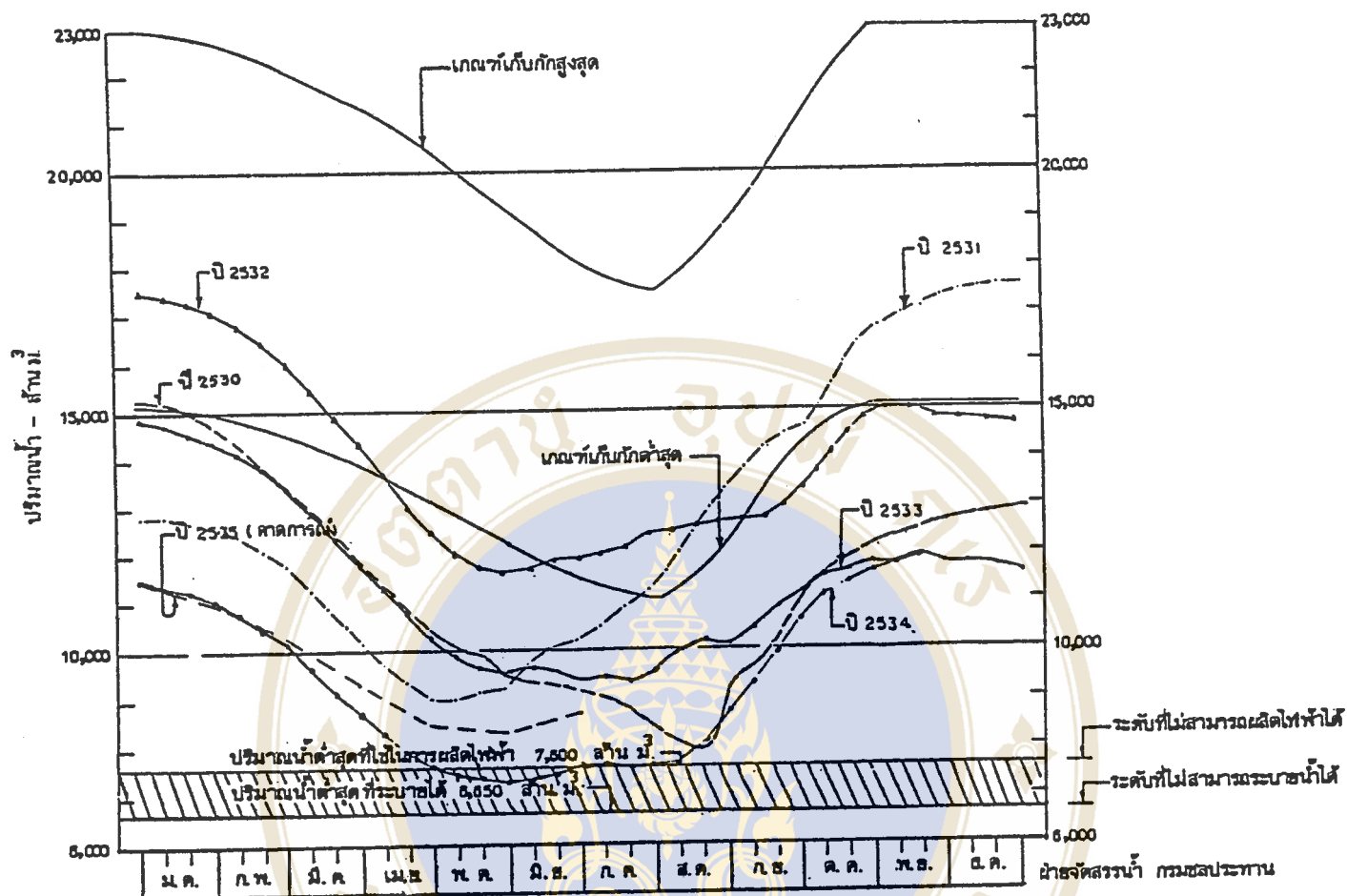
ที่มา: วิรัตน์ ขาวอุบล 2534: 109.

จะเห็นว่า ปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำทั้งสองเฉลี่ยมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่สภาพการใช้น้ำทางด้านท้ายอ่างเก็บน้ำไม่ได้ลดลง ปริมาณการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำทั้งสองมาช่วยทางด้านท้ายอ่างเก็บน้ำลดลงเล็กน้อย และปริมาณน้ำที่ระบายออกเฉลี่ยจะเกินกว่าปริมาณน้ำไหลเข้าอ่างเกือบทุกปี การใช้น้ำจึงเกินต้นทุนของน้ำเข้าอ่าง และต้องระบายน้ำต้นทุนเดิมมาใช้เพิ่มทุกปี ทำให้ระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำทั้งสองลดระดับลงตามลำดับ และระบายจนใกล้หมดอ่างเก็บน้ำคือระบายจนไม่สามารถระบายได้ เมื่อฤดูแล้งปี พ.ศ. 2534 ดังรายละเอียดแสดงใน รูปที่ 3 และ รูปที่ 4

ที่มา: วิรัตน์ ขาวอุปัทม์ 2534: 109.

รูปที่ 3 แสดงปริมาณน้ำไหลลงอ่างฯ และระบายจากอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์

ที่มา: วิรัตน์ ขาวอุบล 2534: 110.

รูปที่ 4 แสดงปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล และเขื่อนสิริกิติ์

นอกจากนี้สถานการณ์น้ำต้นทุนในเขื่อนทั้งสองเมื่อต้นปี 2536 มีสภาพอยู่ในเกณฑ์ที่น้อยมาก กล่าวคือ มีปริมาณน้ำที่ใช้การได้ เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2536 เพียง 5,357 ล้านลูกบาศก์เมตรเท่านั้น (กรมชลประทาน 2536 กะ: 121) และจากรายงาน เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2536 พบว่ามีปริมาณน้ำที่ใช้การได้เหลือเพียง 2,500 ล้านลูกบาศก์เมตร (ประชา เตะระกุล, บรรณาธิการ 2536 ะ: 1, 19) ซึ่งน้อยกว่าปีที่แล้วประมาณครึ่งหนึ่ง และคาดว่าปริมาณน้ำคงไม่เพิ่มขึ้นอีกแล้ว ซึ่งเป็นปัญหาที่น่าวิตกมาก

จากรายงาน การเปรียบเทียบสภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2536 ของฝ่ายจัดสรรน้ำ กรมชลประทาน พบว่าปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำส่วนใหญ่ มีเปอร์เซ็นต์ความจุของปริมาณน้ำที่ใช้งานได้ ต่ำกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ของความจุของอ่างเก็บน้ำ ดังข้อมูล ที่แสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบ สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ (วันที่ 3 ตุลาคม 2536)

ภาค-อ่างเก็บน้ำ	ความจุของอ่าง	ความจุใช้งานได้	ปริมาณน้ำในอ่างที่ใช้งานได้	
	ล้าน ลบ.ม.	ล้าน ลบ.ม.	ล้าน ลบ.ม.	% ความจุ
เหนือ				
- เขื่อนภูมิพล	13,462	9,662	1,191	12
- เขื่อนสิริกิติ์	9,510	6,660	1,218	18
- เขื่อนแม่งัด	265	243	48	20
- เขื่อนกัวลม	112	108	100	93
ตะวันออก-เฉียงเหนือ				
- เขื่อนลำปาว	1,430	1,345	608	45
- เขื่อนลำตะคอง	310	290	83	29
- เขื่อนลำพระเพลิง	152	148	100	68
- เขื่อนน้ำอูน	520	477	255	53
- เขื่อนอุบลรัตน์	2,263	1,854	144	8
- เขื่อนสิรินธร	1,966	1,135	590	52
- เขื่อนจุฬาภรณ์	188	144	36	25
- เขื่อนห้วยหลวง	113	108	25	23
- เขื่อนลำนางรอง	150	142	25	18
ตะวันตก				
- เขื่อนแก่งกระจาน	710	643	218	34
- เขื่อนศรีนครินทร์	17,745	7,480	1,904	25
- เขื่อนเขาแหลม	8,860	5,848	2,645	45
- เขื่อนปรามบุรี	445	385	82	21
- เขื่อนห้วยเสือ	240	200	94	47
- เขื่อนท้ายเสา	160	152	52	34

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ภาค-อ่างเก็บน้ำ	ความจุของอ่าง	ความจุใช้งานได้	ปริมาณน้ำในอ่างที่ใช้งานได้	
	ของอ่าง			
	ล้าน ลบ.ม.	ล้าน ลบ.ม.	ล้าน ลบ.ม.	% ความจุ
ตะวันออก				
- เขื่อนบางพระ	110	96	15	16
- อ่างเก็บน้ำหนองค้อ	21	20	15	75
- อ่างเก็บน้ำมาบปะชัน	15	14	4.2	30
- อ่างเก็บน้ำดอกกราย	58	55	41	75
ใต้				
- เขื่อนรัชชประภา	5,639	4,287	931	22
- เขื่อนบางลาง	1,404	1,144	325	28

ที่มา: ฝ่ายจัดสรรน้ำ กรมชลประทาน. อ่างใน ถนน คล้ายชย 2536: 65.

จากข้อมูลแสดงปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยทั้งปีแต่ละภาคและการเก็บกักน้ำเฉลี่ยทั้งปี ดังแสดงในตารางที่ 7 พบว่าปัจจุบันสามารถเก็บกักน้ำมาใช้ได้ประมาณ 38,000 ล้านลูกบาศก์เมตรหรือประมาณร้อยละ 19 ของปริมาณน้ำท่าเท่านั้น

ตารางที่ 7 แสดงปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยทั้งปีในแต่ละภาค และการเก็บกักน้ำเฉลี่ยทั้งปี

ภาค	พื้นที่ (ตร.กม.)	ปริมาณน้ำท่า เฉลี่ยทั้งปี (ล้าน ลบ.ม.)	การเก็บกักน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	การเก็บกักต่อ ปริมาณน้ำท่า (ร้อยละ)
1. กลาง	30,130	7,650	250	3
2. ตะวันตก	39,840	18,170	11,090	61
3. ตะวันออก	34,280	22,000	470	2
4. ตะวันออก- เฉียงเหนือ	168,840	36,680	7,780	21
5. ได้	70,140	49,240	4,190	9
6. เหนือ	169,640	65,140	13,960	21
รวมทั้งประเทศ	512,870	198,880	37,740	19

ที่มา: กรมชลประทาน. อ้างใน เอนก จันทรวงศ์ 2534: 12.

วิภา รุ่งคิดโรจน์ และสุคนธ์ นิ่มมา (2533: 1-9) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การผันแปรของปริมาณฝนและอุณหภูมิรายปีของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลน้ำฝนในคาบ 39 ปี (พ.ศ. 2494-2532) ของสถานีตรวจอากาศ 61 สถานี ที่กระจายอยู่ตามภาคต่างๆ ของประเทศ โดยคำนวณการผันแปรของค่าเฉลี่ยรายปี และค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ทุก 5 ปี (5-year running mean) ผลการวิเคราะห์แนวโน้ม โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด พบว่า ถ้าพิจารณาตลอดคาบเวลา 39 ปี ปริมาณน้ำฝนที่ตกในบริเวณประเทศไทย มีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย และทุกภาคก็มีแนวโน้มลดลง ดังข้อมูลผลการวิเคราะห์ที่แสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดง ค่าคงที่ A และ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย B ของสมการถดถอยการแผ่แปร
ของค่าเฉลี่ยรายปี และค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ทุก 5 ปี ($Y = A + BX$) ในคาบเวลา
39 ปี (พ.ศ. 2494-2532)

ภาค	A	B
ภาคเหนือ		
annual	119.63	-4.55
5-year	102.99	-3.51
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
annual	4.75	-0.78
5-year	-6.68	-0.20
ภาคกลาง		
annual	136.13	-7.09
5-year	153.63	-7.59
ภาคตะวันออก		
annual	443.05	-14.45
5-year	462.04	-14.26
ภาคใต้ฝั่งตะวันออก		
annual	169.63	-6.13
5-year	196.17	-6.48
ภาคใต้ฝั่งตะวันตก		
annual	295.72	-8.99
5-year	275.46	-7.93
กรุงเทพมหานคร		
annual	300.93	-15.44
5-year	349.03	-17.29
ทั่วประเทศ		
annual	194.82	-7.00
5-year	197.29	-6.66

ที่มา: วิชา รุ่งดิลกโรจน์ และสุดาพร นันทา 2533: 9.

โครงสร้างของระบบการบริหาร งานพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบัน เป็นไปในลักษณะการกระจายอยู่ตามหน่วยราชการต่างๆ ภายใต้กระทรวงที่เกี่ยวข้อง โดยไม่มีกลไกอย่างสมบูรณ์ที่จะเป็นศูนย์กลางการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลส่วนรวม ที่จะใช้ประกอบในการตัดสินใจ ของผู้บริหาร ในการกำหนดนโยบาย และการจัดสรร การใช้น้ำที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาประเทศ รวมทั้งขาดหน่วยงานที่เป็นองค์กรประสานงาน ทำให้การดำเนินงานไม่มีเอกภาพ ยังไม่ได้มีการกำหนดนโยบายโดยส่วนรวม สำหรับการใช้น้ำ การพัฒนา และบำรุงรักษาแหล่งน้ำไว้ อย่างเป็นระบบที่ชัดเจน โครงการต่างๆ ขาดนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้การปฏิบัติงานซ้ำซ้อน จึงมีบางกรณีเกิดปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการประสานงาน การแบ่งงานและหน้าที่ ความรับผิดชอบของหน่วยงานต่างๆ

ปกติ กิระวานิช (2526: 62) กล่าวว่า โครงสร้างการบริหารการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบัน เป็นไปในลักษณะกระจายอยู่ตามส่วนราชการต่างๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในเรื่องแหล่งน้ำมากกว่า 40 หน่วยงาน อยู่ภายใต้กระทรวงต่างๆ 8 กระทรวง

หน่วยงานระดับกระทรวงที่บริหารงานพัฒนาแหล่งน้ำในลักษณะเอกเทศ มีดังนี้

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (11 หน่วยงาน)
2. กระทรวงมหาดไทย (8 หน่วยงาน)
3. กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน (ชื่อเดิม) (3 หน่วยงาน)
4. สำนักงานกฤษฎีกา (2 หน่วยงาน)
5. กระทรวงอุตสาหกรรม (2 หน่วยงาน)
6. กระทรวงคมนาคม (2 หน่วยงาน)
7. กระทรวงกลาโหม (2 หน่วยงาน)
8. กระทรวงสาธารณสุข (1 หน่วยงาน)

นอกจากนี้ยังมีองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านนโยบาย เช่น คณะรัฐมนตรี สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะกรรมการต่างๆ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านกิจกรรมต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มผลผลิตการเกษตร

อภิชาติ อนุชลอำไพ (2534: 109) ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาของการพัฒนา แหล่งน้ำ ในด้านการบริหารงานและการวางแผนว่า ปัญหาอย่างหนึ่งคือ เรื่ององค์การบริหาร กล่าวคือ ในปัจจุบันมีหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากรม ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำอยู่ 24 กรม ส่วน สุกฤษดิ์ เลียงพิเศศ (2535: 127-128) ระบุว่า มี 17 หน่วยงาน และจากการตรวจเอกสาร

ของผู้วิจัยพบว่า เฉพาะหน่วยงานที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในเรื่อง การจัดหาน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ในปีงบประมาณ 2536 มีทั้งสิ้น 16 หน่วยงาน (สำนักงานประมาณ 2536: 397)

ปกติ กิระวานิช (2526: 81) ได้สรุป ปัญหาและอุปสรรค ในการพัฒนาแหล่งน้ำไว้หลายประการซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1. ขาดนโยบายและแผนโดยส่วนรวมเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ
2. ขาดการสำรวจแหล่งน้ำที่จะนำมาพัฒนาให้เป็นประโยชน์และทันต่อความต้องการ
3. ขาดแผนนโยบายระยะยาวเพื่อแก้ปัญหาความแห้งแล้ง
4. ขาดมาตรการควบคุมการขยายตัวของเมืองและอุตสาหกรรม ให้สอดคล้องกับขีดจำกัดของการพัฒนาแหล่งน้ำ
5. มีการขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติระหว่างหน่วยงานของรัฐ
6. ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐทั้งในชั้นวางแผนและชั้นปฏิบัติการ
7. การใช้น้ำอย่างไม่มีประสิทธิภาพและไม่ประหยัด
8. ระบบโครงสร้างการบริหารงานพัฒนาแหล่งน้ำไม่เอื้ออำนวย
9. ขาดระบบข้อมูลและระบบวิเคราะห์ข้อมูล โดยส่วนรวม
10. ระบบการจัดสรรงบประมาณ การติดตามตรวจสอบและกำลังคนไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารงานพัฒนาแหล่งน้ำ

ผู้วิจัยเห็นว่า นอกจากสภาพปัญหาในเรื่องปริมาณและคุณภาพของน้ำแล้ว ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ ปัญหาที่เกิดจากการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในปัจจุบัน ที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ขาดการวางแผนระยะยาวในการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ การพัฒนาลุ่มน้ำยังไม่เป็นระบบ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องนี้มากมาย ขาดความเป็นเอกภาพ การดำเนินงานจึงไม่ประสานสอดคล้องกันเท่าที่ควร แนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าว จึงควรเร่งจัดให้มีการวางแผนพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบ จัดองค์การบริหารเกี่ยวกับเรื่องน้ำให้มีความเป็นเอกภาพ ควรมีกฎหมายแม่บทที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ นอกจากนี้ควรให้การศึกษาจิตสำนึกของประชาชนให้รู้จักใช้ทรัพยากรน้ำอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

2.2 สาเหตุของปัญหาการขาดแคลนน้ำ

ปัจจุบันปัญหาวิกฤตเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำตามภาคต่างๆ มีเพิ่มมากขึ้น พื้นที่เกษตรกรรม ประชาชนในเมือง และในเขตเมืองหลวง ตลอดจนแหล่งอุตสาหกรรม มีความต้องการน้ำมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูแล้ง ขณะที่ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำที่มิให้ใช้งานได้ในแต่ละปี มีสภาพเป็นที่ น้ำวิกฤ และคาดว่าจะมีสภาพการขาดแคลนน้ำรุนแรงขึ้นทุกปี จากการประมวลสาเหตุของปัญหา การขาดแคลนน้ำ จากหลายแหล่งมีรายละเอียดดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (2535: 121-122) ได้สรุป สาเหตุของปัญหาทรัพยากรน้ำไว้ 6 ประการ คือ

1. การผันแปรของสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม
2. ความต้องการใช้น้ำมีมากขึ้น
3. การใช้น้ำอย่างไม่มีประสิทธิภาพและไม่ประหยัด
4. แหล่งเก็บกักน้ำ ไม่เพียงพอและขาดระบบกระจายน้ำ
5. การบริหารและจัดการลุ่มน้ำ และ
6. ปัญหาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ ที่สำคัญคือ ปัญหามลภาวะทางน้ำ

รายงานการสัมมนาเรื่อง การแก้ปัญหาภัยแล้ง ได้สรุปสาเหตุของปัญหาการขาดแคลนน้ำที่สำคัญ ไว้ 6 ประการ คือ (กรมการปกครอง และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2536: 1)

1. ผลกระทบโดยตรงจากการตัดไม้ทำลายป่า และการเผาป่า
2. ปริมาณฝนตกน้อย และฝนทิ้งช่วง
3. ความร้อนของผิวโลกสูงขึ้น
4. การเก็บกักน้ำ ไม่เพียงพอ
5. การใช้น้ำอย่างไม่ประหยัด
6. การเกิดมลพิษทางน้ำ

ปราโมทย์ ไ้มักลัด (2536: ง-1) ได้สรุปสาเหตุที่สำคัญของปัญหาการขาดแคลนน้ำไว้ 6 ประการ คือ

1. ป่าไม้บริเวณต้นน้ำลำธารถูกทำลาย เป็นเหตุให้พื้นที่ต้นน้ำซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดน้ำไม่มีป่าดูดซับน้ำไว้ หรือชะลอน้ำฝนให้ซึมลงไปเก็บกักไว้ในช่องว่างของดิน ได้มากเหมือนแต่ก่อน แม้มีน้ำลำธาร จึงไม่มีน้ำไหลในฤดูแล้ง

2. ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ฝนตกไม่กระจายอย่างสม่ำเสมอ โดยมีฝนไม่ตกทั้งช่วงนาน หรือบางปีมีฝนตกน้อย

3. ขาดแคลนแหล่งเก็บกักน้ำผิวดิน เช่น อ่างเก็บน้ำ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศสภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ไม่เอื้ออำนวยหรือมีอุปสรรคในการพัฒนา

4. เนื่องจากความเจริญของบ้านเมือง และประชากรเพิ่มมากขึ้น ปริมาณน้ำใช้เพื่อการเกษตร การอุปโภค บริโภค และใช้เพื่อกิจกรรมต่างๆ จึงมีความต้องการมากขึ้น

5. แหล่งน้ำธรรมชาติที่เคยใช้เป็นแหล่งน้ำ สำหรับการเพาะปลูกและอุปโภคบริโภค เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง ในปัจจุบันมักตื้นเขินและถูกบุกรุก ทำให้หมู่บ้านต่างๆ มีน้ำใช้ไม่เพียงพอตลอดปี

6. การใช้น้ำอย่างไม่ประหยัด

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาภัยแล้ง สภาพัฒนราชวร (2535 กะ 7) ได้กล่าวถึงสาเหตุสำคัญของความแห้งแล้งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือ ระบบนิเวศของแต่ละภาคมีการเปลี่ยนแปลงไม่เหมือนสภาพเดิมในอดีต หลายท้องที่มีฝนตกน้อย ฝนทั้งช่วงในฤดูแล้งยาวนาน ป่าไม้บริเวณต้นน้ำลำธารถูกทำลายไปมาก ไม่มีป่าช่วยดูดซับน้ำให้ซึมลงไปถึงก้นห้วยในช่องว่างของดินได้มาก ลำน้ำจึงไม่มีน้ำไหลในฤดูแล้ง นอกจากนี้ ยังขาดแคลนแหล่งเก็บกักน้ำผิวดินและแหล่งเก็บกักที่มียุ้ง ก็มีสภาพตื้นเขิน และไม่ได้รับการบูรณะ

จะเห็นได้ว่าสาเหตุสำคัญของปัญหาการขาดแคลนน้ำ ที่หลายแนวความคิดตรงกัน คือ

- 1) การสูญเสียสภาพป่าต้นน้ำลำธาร
- 2) การขยายตัวทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร จึงทำให้ความต้องการใช้น้ำในกิจกรรมต่างๆ มีมากขึ้น
- 3) การขาดแคลนแหล่งเก็บกักน้ำผิวดิน เนื่องจากสภาพภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม ไม่เอื้ออำนวย แหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่มีสภาพตื้นเขินไม่สามารถเก็บกักน้ำได้
- 4) การใช้น้ำอย่างไม่มีประสิทธิภาพและไม่ประหยัดและ
- 5) การเกิดปัญหามลภาวะทางน้ำ

2.3 แนวทางแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ*

กรมการปกครอง และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2536: 2-4) ได้เสนอมาตรการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำไว้ดังนี้

การแก้ปัญหาระยะสั้น ได้แก่ การแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยา โดยการรณรงค์ให้มีการปลูกพืชอื่น แทนการทำนาปรัง กำหนดมาตรการรณรงค์ให้ประชาชนรับทราบ และเข้าใจสถานการณ์การขาดแคลนน้ำ ตลอดจนร่วมกันประหยัดการใช้น้ำอย่างจริงจัง นอกจากนี้ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทย เป็นแกนกลางในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำระยะสั้น โดยมีเป้าหมายในการแก้ปัญหา และพัฒนาแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค ในหมู่บ้านแอ่งต่ำซาก 6,424 หมู่บ้าน และหมู่บ้านขาดแคลนน้ำรุนแรงตามข้อมูล กชช. 2ค.

การแก้ปัญหาระยะยาว โดยการสนับสนุนให้มีการพัฒนาแหล่งน้ำในระบบลุ่มน้ำ พัฒนาสิ่งแวดล้อมบริเวณแหล่งน้ำอย่างเป็นระบบวงจร โดยให้จังหวัดทำแผนพัฒนาลุ่มน้ำขนาดเล็ก เพื่อแก้ไขปัญหาระยะยาวของจังหวัด ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาแผนโดยละเอียด จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาภัยแล้ง สภาผู้แทนราษฎร (2535 ก: 8) ได้เสนอแผนการแก้ไขปัญา การขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคระยะเร่งด่วนเฉพาะหน้าไว้ดังนี้

1. สำรวจหมู่บ้านแอ่งต่ำที่ต้องการความช่วยเหลือในระยะเร่งด่วนเฉพาะหน้า
2. ศึกษาและวางแผนช่วยเหลือ
3. ซ่อมแซมเครื่องสูบน้ำบาดาล ทำความสะอาด และล้างบ่อน้ำบาดาล บ่อน้ำตื้น และซ่อมแซมภาชนะเก็บน้ำต่างๆ
4. เร่งรัดชุดเจาะบ่อน้ำบาดาล และหากหมู่บ้านใดมีบ่อน้ำบาดาลที่สามารถขุดได้ ให้พัฒนาเป็นระบบประปาหมู่บ้าน

* มาตรการและแนวทางแก้ไข ในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ที่กล่าวถึงในรายงานการวิจัยนี้ ผู้วิจัย ไม่ได้ศึกษาถึงความเหมาะสม ในทางเศรษฐศาสตร์และผลกระทบต่อโครงการต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ

5. จัดสร้างภาชนะเก็บกักน้ำขนาดใหญ่ประจำหมู่บ้าน เพื่อทำธนาคารน้ำ พร้อมกับจัดการกั้นตลิ่งบรรทุกน้ำสำหรับใช้บรรทุกน้ำไปแจกจ่ายให้เพียงพอในทุกหมู่บ้านที่ต้องการ

6. การประสานการปฏิบัติงาน และทรงรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาภัยแล้ง และให้ใช้น้ำอย่างประหยัด

สำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (2535: 122-123) ได้เสนอแผนการแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ และแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรน้ำไว้ดังนี้

1. มาตรการแก้ไขปัญหาระยะสั้น

เพื่อแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำเฉพาะหน้า จำเป็นต้องเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้เป็นอันดับแรก

1.1 การแก้ไขปัญหาน้ำอุปโภคบริโภคสำหรับหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำรุนแรง โดยมีเป้าหมาย 28,435 หมู่บ้าน เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2536-2538

1.2 มาตรการประหยัด และจัดสรรน้ำใหม่สำหรับลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง

1.3 จัดทำแผนพัฒนาลุ่มน้ำทั้ง 25 ลุ่มน้ำของประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดความสำคัญก่อนหลัง และจัดอันดับโครงการ

1.4 จัดตั้งองค์กรกลางเพื่อทำหน้าที่ เป็นหน่วยงานนโยบาย และประสานแผนรวมของประเทศ ตลอดจนการพิจารณาตั้งองค์กรบริหารระดับลุ่มน้ำ

1.5 การยกร่างประมวลกฎหมายเรื่องน้ำ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขข้อขัดแย้ง กำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้น้ำ

1.6 ดำเนินการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจต่อประชาชน เกี่ยวกับสภาพปัญหาและสร้างจิตสำนึกให้มีส่วนร่วม ในการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

2. มาตรการแก้ไขปัญหาระยะยาว

2.1 มีแผนการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และมาตรการประหยัดน้ำ จะต้องให้เกิดความเข้าใจว่า น้ำเป็นทรัพยากรของคนทั้งประเทศ ผู้ใดได้ประโยชน์ย่อมต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนราคาดังกล่าวมาจกผลตอบแทนที่ได้จากการใช้ ตลอดจนสภาพสังคม มาตรการด้านราคาเพื่อให้เกิดการประหยัดเป็นเรื่องที่จำเป็นและต้องทำ

2.2 การจัดสรรน้ำเพื่อสนองความต้องการในแต่ละภาคโดยต้องมีการพยากรณ์ในด้านความต้องการทุกสาขา แล้วจัดสรรน้ำให้เหมาะสม พร้อมกับการกำหนดโครงการที่ชัดเจน

2.3 การวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยไม่พิจารณาเฉพาะรายโครงการ แต่ดูกันเป็นระบบครบวงจร และโครงการแต่ละโครงการจะต้องมีความเป็นไปได้ทั้งทางหลักวิชาการ และเศรษฐศาสตร์ และไม่ใช่เพื่อสนองตอบความต้องการทางการเมืองแต่เพียงอย่างเดียว

2.4 การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจต่อประชาชนและสร้างจิตสำนึกให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ในขณะเดียวกันต้องมีการบรรจุเรื่องการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

2.5 ในอนาคตต้องมีการเจรจากับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อพัฒนาแหล่งน้ำร่วมกัน เพราะอาศัยแหล่งน้ำภายในประเทศอย่างเดียวคงไม่พอ

ปราโมทย์ ไ้มักลัด (2536: ง-5) ได้เสนอมาตรการ และแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษ การขาดแคลนน้ำไว้ดังนี้

1. มาตรการและแนวทางแก้ไขเร่งด่วนเฉพาะหน้า

1.1 ในพื้นที่ชลประทาน ซึ่งมีวิกฤตการณ์ขาดแคลนน้ำชัดเจน เช่น ลุ่มน้ำเจ้าพระยา หรือหลายโครงการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต้องเร่งดำเนินการรณรงค์ให้เกษตรกร และประชาชนรับทราบ และร่วมมือปฏิบัติตามแผนจัดสรรน้ำ ที่ทางราชการกำหนด โดยเคร่งครัด รณรงค์ให้เกษตรกรและประชาชนใช้น้ำอย่างประหยัดในทุกกิจกรรม ตลอดจนรณรงค์ให้เกษตรกรปลูกพืชไร่ พืชผัก แทนการทำนาปรัง

1.2 สนับสนุน เครื่องสูบน้ำ รถบรรทุกน้ำ ไปช่วยบรรเทาความเดือดร้อน ทั้งเรื่องการขาดแคลนน้ำ เพื่อการเพาะปลูก และการอุปโภคบริโภค ในพื้นที่ที่มีความแห้งแล้งมาก

1.3 กำหนดมาตรการเพิ่มปริมาณน้ำเก็บกักไว้ในอ่างเก็บน้ำต่างๆ ตั้งแต่ต้นฤดูทำนา โดยการระบายน้ำไปเสริมการทำนาในแต่เพียงเล็กน้อย ลดการระบายน้ำเท่าที่จะสามารถทำได้ เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำเก็บกักไว้ใช้ในฤดูแล้งต่อไป

2. มาตรการและแนวทางแก้ไขระยะสั้น

ดำเนินการมาตรการ และแนวทางแก้ไขเร่งด่วนเฉพาะหน้าต่อเนื่องไป โดยมีปฏิบัติการเพิ่มเติมดังนี้

2.1 ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล สร้างถังน้ำประจําหมู่บ้านหรือจัดหาแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค ให้แก่หมู่บ้านที่ประสบปัญหาแล้งซ้ำซาก และหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำรุนแรง ดำเนินการโดยกระทรวงมหาดไทยเป็นหลัก

2.2 ทำแผนเก็บน้ำ ในช่วงเวลาที่สภาพไอน้ำในบรรยากาศเอื้ออำนวย เพื่อเร่งให้เกิดฝนตกในเขตลุ่มน้ำเหนืออ่างเก็บน้ำต่างๆ

2.3 เร่งจัดสร้างแหล่งน้ำเก็บน้ำไว้ใช้เพื่อการเกษตรรูปแบบต่างๆ ในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนา โดยการ

2.3.1 เร่งขุดลอก ทนong คลอง บึง ที่ดินเพิน พร้อมกับอาคารควบคุมบังคับน้ำกระจายไปตามท้องที่ต่างๆ

2.3.2 พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา โดยสนับสนุนให้เกษตรกร ดำเนินการอย่างกว้างขวางโดยด่วน

2.3.3 จัดสร้าง โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ได้แก่ อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ที่สร้างตามระบบ กษช. โดยกรมชลประทานก่อสร้างตามแผน กระจายตามภาคต่างๆ เพิ่มขึ้นทุกปี

2.3.4 จัดสร้างโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง ความจุไม่น้อยกว่า 100 ล้านลูกบาศก์เมตร กรมชลประทานก่อสร้างตามแผน กระจายตามภาคต่างๆ ให้เพิ่มมากขึ้นทุกปี

3. มาตรการและแนวทางแก้ไขระยะยาว

ดำเนินการตามมาตรการ และแนวทางแก้ไขระยะสั้นอย่างต่อเนื่องต่อไป โดยมีปฏิบัติการเพิ่มเติมดังนี้

3.1 จัดสร้างแหล่งเก็บน้ำเพื่อการเกษตรที่เป็นโครงการอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ความจุมากกว่า 100 ล้านลูกบาศก์เมตรขึ้นไป ในลุ่มน้ำที่มีศักยภาพในการพัฒนา สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวยให้ดำเนินการได้ โดยเร่งรัดการศึกษาทางด้านต่างๆ และวิธีการแก้ไขผลกระทบในทุกกลุ่มน้ำให้เสร็จ แล้วเสนอรัฐบาลพิจารณาโดยเร็ว ทั้งนี้ เพื่อเก็บน้ำจำนวนมากที่มีในลุ่มน้ำไว้ใช้ประโยชน์ เนื่องจากโครงการขนาดกลาง และโครงการขนาดเล็กที่พัฒนาได้รวมกันทั้งหมดของทุกกลุ่มน้ำยังเก็บน้ำได้น้อย

3.2 ศึกษาและดำเนินการ พังน้ำจากลุ่มน้ำใกล้เคียงมาใช้ในลุ่มน้ำที่ขาดแคลน

3.3 รมรงค์ให้เกษตรกรปรับระบบการเกษตร ในเขตชลประทาน ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพน้ำที่มีจำกัด โดยให้เกษตรกรตัดสินใจกำหนดแผนดำเนินการเอง ทางราชการสนับสนุนปัจจัยบางส่วน และสนับสนุนสินเชื่อแก่เกษตรกร

3.4 รมรณค้ให้ระจันการนการทาลายปาริเวศนน้ำล้าธาร และเพิ่มพูนที่ป่าที่ถูกทาลายไปแล้วให้ได้ผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

ปราโมทย์ ไม้กลัด (2535: 43-45) ได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาวิกฤตของโครงการชลประทานเจ้าพระยาใหญ่ มีรายละเอียดพอสรุปได้ดังนี้

1. การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำชลประทาน ข้อมูลการใช้น้ำเพื่อการชลประทานในประเทศที่กำลังพัฒนา โดยทั่วไปมีประสิทธิภาพประมาณ 30-40 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้ว สามารถปรับปรุงให้สูงขึ้นได้ ถึง 50-60 เปอร์เซ็นต์ สำหรับโครงการชลประทานเจ้าพระยาใหญ่ บริษัท ACRES ได้หาประสิทธิภาพการชลประทานโดยเฉลี่ยทั้งโครงการในฤดูฝนประมาณ 34 เปอร์เซ็นต์ ในฤดูแล้งประมาณ 43 เปอร์เซ็นต์ และบริษัทได้ศึกษาศักยภาพและลู่ทางการเพิ่มประสิทธิภาพการชลประทานให้สูงขึ้น พบว่าสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการชลประทานโดยเฉลี่ยทั้งโครงการในฤดูฝน และฤดูแล้ง ขึ้นไปได้ถึง 52 และ 54 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

2. การพัฒนาแหล่งน้ำเสริมให้แก่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ซึ่งประกอบด้วยโครงการต่างๆ ดังนี้

- 2.1 โครงการอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา
- 2.2 โครงการผันน้ำจากแม่น้ำแม่กลอง
- 2.3 โครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางปะกง
- 2.4 โครงการผันน้ำจากแม่น้ำระหว่างประเทศ
- 2.5 โครงการขุดลอก ทนong คลอง บึง ธรรมชาติ และสร้างสระเก็บน้ำ

กรมชลประทาน (2535: 9-31) ได้เสนอมาตรการ และแนวทางการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยาไว้ดังนี้

1. มาตรการและแนวทางแก้ไขเร่งด่วนเฉพาะหน้า
 - 1.1 โครงการทำฝชลวง
 - 1.2 โครงการเพิ่มปริมาณน้ำเก็บกักในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิต์
 - 1.3 โครงการปรับแผนการปลูกพืชในเขตชลประทาน
 - 1.4 โครงการรณรงค์การประหยัดน้ำ
 - 1.5 โครงการสนับสนุนเครื่องสูบน้ำช่วยเกษตรกร
2. มาตรการและแนวทางการแก้ไขระยะยาว
 - 2.1 โครงการปรับระบบการเกษตรในเขตชลประทาน

2.2 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพโครงการชลประทาน (ประสิทธิภาพการชลประทานในเขตโครงการชลประทานเจ้าพระยาใหญ่ โดยเฉลี่ยทั้งโครงการ ในฤดูฝน ประมาณ 34 เปอร์เซ็นต์ ในฤดูแล้งประมาณ 43 เปอร์เซ็นต์ กำหนดเป้าหมายการเพิ่มประสิทธิภาพให้ได้ 50 และ 60 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ)

2.3 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเสริมให้กับลุ่มน้ำเจ้าพระยา

2.3.1 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำใต้ดิน

2.3.2 โครงการขุดลอก ท้อง คลอง บึง ชลประทาน และ สร้างสระเก็บน้ำในไร่นา

2.3.3 โครงการสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำขนาดใหญ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริโครงการที่ควรดำเนินการ ได้แก่

2.3.3.1 โครงการ เขื่อนแก่งเสือเต้น สร้างกั้นลำน้ำยม ที่จังหวัดแพร่ ความจุอ่างเก็บน้ำ ประมาณ 1,200 ล้านลูกบาศก์เมตร

2.3.3.2 โครงการ เขื่อนแม่น้ำป่าสัก สร้างกั้นแม่น้ำป่าสัก ความจุอ่างเก็บน้ำ ประมาณ 1,200-1,500 ล้านลูกบาศก์เมตร

2.3.3.3 โครงการ เขื่อนแควน้อย สร้างกั้นลำน้ำแควน้อย (สาขาแม่น้ำน่าน) ที่จังหวัดพิษณุโลก ความจุอ่างเก็บน้ำ ประมาณ 1,300 ล้านลูกบาศก์เมตร

2.3.4 โครงการผันน้ำจากลุ่มน้ำใกล้เคียงมาใช้ในลุ่มน้ำเจ้าพระยา

2.3.4.1 โครงการผันน้ำจากแม่น้ำแม่กลอง (ศึกษาทบทวนระบบผันน้ำมาลงสู่แม่น้ำท่าจีน ที่ได้ดำเนินการแล้วเสร็จใน ปี 2532 ซึ่งผันได้ประมาณ 100 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาทีว่าจะสามารถเพิ่มขีดความสามารถได้อีกหรือไม่ อย่างไร)

2.3.4.2 โครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางปะกง

2.3.4.3 โครงการเขื่อนแม่ละเมา จังหวัดตาก

2.3.4.4 โครงการเขื่อนน้ำเงา จังหวัดตาก

2.3.4.5 โครงการเขื่อนน้ำปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.3.4.6 โครงการเขื่อนน้ำเมย จังหวัดตาก

2.3.4.7 โครงการผันน้ำ กก-ยม จังหวัดเชียงราย หรือ

2.3.4.8 โครงการ อิง-ยม จังหวัดเชียงราย โครงการใด

โครงการหนึ่ง

2.3.5 โครงการ ผันน้ำจากแม่น้ำระหว่างประเทศ ได้แก่ โครงการผันน้ำจากแม่น้ำสาละวิน โดยผันน้ำมาลงแม่น้ำแม่แตงที่จังหวัดเชียงใหม่ และไหลลงมาเก็บไว้ในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล รวมปริมาณน้ำที่ผันได้ประมาณ 1,000 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

นอกจากนี้กรมชลประทานยังได้เสนอ โครงการผันน้ำ กก-อิง-น่าน ซึ่งมีรายละเอียดของโครงการดังนี้

ชื่อเดิมของโครงการ คือ โครงการผันน้ำ กก-อิง-ยม-น่าน โดยการศึกษาของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย นานมาแล้ว แต่โครงการก็ไม่สามารถดำเนินไปได้ เนื่องจากเป็นโครงการที่ใหญ่มาก ยังไม่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทยมาก่อน และบางส่วนของโครงการ คือ โครงการพัฒนาลุ่มน้ำยม (โครงการสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น) จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและชุมชนอย่างมาก และยังไม่มีความชัดเจน จนกระทั่งการไฟฟ้าฝ่ายผลิตถอนตัวออกไป และโอนโครงการให้กรมชลประทานรับผิดชอบดำเนินการต่อไป ปัจจุบันปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยารุนแรงขึ้น สถานการณ์บังคับให้รัฐบาลต้องรับหาทางออกอย่างเร่งด่วน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมชลประทาน ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบแผนงานนี้ ก็รื้อฟื้นโครงการเดิมขึ้นมาเสนออีกครั้งหนึ่ง โครงการผันน้ำ กก-อิง-ยม-น่าน จึงถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ภายใต้ชื่อโครงการใหม่ว่า โครงการผันน้ำ กก-อิง-น่าน (ตัดส่วนโครงการพัฒนาลุ่มน้ำยมออกไปอยู่คนละโครงการ) ซึ่งมีรายละเอียดของโครงการ ดังนี้

จะมีการสร้างอาคารยกกระต๊บน้ำในแม่น้ำกก และแม่น้ำอิง เพื่อการผันน้ำเข้าคลองส่งน้ำ ท่อส่งน้ำ และอุโมงค์ส่งน้ำ ไปลงอ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์ โดยจะสร้างอาคารยกกระต๊บน้ำ ในแม่น้ำกก ที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย บริเวณหัวงานอยู่ทางด้านท้ายน้ำ ห่างจากตัวเมืองประมาณ 10 กิโลเมตร เป็นฝายทดน้ำที่น้ำสามารถไหลข้ามสันฝายไปได้ มีระดับสันฝายที่ 385 ม.รทก. และอาคารยกกระต๊บน้ำในแม่น้ำอิง ที่อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย เป็นฝายทดน้ำที่น้ำสามารถไหลข้ามสันฝายไปได้ มีระดับสันฝายที่ 365 ม.รทก. การผันน้ำจากแม่น้ำกกไปแม่น้ำอิง ประกอบด้วย คลองส่งน้ำ ท่อส่งน้ำ ยาวรวมกัน ประมาณ 40 กิโลเมตร และอุโมงค์ส่งน้ำ ยาวประมาณ 5 กิโลเมตร การผันน้ำจากแม่น้ำอิง ไปลงแม่น้ำน่าน ประกอบด้วย ท่อส่งน้ำยาวประมาณ 12 กิโลเมตร และอุโมงค์ส่งน้ำยาวประมาณ 50 กิโลเมตร โดยปลายอุโมงค์ส่งน้ำจะผันน้ำไปลงที่ห้วยยอด ซึ่งเป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำน่าน ที่ระดับประมาณ 330 ม.รทก. จากนั้นปริมาณน้ำที่ผันจะไหลลงด้านท้ายน้ำ เป็นระยะทาง ประมาณ 50 กิโลเมตร แล้วไหลลงอ่าง

เก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์ เมื่อโครงการเสร็จเรียบร้อย จะสามารถผันน้ำจากแม่น้ำกกและแม่น้ำอิง มาเติมให้กับอ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์ ได้ประมาณ 2,700 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี (กรมชลประทาน 2536 ข: 68-69) ดังรายละเอียดในรูปที่ 5

สุชาติ นวกวษ์ (2536: 1-5) ได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหา การขาดแคลนน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา โดยการนำน้ำจากแม่น้ำโขงมาใช้ประโยชน์ในประเทศไทย คือ โครงการแม่น้ำนานาชาติ (โขง-อิง-ยม) มีสาระสำคัญของโครงการดังนี้ การนำน้ำจากแม่น้ำโขงมาใช้จะเป็นโครงการประเภทสูบน้ำ จากแม่น้ำโขงเข้ามาในประเทศไทย จากนั้นจะอาศัยระบบความสูงต่างระดับ รวมทั้งการสร้างสถานีสูบน้ำเพิ่มเติมในบางจุด เพื่อยกระดับน้ำให้สูงขึ้นเป็นขั้นๆ และอาจจะต้องสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก 4 จุด คือที่ สบอง เถิง ยางขาม และพาลาด เพื่อเก็บกักน้ำไว้เป็นสถานที่ตั้งโรงสูบน้ำ เพื่อนำน้ำเข้าสู่พื้นที่เป้าหมายต่อไป เส้นทางการสูบน้ำย้อนกลับมาตามคลองที่สร้างขึ้นใหม่ จะทอดขนานไปกับลำน้ำอิง แล้วปล่อยน้ำลงสู่แม่น้ำยม ซึ่งอาจจะต้องเก็บกักน้ำไว้ที่เขื่อนแก่งเสือเต้น โดยลดขนาดของเขื่อนให้เล็กลง หรือจะขุดคลองส่งน้ำมาสู่แม่น้ำน่านเพื่อปล่อยน้ำลงสู่เขื่อนสิริกิติ์

ถนอม คล้ายชยาส และวิรัตน์ ขาวอุบลรัตน์ (2534: 171-172) ได้กล่าวถึง แนวทางการพัฒนาแหล่งน้ำเสริมให้แก่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาไว้ใกล้เคียงกับแนวทางการแก้ปัญหาของ กรมชลประทาน สรุปได้ 6 ประการ คือ

1. โครงการพัฒนาอ่างเก็บน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ
2. โครงการผันน้ำจากลุ่มน้ำแม่กลอง
3. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางปะกง
4. โครงการผันน้ำจากลุ่มน้ำระหว่างประเทศ
5. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำใต้ดิน
6. โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำในพื้นที่ถ่อครอง (Farm Pond)

ฉลอง เกิดนิทัศน์ (2535: 82-86) ได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยา โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะคือ

1. การแก้ปัญหาในระยะกลาง ซึ่งประกอบด้วยการพัฒนาจาก ลำน้ำสาขาของ แม่น้ำสาละวิน มาลงแม่น้ำปิงเหนือเขื่อนภูมิพล ประกอบด้วย

1.1 การพัฒนาจากแม่น้ำปายมาลงแม่น้ำแม่แตง แม่น้ำปายเป็นสาขาหนึ่งของแม่น้ำสาละวิน ส่วนแม่น้ำแม่แตงเป็นสาขาของแม่น้ำปิง ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำปิงตอนเหนือของจังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาจากแผนที่ Contour มาตรฐาน 1:50,000 ลักษณะโครงการโดยย่อประกอบด้วย

ก. สร้างเขื่อนเก็บกักน้ำบนแม่น้ำปาย โดยมีระดับเก็บกักประมาณ 480 ม.รทก. ความยาวเขื่อนประมาณ 200 เมตร

ข. เจาะอุโมงค์ ด้วยเส้นผ่าศูนย์กลาง ประมาณ 4 เมตร ยาว 41.5 กิโลเมตร เพื่อส่งน้ำโดย Gravity ไปยังแม่น้ำแม่แตงที่ระดับ 420 ม.รทก.

ค. ปริมาณน้ำที่คาดว่าจะผันได้ปีละ 400 ล้านลูกบาศก์เมตร ที่ตั้งของโครงการโดยประมาณประกอบด้วย ที่ตั้งเขื่อนบนแม่น้ำปาย ละติจูด $19^{\circ}15'$ ลองจิจูด $98^{\circ}27'$ ปลายอุโมงค์ที่แม่แตง ละติจูด $19^{\circ}13'$ ลองจิจูด $98^{\circ}51'$ ดังรายละเอียดแสดงในรูปที่ 6

1.2 การพัฒนาจากแม่น้ำเงามาลงอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล แม่น้ำเงาเป็นสาขาของแม่น้ำขวม การพัฒนาจากแม่น้ำเงาต้องผันน้ำผ่านอุโมงค์ที่ยาวประมาณ 60 กิโลเมตร โดย Gravity หรืออาจมีการสูบน้ำช่วยด้วย ซึ่งจะทำได้น้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลเพิ่มขึ้นปีละประมาณ 800 ล้านลูกบาศก์เมตร

1.3 การพัฒนาจากแม่น้ำริด แม่น้ำริดเป็นสาขาหนึ่งของแม่น้ำขวม ซึ่งไหลลงแม่น้ำสาละวิน สามารถผันน้ำได้โดย Gravity ผ่านอุโมงค์ยาวประมาณ 61 กิโลเมตร ซึ่งจะได้น้ำปีละประมาณ 300 ล้านลูกบาศก์เมตร

1.4 การพัฒนาจากแม่น้ำขวมมาลงเหนืออ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล การศึกษาจากแผนที่ Contour มาตรฐาน 1:50,000 มีแนวทางสามารถทำได้ดังนี้

ทางเลือกที่ 1 การผันน้ำสำหรับทางเลือกนี้ประกอบด้วย สร้างเขื่อนเก็บกักน้ำบนแม่น้ำขวมเหนืออำเภอแม่สะเรียง ที่ ละติจูด $18^{\circ}15'$ ลองจิจูด $97^{\circ}56'$ เพื่อเก็บกัก

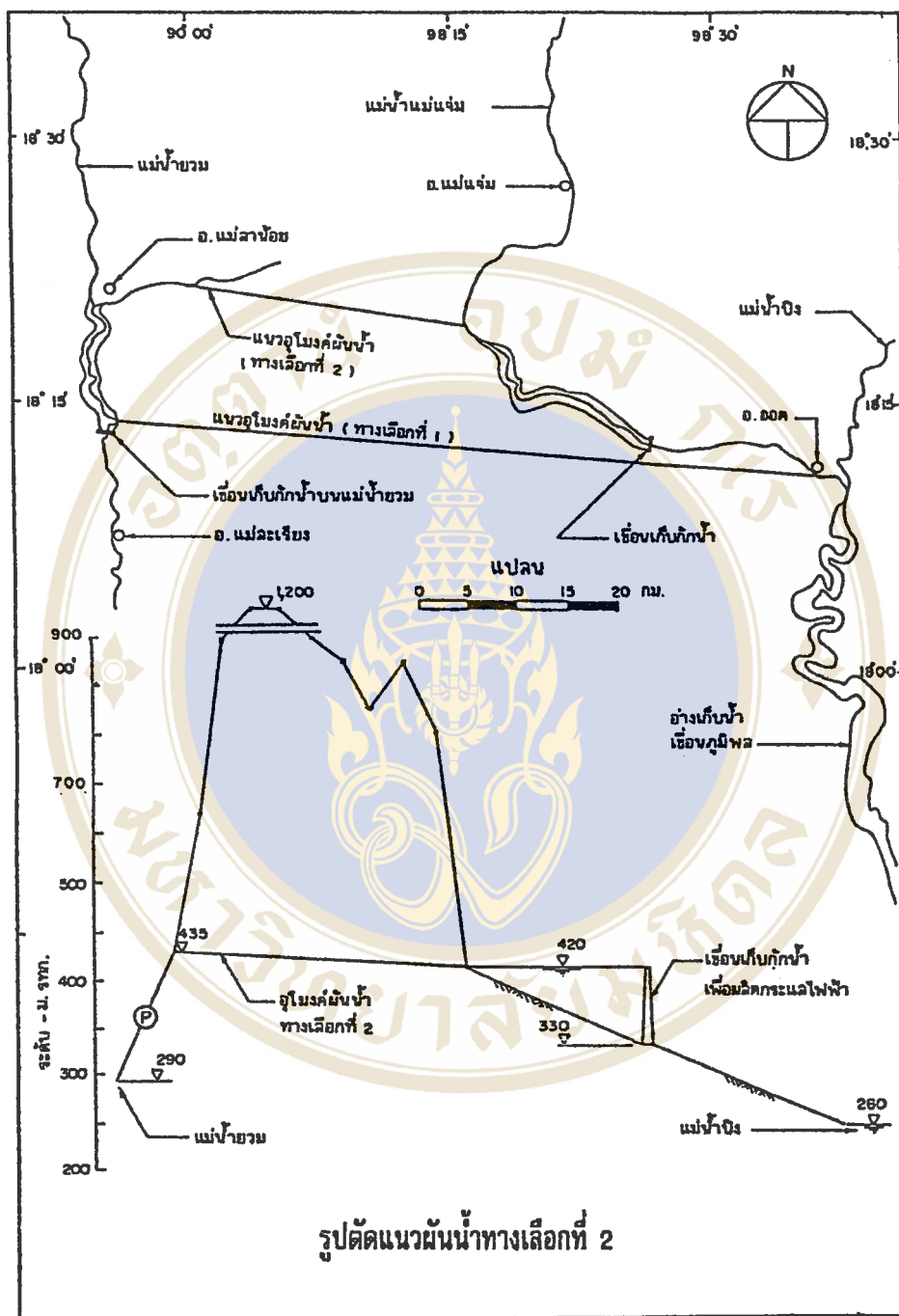
น้ำที่ระดับประมาณ 290 ม.รทก. แล้วผันน้ำผ่านอุโมงค์โดย Gravity ไปลงแม่น้ำปิง ณ จุดที่แม่น้ำแม่แจ่มไหลลงแม่น้ำปิง โดยใช้อุโมงค์ยาวประมาณ 70 กิโลเมตร ปลายอุโมงค์อยู่ที่ละติจูด $18^{\circ}12.5'$ ลองจิจูด $98^{\circ}40.5'$

ทางเลือกที่ 2 การผันน้ำสำหรับทางเลือกนี้ประกอบด้วย การสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำบนแม่น้ำยมเช่นเดียวกับทางเลือกที่ 1 แล้วสูบน้ำที่ขอยขึ้นไปตามแม่น้ำแม่ลำน้อยจนถึงจุดที่ ละติจูด $18^{\circ}22.5'$ ลองจิจูด $97^{\circ}49.3'$ ซึ่งต้องการระดับเก็บกักประมาณ 435 ม.รทก. หรือสูบน้ำขึ้นด้วย Head 145 ม. แล้วผันน้ำผ่านอุโมงค์ยาวประมาณ 30 กิโลเมตร ไปลงแม่น้ำแม่แจ่ม ที่ ละติจูด $18^{\circ}21'$ ลองจิจูด $98^{\circ}16'$ มีระดับน้ำที่ปลายอุโมงค์ประมาณ 420 ม.รทก. แล้วสร้างอ่างเก็บน้ำ บนแม่น้ำแม่แจ่ม ที่ ละติจูด $18^{\circ}13.5'$ ลองจิจูด $98^{\circ}27.5'$ เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าจากปริมาณน้ำที่ผันมาและจากปริมาณน้ำของแม่น้ำแม่แจ่มตอนบนด้วย โดยมีระดับเก็บกักประมาณ 420 ม.รทก. และระดับท้องน้ำประมาณ 330 ม.รทก. Head ประมาณ 90 เมตร สำหรับทางเลือกที่ 2 นี้ ปริมาณกระแสไฟฟ้าที่ใช้น้ำจะได้รับการชดเชยทั้งหมด และจะได้รับประโยชน์จากการผลิตกระแสไฟฟ้าที่เขื่อนภูมิพลอีกด้วย การผันน้ำในแต่ละทางเลือกจะได้ปริมาณน้ำโดยเฉลี่ยปีละประมาณ 500 ล้านลูกบาศก์เมตร รายละเอียดแสดงในรูปที่ 7

เมื่อรวมการผันน้ำจากแม่น้ำสาขาของแม่น้ำสาละวิน 4 สาขา ดังกล่าวแล้ว จะได้น้ำรวมกัน ปีละประมาณ 2,000 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล สามารถจะรองรับปริมาณน้ำดังกล่าวได้ และโครงการทั้ง 4 โครงการสามารถดำเนินการได้ทันทีเพราะอยู่ในเขตแดนไทย

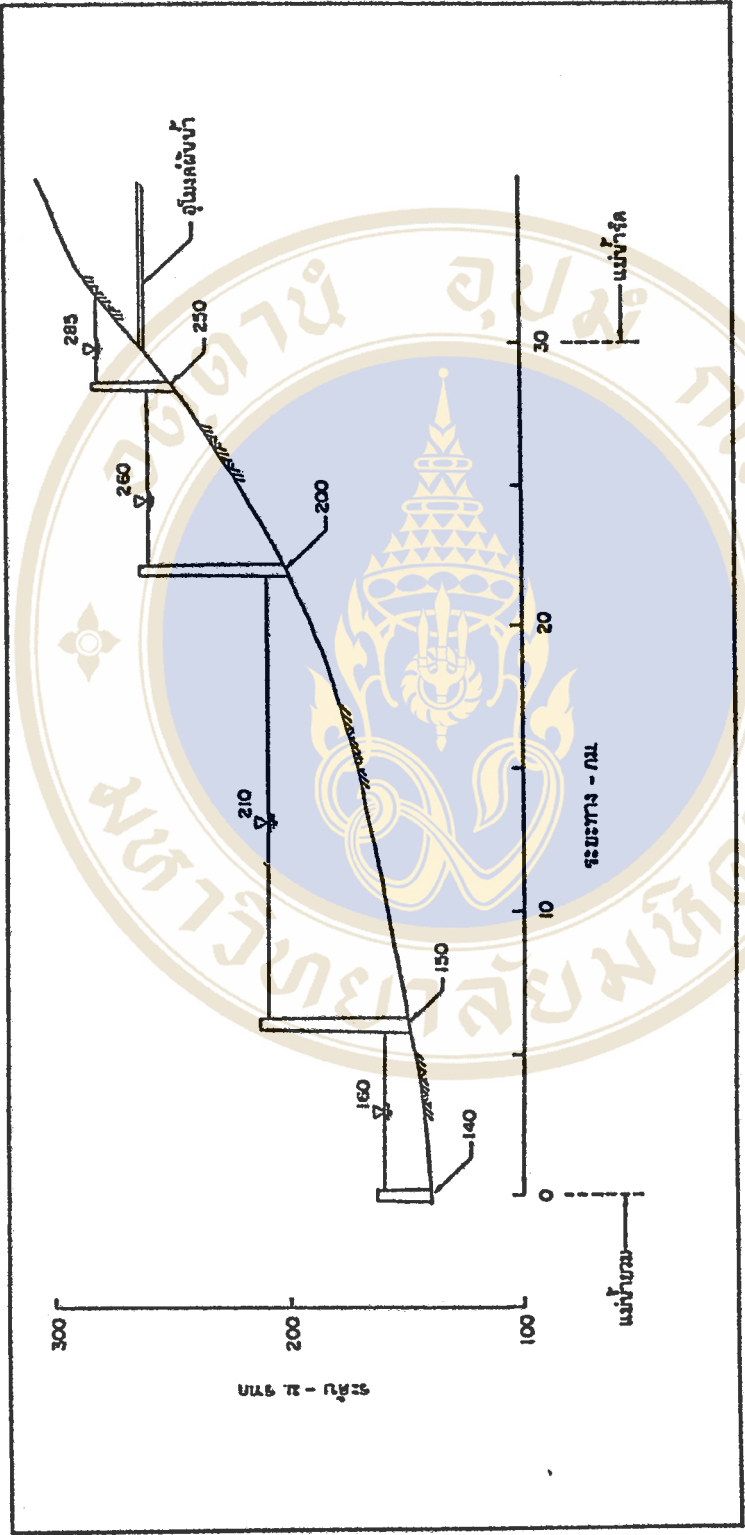
2. การแก้ปัญหาหระยะยาว การแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำระยะยาว สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 โครงการ คือ

2.1 น้ำจากแม่น้ำยมมาใช้ ปัจจุบันน้ำจากแม่น้ำยมไหลลงสู่แม่น้ำสาละวิน การนำน้ำจากแม่น้ำยมมาใช้ ต้องนำมาโดยการสูบ จุดที่สูบน้ำอยู่ทางท้ายน้ำ ของทางเลือกในข้อ 1.4 โดยต้องสูบด้วย Head ประมาณ 125 เมตร แล้วส่งน้ำผ่านอุโมงค์ยาวประมาณ 60 กิโลเมตร ลงสู่เขื่อนภูมิพลจะได้น้ำปีละประมาณ 500 ล้านลูกบาศก์เมตร และปริมาณน้ำที่ได้สามารถนำไปผลิตกระแสไฟฟ้าที่เขื่อนภูมิพล แล้วนำกลับมาใช้น้ำที่แม่น้ำยม คาดว่าจะไม่ต้องเสียค่ากระแสไฟฟ้าที่ใช้น้ำ รายละเอียดแสดงในรูปที่ 8

ที่มา: จลอง เกิดพิทักษ์ 2535: 85.

รูปที่ 7 แสดงการผันน้ำจากแม่น้ำขวมาลงทะเลอย่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล

ที่มา: ข้อมูล เกิดพิทักษ์ 2535: 85.
รูปที่ 8 แสดงการสันนํ้าจากแม่น้ำขามเพื่อให้นํ้าผ่านอุโมงค์ไปลงอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล

2.2 สูบน้ำจากแม่น้ำปาย การนำน้ำจากแม่น้ำปายมาใช้ ที่ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น เป็นการผันน้ำจากแม่น้ำปายมาลงแม่น้ำตอง โดย Gravity ถ้าจะผันน้ำจากแม่น้ำปายมาเพิ่มจะต้องใช้วิธีการสูบน้ำช่วย ถ้าสูบน้ำด้วย Head ประมาณ 125 เมตร (เท่ากับ Head ที่ผลิตกระแสไฟฟ้าได้ที่เขื่อนภูมิพล) โดยการสร้างอ่างเก็บน้ำเป็นขั้นบันได ตามลำน้ำ แล้วสูบน้ำผ่านอุโมงค์ ไปลงแม่น้ำแม่ตอง จะได้ปริมาณน้ำเพิ่มอีกปีละ ประมาณ 500 ล้านลูกบาศก์เมตร

2.3 นำน้ำจากแม่น้ำสาละวินมาใช้ ถ้ามีการพัฒนาเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำ บนแม่น้ำสาละวิน ประเทศไทยจะต้องขอน้ำจากแม่น้ำสาละวินเก็บกักไว้ใน เขื่อนภูมิพลให้เต็มหรือเกือบเต็มอ่างเก็บน้ำทุกปี ปริมาณน้ำที่จะนำมาใช้จากแม่น้ำสาละวิน จะต้องสูบน้ำผ่านอุโมงค์ มาลงเหนืออ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล

2.4 พันน้ำจากแม่น้ำโขงมาลงอ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์ โครงการผันน้ำประกอบด้วยการสร้างอ่างเก็บน้ำบนลุ่มน้ำยม พันน้ำจากแม่น้ำโขงมาลงแม่น้ำยม โดยการสูบแล้วผันไปเก็บไว้ในอ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์

นอกจากนี้ ยังมีแนวทางการแก้ปัญหาโดยนำมาตรการทางกฎหมาย มาใช้เป็นแนวทางในการจัดการทรัพยากรน้ำ จากรายงานการสัมมนากฎหมายน้ำในประเทศไทย โดย การประปาส่วนภูมิภาค และมูลนิธิเอเซีย (2534: 36) ซึ่งได้สรุป เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การจัดการ การพัฒนาและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ในปัจจุบันว่า ยังมีข้อบกพร่องหลายประการ และเห็นควรให้มีการตั้งคณะทำงานในเรื่องนี้ขึ้น เพื่อแก้ปัญหาดังต่อไปนี้

1. ลดความซ้ำซ้อนของกฎหมาย ให้เหลือน้อยที่สุด
2. ลดความซ้ำซ้อนของอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานราชการ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง
3. ปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย หรือมีช่องว่าง ให้เหมาะสมกับสภาพการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน
4. หาวิธีประสานการทำงานของหน่วยงานราชการ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง ให้ดำเนินไปในแนวเดียวกัน
5. ปรับปรุงองค์กรที่มีอยู่ หรือจัดตั้งองค์กรใหม่ เพื่อให้ทำหน้าที่ในการวางแผนและนโยบายในการใช้ การพัฒนา และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ
6. จัดทำประมวลกฎหมายน้ำของประเทศ เพื่อให้การใช้ การจัดการ การพัฒนา และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำเป็นไปอย่างมีระบบ

รัตนมา จันทกลาง และอศรินทร์ ทุมเมือง (2536: 28) ได้รายงานแนวความคิดในการจัดตั้งกระทรวงน้ำ เพื่อรองรับปัญหาระยะยาว มีรายละเอียดพอสรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ ได้พยายามผลักดันกฎหมายน้ำออกมา ซึ่งมีชื่อเรียกว่า "ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ" โดยมีเนื้อหาหลักอยู่ที่การจัดตั้งองค์กร ขึ้นมาบริหารการใช้น้ำในระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมทั้งเป็นผู้ออกนโยบาย กำกับ ดูแลจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำของรัฐบาลทั้งหมด นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดสิทธิการใช้น้ำ และบทลงโทษไว้ด้วย ขณะนี้ร่างกฎหมายฉบับนี้ ได้ผ่านการพิจารณาจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว และกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้เสนอต่อเลขาธิการคณะรัฐมนตรี รอบรรจุระเบียบวาระเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ขณะเดียวกันกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ก็ได้ให้คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สกร่างกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง โดยจะเน้นหนักในเรื่องของการควบคุมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพน้ำ และมีการพูดถึงเรื่องของการบริหารจัดการให้ไม่อนุญาตด้วย ปัจจุบันกำลังดำเนินการร่างอยู่ ความเคลื่อนไหวล่าสุด คือการเสนอให้มีการจัดตั้งกระทรวงน้ำขึ้นมา โดยเกิดจากแนวความคิดของคณะกรรมการวิสามัญเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งของรัฐบาลฯ เหตุผลของการจัดตั้งกระทรวงน้ำขึ้นมาเนื่องมาจาก หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ อยู่กระจัดกระจายในหลายกระทรวง ก่อให้เกิดการบริหารงานที่ไม่เป็นเอกภาพ มีปัญหาในเรื่องการประสาน และปฏิบัติงานเป็นอันมาก การแก้ปัญหาที่ผ่านมามีไม่เกิดประโยชน์สูงสุด หรือมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยกระทรวงน้ำจะมีหน้าที่เกี่ยวกับ การใช้ การจัดหา การพัฒนา การจัดการ การบริหาร และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำแบบรวมศูนย์ ความแตกต่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนระหว่างร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำและร่างพระราชบัญญัติกระทรวงน้ำ คือ กระทรวงน้ำ จะต้องมีการรวมเอาหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเรื่องน้ำเข้ามาอยู่แห่งเดียวกัน ส่วนร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ เป็นเพียงการให้อำนาจในการตั้งองค์กรบริหารระดับชาติ แต่หน่วยงานราชการยังสังกัดอยู่ตามกระทรวงต่างๆ เหมือนเดิม และได้มีการตั้งข้อสังเกตในเรื่องนี้ว่า กระทรวงน้ำในทางปฏิบัติเป็นไปได้ยากมาก เพราะเรื่องน้ำมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องอื่นๆ และแนวความคิดในการรวมหน่วยงานเป็นไปได้อ่อนช้อย

2.4 นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

2.4.1 นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำของรัฐบาล

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2535 มีนโยบายที่เกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ดังนี้

"ข้อ 4 นโยบายด้านเศรษฐกิจ

...

4.2 ด้านการเกษตร

...

4.2.3 เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำในไร่นา ตลอดจนการกระจายการก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก พัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำในลุ่มน้ำต่างๆ เพื่อช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตรกรรม ในระยะยาว จะนำทรัพยากรจากแหล่งน้ำนานาชาติเข้ามาใช้ประโยชน์ ตามสิทธิที่ประเทศไทยพึงมี รวมทั้งปรับปรุงบริหารการใช้น้ำชลประทาน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

...

4.8 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

...

4.8.3 เร่งรัดการอนุรักษ์ ควบคุม ดูแล แหล่งน้ำ ไม่ให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยกวาดขันให้มีการควบคุมคุณภาพน้ำ และเพิ่มขีดความสามารถในการบำบัดน้ำเสียก่อนระบายลงสู่แม่น้ำและแม่น้ำสายหลักทั่วประเทศ รวมทั้งส่งเสริมการร่วมทุนของรัฐและเอกชน ในการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวม"

2.4.2 นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำของพรรคการเมือง

1. พรรคประชาธิปัตย์

นโยบายของพรรคประชาธิปัตย์ ได้กล่าวถึงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ไว้ในนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

"4. นโยบายด้านเศรษฐกิจ

4.1 นโยบายด้านการเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตร

...

4.1.2 จัดการชลประทานให้ทั่วถึงเท่าที่จะเป็นไปได้และมีความเหมาะสมในแง่การลงทุนของรัฐและโดยเฉพาะอย่างยิ่งจัดให้น้ำกินน้ำใช้โดยทั่วถึง โดยเฉพาะโครงการขนาดใหญ่ โครงการขนาดกลาง และ โครงการขนาดเล็ก ให้ทั่วถึงเท่าที่จะเป็นไปได้

...

4.1.4 ป้องกันการทำลายป่าต้นน้ำลำธาร..." (ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหาร และนโยบายของพรรคประชาธิปัตย์ 2526: 15)

2. พรรคประชาธิปัตย์ไทย

นโยบายของพรรคประชาธิปัตย์ไทยได้กล่าวถึง นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ไว้เพียงเล็กน้อยไม่ค่อยชัดเจน กล่าวคือ มีระบุไว้เพียงว่า

"...จะนำทรัพยากรของบ้านเมืองออกมาใช้ อย่างมีหลักเกณฑ์...กิจกรรมมากมายหลายอย่างในประเทศ ไม่ได้รับการพัฒนาให้มีความเจริญเท่าที่ควรจะเป็น ไม่ว่าจะเป็นกิจการสาธารณูปโภค ที่สนองความต้องการของประชาชน เช่น ...ประปา...พรรคประชาธิปัตย์ไทยจึงมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะพัฒนาสิ่งต่างๆ ดังกล่าวให้เจริญก้าวหน้าในทุกทาง...

ทรัพยากรของประเทศที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็น แร่ธาตุ ป่าไม้...พรรคประชาธิปัตย์ไทยมีนโยบายที่จะนำทรัพยากรเหล่านี้มาใช้อย่างคุ้มค่า และมีหลักเกณฑ์ในการรักษาความสมดุลของภาวะสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา

ในเรื่องการนำทรัพยากรมาใช้อย่างมีหลักเกณฑ์นี้พรรคประชาธิปัตย์ไทยมีหลักการในการดำเนินการตามนโยบายดังนี้

1. ป่าไม้ จะต้องทำนุบำรุงรักษาป่าอันเป็นปัจจัยสำคัญ สำหรับรักษาความชุ่มชื้นและต้นน้ำลำธาร อย่างเข้มงวดกวดขัน..." (ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนพรรคการเมือง 2525 ก: 6-16)

3. พรรคชาติไทย

นโยบายของพรรคชาติไทย ได้กล่าวถึงนโยบาย เกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำไว้ในนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

"ข้อ 3 ด้านเศรษฐกิจ

ทางเกษตรกรรม... จัดสร้างแหล่งน้ำด้วยการขุดลอก หรือบูรณะแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ ห้วย ท้อง คลอง บึง เป็นต้น..." (ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนพรรคการเมือง 2525 ข: 36)

4. พรรคความหวังใหม่

นโยบายของพรรคความหวังใหม่ ได้กล่าวถึงนโยบาย เกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ไว้ในนโยบายด้านการเกษตร ดังนี้

"ด้านการเกษตร

...จัดระบบชลประทานให้สามารถจัดหา น้ำ เพื่อการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดปี..." (ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนพรรคการเมือง 2533: 447)

5. พรรคมวลชน

นโยบายของพรรคมวลชน ได้กล่าวถึง นโยบายเกี่ยวกับ การพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำไว้ในนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

"4. นโยบายด้านเศรษฐกิจ

4.1 นโยบายด้านการเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตร

...

4.1.3 จัดการชลประทานให้ทั่วถึงเท่าที่จะเป็นไปได้ จัดให้มีน้ำกิน น้ำใช้ ทั่วถึง โดยเฉพาะโครงการขนาดใหญ่ โครงการขนาดกลาง และโครงการขนาดเล็ก ในพื้นที่ซึ่งไม่สามารถจัดการชลประทานได้ เช่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก็ดำเนินการแก้ไข โดยปรับปรุงโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าให้ทั่วถึงมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ กับส่งเสริมโครงการทำนบกั้นน้ำ ให้มีอุปการะ เครื่องมือและกำลังคนอย่างเพียงพอ เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น พร้อมกับพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมได้ตลอดทั้งปี

...

4.1.5 ป้องกันการทำลายป่าต้นน้ำลำธาร..." (ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนพรรคการเมือง 2528: 25-26)

6. พรวรคเอนภพ

นโยบายของพรวรคเอนภพ ได้กล่าวถึงนโยบาย เกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ ทรัพยากรน้ำไว้ในนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

"ด้านเศรษฐกิจ

1. นโยบายจัดให้ประชาชนมีงานทำอย่างทั่วถึง

1.1 โครงการสร้างงานในชนบทอย่างถาวรและต่อเนื่อง

โครงการสร้างงานที่จะมีผลให้เพิ่มการจ้างงานได้ทันทีจำนวนมาก และเป็นโครงการที่มีผลปรับปรุงและขยายระบบชลประทาน และแหล่งน้ำกักน้ำใช้ให้ทั่วทุกภูมิภาค โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นภาคที่แห้งแล้งกันดาร และยากจนมากที่สุด คือ งาน ขุดลอก คูคลอง ท่อน้ำ แม่น้ำที่ตื้นเขิน ขุดคลองระบายน้ำจากแม่น้ำและคลองย่อย งานสร้าง เขื่อน และฝายทดน้ำ งานขุดบ่อน้ำใหม่ และซ่อมบ่อน้ำเก่า งานขยายคูส่งน้ำ และเพิ่มเครื่องสูบน้ำจากแม่น้ำโขง..." (ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง พรวรคเอนภพเปลี่ยนแปลงนโยบาย พรวรค 2533: 25-26)

7. พรวรคณังธรรม

นโยบายของพรวรคณังธรรม ได้กล่าวถึงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ ทรัพยากรน้ำไว้ในเชิงเล็กน้อยไม่ค่อยชัดเจน กล่าวคือ มีระบุไว้เพียงว่า "...จัดหาและปรับปรุง โครงสร้างพื้นฐานทางสังคม อันได้แก่ ระบบสาธารณสุขโรค และสาธารณสุขการ อันจำเป็นแก่การ ผลิต..." (ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนพรวรคการเมือง 2531: 17)

8. พรวรคกิจสังคม

นโยบายของพรวรคกิจสังคม ได้กล่าวถึง นโยบาย เกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ ทรัพยากรน้ำไว้ในนโยบายด้านเศรษฐกิจเพียงเล็กน้อยไม่ค่อยชัดเจน กล่าวคือ มีระบุไว้เพียงว่า

"ก. นโยบายด้านเศรษฐกิจ

ปฏิรูปการสาธารณสุขโรค

...จะดำเนินการเร่งรัด ขยายขอบข่ายของการจำหน่าย น้ำประปาและ ไฟฟ้า ไปสู่ชนบทให้มากที่สุด เพื่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ จะได้มีน้ำประปาและไฟฟ้าใช้อย่างทั่วถึงกัน..." (ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนพรวรคการเมือง 2525 ค: 76)

9. พรคชาติพัฒนา (ชื่อเดิม พรคปวงชนชาวไทย)

นโยบายของพรคชาติพัฒนา ได้กล่าวถึงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนา และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำไว้เพียงเล็กน้อยไม่ค่อยชัดเจน กล่าวคือ มีระบุไว้เพียงว่า "...จัดตั้งและดำเนินการ การสวัสดิการในปัจจุบันของการดำรงชีวิตต่อประชาชน ในฐานะเป็นเจ้าของประเทศ... นำทรัพยากรมาใช้ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างถูกต้อง รวมทั้งจะต้องกำหนดมาตรการ ในการนิเทศและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อประโยชน์ของชาติในอนาคตต่อไป ตลอดจนการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมและจัดมลภาวะทุกประเภท..." (ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรค และนโยบายของพรคปวงชนชาวไทย 2530: 312-321; ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง พรคปวงชนชาวไทย เปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรค ชื่อพรคและภาพเครื่องหมายพรค 2535: 13)

10. พรคเสรีธรรม (ชื่อเดิม พรคประชาชนไทย)

นโยบายของพรคเสรีธรรม ได้กล่าวถึง นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำไว้ในนโยบายด้านสังคมเพียงเล็กน้อย ไม่ค่อยชัดเจน ดังนี้

"ข้อ 5 นโยบายด้านสังคม

...

5.5 จะพัฒนาชนบทให้มีความเป็นอยู่ดี ไม่เข้ามาแออัดในเมือง ที่จะก่อให้เกิดปัญหาในสังคม โดยดำเนินการให้มีความปลอดภัย ปรับปรุงการสาธารณสุข การแพทย์ ในด้านคุณภาพและปริมาณ และมีอาชีพที่ดี มีน้ำใช้ มีเกษตร และอุตสาหกรรม มีไฟฟ้า มีโทรศัพท์ มีถนนหนทางทั่วถึงกันทุกหมู่บ้าน..." (ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนพรรคการเมือง 2535: 59; ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง พรรคประชาชนไทยเปลี่ยนแปลงชื่อพรรค ภาพเครื่องหมายพรรค และที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรค 2535: 6)

11. พรรคธรรม (ชื่อเดิม พรรคสหชาติ)

นโยบายของพรรคธรรม ได้กล่าวถึง นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ไว้ในนโยบายด้านระบบสหกรณ์และการปฏิรูปที่ดิน เพียงเล็กน้อยไม่ค่อยชัดเจน ดังนี้

"พรรคสหชาติจะส่งเสริมการปฏิรูปที่ดินที่กระทำมาแล้วให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยใช้การพัฒนาที่ดินนำการปฏิรูปที่ดิน กล่าวคือ จะต้องพัฒนาที่ดิน ให้มีความสะดวกในด้าน การชลประทาน การคมนาคม การอยู่อาศัย และอื่นๆ..." (ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนพรรคการเมือง 2525 ะ: 17; ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การขอมรับการ

เปลี่ยนแปลงของพรรคสหชาติ ตาม มาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2524 2529: 3)

จากการตรวจสอบเอกสารพบว่า นโยบายที่เกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำของ พรรคการเมืองต่างๆ พอที่จะแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ 1) พรรคการเมืองที่มีนโยบาย เกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำระบุไว้อย่างชัดเจน คือ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย พรรคความหวังใหม่ พรรคมวลชน และพรรคเอกภาพ 2) พรรคการเมืองที่มีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ระบุไว้เพียงเล็กน้อยไม่ค่อยชัดเจน คือ พรรคกิจสังคม พรรคเสรีธรรม พรรคธรรมบุตร พรรคชาติพัฒนา พรรคพลังธรรม และพรรคประชากรไทย เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้กำหนดตัวแปรที่ศึกษา เรื่องนโยบายของพรรคของการเมืองไว้ใน การวิจัยครั้งนี้ด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบ เรื่องนโยบายของพรรคการเมืองไว้เฉพาะนโยบายที่ จดทะเบียนไว้ อย่างเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น

2.5 บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สำหรับประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยโดยทั่วๆ ไป รัฐสภาหรือสภาผู้แทนราษฎร เป็นสถาบันซึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ ที่สำคัญสถาบันหนึ่ง การกำหนดนโยบายดังกล่าว กระทำไปในการเสนอและผ่านกฎหมายต่างๆ เพื่อให้ฝ่ายบริหารนำไปบังคับใช้ในการแก้ปัญหา และสนองตอบต่อข้อเรียกร้อง หรือความต้องการของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกที่ประชาชนเป็นผู้เลือกเข้ามา ทำหน้าที่เป็นตัวแทน ตามวิถีทางประชาธิปไตย และเป็นที่ยึดเหนี่ยวกันว่าผู้แทนราษฎรเหล่านี้จะทราบ และเข้าใจถึงปัญหาของประชาชนได้ดีกว่าสถาบันอื่น สภาผู้แทนราษฎรจึงเป็นสถาบัน ที่จะกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาทั้งหลาย ที่สำคัญอย่างยิ่ง (อนสุรัตน์ ลิ้มมณี 2519: 1)

เบิช (Birch 1972: 106) กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะตัวแทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชน ว่ามีหน้าที่ 3 ประการ คือ 1) หน้าที่ในการเป็น Agent สำหรับผู้ออกเสียง 2) หน้าที่ในการวินิจฉัยว่าอะไรดีที่สุด สำหรับประเทศชาติ และ 3) หน้าที่ในการสนับสนุนพรรคการเมืองที่ตนสังกัด

จาคอบเซ็น และลิปแมน (Jacobsen and Lipman 1965: 118) ให้ความหมายของคำว่าผู้แทนราษฎรว่าเป็นผู้ที่ผลิตและปฏิบัติ ในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชนในเขตเลือกตั้งหรือของประเทศ จากความหมายที่กล่าวมานี้ ชี้ให้เห็นว่าผู้แทนราษฎรนั้นจะต้องมีหน้าที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) เป็นผู้ออกกฎหมาย 2) เป็นผู้ควบคุมรัฐบาล 3) เป็นผู้บริหารประเทศ และ 4) เป็นผู้เชื่อมระหว่างผู้ปกครอง กับประชาชน นอกจากนี้หน้าที่ 4 ประการนี้แล้ว จาคอบเซ็น และลิปแมน ได้กล่าวว่า ผู้แทนราษฎรจะต้องรับผิดชอบต่อ พรรคการเมืองที่ตนสังกัดอยู่ด้วย

นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์หลายท่าน ได้กล่าวถึงบทบาท และหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไว้ตรงกันว่า บทบาทและอำนาจหน้าที่ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ บทบาท และอำนาจหน้าที่ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และ บทบาท และอำนาจหน้าที่ ในฐานะที่เป็นสถาบันทางการเมือง (โกลินทร์ วงศ์สุรวัฒน์ 2518: 73 ชัยอนันต์ สมุทวณิช 2516: 45; วิสุทธิ โพนันทน์ 2524: 124-125)

สัทธน์ อังเกิดโชค (2530: 83-84) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะที่เป็นสถาบันทางการเมืองไว้ 4 ประการ คือ 1) เป็นผู้ให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน 2) เลือกสรรบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง 3) หน้าที่รับฟังความคิดเห็นของประชาชนและสะท้อนความทุกข์ยากของประชาชนให้ฝ่ายบริหารได้รับรู้ และ 4) หน้าที่ในการเป็นจุดศูนย์กลางของการแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ ซึ่งพอที่จะสรุปแยกออกได้เป็น 3 ประการ ดังนี้

1. เป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย

มาตรา 117 บัญญัติไว้ว่า "สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย และต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย"

2. หน้าที่ในการออกกฎหมาย

มาตรา 87 บัญญัติไว้ว่า "ร่างพระราชบัญญัติจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา"

มาตรา 137 บัญญัติไว้ว่า "ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี"

การเสนอร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะกระทำได้เมื่อพรรค

การเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้หนึ่งสังกัดมีมติให้เสนอได้ และต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองนั้นไม่น้อยกว่าสี่สิบคนรับรอง"

มาตรา 146 บัญญัติไว้ว่า "ร่างพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สภาผู้แทนราษฎรจะต้องพิจารณาให้เสร็จภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมาถึงสภาผู้แทนราษฎร"

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น ไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาที่กล่าวในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าสภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวต่อวุฒิสภา"

การอนุมัติพระราชกำหนด มาตรา 172 บัญญัติว่า "ในกรณีที่เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษา ความปลอดภัยของประเทศ หรือความปลอดภัยสาธารณะ หรือความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้"

การตราพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าอยู่นอกสมัยประชุม และการรอการเปิดสมัยประชุมสามัญจะเป็นการชักช้า คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญเพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดโดยเร็ว..."

3. หน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

มาตรา 148 บัญญัติไว้ว่า "วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ"

3.1 คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดิน ต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ (มาตรา 165)

3.2 ในการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แถลงไว้ และต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในหน้าที่ของตน (มาตรา 166)

3.3 ถ้ามีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรฟังความเห็น ของสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรีจะแจ้งไปยังประธานรัฐสภา ขอให้มีการอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาก็ได้ ในกรณีที่เห็นว่ารัฐสภาจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายมิได้ (มาตรา 167)

3.4 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ (มาตรา 149)

3.5 การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี เป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ มาตรา 150 บัญญัติไว้ว่า "สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ"

3.6 เป็นคณะกรรมการการสามัญ หรือวิสามัญ เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือกิจการใดๆ ตามที่สภามอบหมาย มาตรา 153 บัญญัติไว้ว่า "วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภา ตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามที่วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรมอบหมายหรือกระทำกิจการใดๆ ตามที่สภามอบหมาย แล้วรายงานต่อสภาตามที่สภากำหนด คณะกรรมการที่กล่าวนี้ อาจเรียกเอกสารจากบุคคลใดๆ หรือเรียกบุคคลใดๆ มาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือกิจการที่กระทำอยู่นั้นได้"

จะเห็นได้ว่าบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญคือ การออกกฎหมาย และการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล นอกจากนี้ ยังมีบทบาทในฐานะที่เป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญ อีกหลายประการ เช่น เป็นสถาบันที่กำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ เลือกสรรบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นตัวแทนของประชาชน สะท้อนปัญหา และกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาที่สำคัญของประเทศ แสดงให้เห็นว่าบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ผู้วิจัยกล่าวมาข้างต้น เป็นบทบาทที่สามารถเอื้อต่อการเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่สำคัญของประเทศได้เป็นอย่างดี

2.6 บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ

จากสรุปผลงานของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ประจำปี พ.ศ. 2535 (สภาผู้แทนราษฎร 2535 กะ 17-57) พบว่า มีมติและรายงานของคณะกรรมการธิการ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องปัญหาการขาดแคลนน้ำ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

1. มติ

1.1 พิจารณาล่วง แยกเป็น

1.1.1 ตั้งคณะกรรมการธิการ

1. มติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาภัยแล้ง (นายเจริญ เขว่วนประยูร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
2. มติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎร ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาภัยแล้งที่ถาวร (นายพินิจ จารุสมบัติ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
3. มติด่วน เรื่อง ให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อศึกษาหาแนวทางเตรียมการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำบริเวณในฤดูแล้ง (นายตรีพล เจะเจ็ดดี กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
4. มติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรมอบหมายให้คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาและศึกษาหาทางแก้ไขปัญหาภัยแล้ง เป็นถาวร (นายเฉลิมชัย เอื้อสกุล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

1.1.2 ส่งรัฐบาล

1. มติ เรื่อง ปัญหาการขาดแคลนน้ำของราษฎร ที่เกิดจากภาวะภัยแล้ง (นายพินิจ จันทรสมบัติ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
2. มติด่วน เรื่อง ขอให้แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำประปาสำหรับใช้อุปโภค บริโภค ในกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล (นางนิมพา จันทรประสงค์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
3. มติด่วน เรื่อง ขอให้พิจารณาแก้ไขปัญหา การขาดแคลนน้ำประปาสำหรับอุปโภค บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร (นายอรรถพล สรสุชาติ กับคณะเป็นผู้เสนอ)
4. มติด่วน เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อ

พิจารณาแก้ไขปัญหา การขาดแคลนน้ำประปาสำหรับใช้อุปโภค บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตปริมณฑล (นางปวีณา หงสกุล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

5. ยุติคดีว่าน เรื่องขอให้สภามหาวิทยาลัยราชภัฏตั้งคณะกรรมการวิชาการ วิสามัญพิจารณาปัญหาการขาดแคลนน้ำประปา (นายแสวง ฤกษ์จรัส กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

6. ยุติ เรื่อง ให้สภามหาวิทยาลัยราชภัฏแก้ไขปัญหาน้ำแล้งและน้ำท่วม จ.ลพบุรี จ.เพชรบูรณ์ จ.สระบุรี จ.ชัยภูมิ จ.นครราชสีมา โดยสร้างอ่างเก็บน้ำ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และชุดลอกหัวขย คลอง หนอง บึง (นายนิยม วรปัญญา และนายบุญเสริม ถาวรกุล เป็นผู้เสนอ)

1.2 รอการพิจารณา

1. ยุติคดีว่าน เรื่อง ขอให้สภาตั้งคณะกรรมการวิชาการวิสามัญเพื่อพิจารณา ศึกษาปัญหาการขาดแคลนน้ำ และปัญหาน้ำเน่าเสีย ของจังหวัดฉะเชิงเทรา (ร้อยตรีหญิง หนึ่งดา เกษมมงคล เป็นผู้เสนอ)

2. ยุติ เรื่อง สร้างประปาในชนบท (นายนิยม วรปัญญา และนาย วิเชียร ขาวขำ เป็นผู้เสนอ)

3. ยุติ เรื่อง ตั้งสำนักงานพัฒนาลุ่มแม่น้ำป่าสัก และสร้างเขื่อน 12 ตอน (นายนิยม วรปัญญา และนายวิเชียร ขาวขำ เป็นผู้เสนอ)

4. ยุติ เรื่อง การสำรวจสร้างอ่างเก็บน้ำจังหวัดลพบุรี และจังหวัด อื่นๆ ทั่วประเทศ (นายนิยม วรปัญญา และนายรัชวาลย์ ชมภูแดง เป็นผู้เสนอ)

5. ยุติ เรื่อง การทำแผนเยี่ยมช่วยเหลือเกษตรกร (นายนิยม วรปัญญา และ นายวิเชียร ขาวขำ เป็นผู้เสนอ)

6. ยุติ เรื่อง แก้ไขปัญหาน้ำแล้งโดยให้ชลประทานสร้างอ่าง สร้างฝาย (นายนิยม วรปัญญา เป็นผู้เสนอ)

7. ยุติ เรื่อง ขอให้รัฐบาลเร่งรัดการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อขจัดปัญหา การขาดแคลนน้ำในชนบท (นายรัชวาลย์ ชมภูแดง กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

8. ยุติ เรื่อง ขอให้ดำเนินการเร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำ (นายประจวบ ไชยสาส์น กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

9. ยุติ เรื่อง ขอให้ตั้ง คณะกรรมการวิชาการวิสามัญ เพื่อพิจารณาศึกษา โครงการผันน้ำจากแม่น้ำโขง ลงแม่น้ำกก แม่น้ำอิง จังหวัดเชียงราย ลงแม่น้ำยม แม่น้ำน่าน

และแม่น้ำเจ้าพระยา (นายทรงธรรม ปัญญาดี กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

10. ญัตติ เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ เพื่อหาแนวทางจัดตั้งสำนักงานพัฒนาลุ่มน้ำสงคราม 5 จุด และสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำลำนํ้าสายหลัก ที่ไหลลงสู่แม่น้ำสงคราม (นายสุเมธ พรหมพิฬ่า และนายทิม จารุสมบัติ เป็นผู้เสนอ)

11. ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ เพื่อศึกษาพิจารณาหาทาง พัฒนาลุ่มแม่น้ำป่าสัก (นายสมุทร มงคลกิตติ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

12. ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎร ตั้งคณะกรรมการวิชาการวิสามัญเพื่อพิจารณาศึกษาหาทางป้องกัน และแก้ไขปัญหาน้ำเน่า น้ำเสีย ในแม่น้ำเจ้าพระยา (นายสมุทร มงคลกิตติ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

13. ญัตติ เรื่อง ให้สภาพิจารณาแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้งในจังหวัด นครนายก โดยการสร้างอ่างเก็บน้ำคลองบ้านนา (นายเดช บุญหลง เป็นผู้เสนอ)

14. ญัตติ เรื่อง ขอให้ซ่อมฝายน้ำล้น "ฝายเด่นคา" และ "ฝายหนองสลิก" ในลำนํ้าแม่ปิง (นายประเทือง ปานลักษณ์ และนายมนตรี ด้านไพบูลย์ เป็นผู้เสนอ)

15. ญัตติ เรื่อง ขอให้แก้ปัญหาคาราคาเขื่อนน้ำในชนบท (นายศิริศักดิ์ อ่อนละมัย กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

16. ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาตั้งคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ เร่งรัดโครงการพัฒนาแม่น้ำชีตอนบน (เขื่อนเขื่อน) และสาขาแม่น้ำชี (นายกำทุ้ง ประภากรแก้วรัตน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

17. ญัตติ เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ พิจารณาแก้ไขปัญหาลุ่มแม่น้ำป่าสักตอนบน (นายไพศาล จันทรรักดี และนายเอี่ยม ทองใจสด เป็นผู้เสนอ)

1.3 รอบรรจุระเบียบวาระการประชุม

1. ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาฯ ตั้งคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ เพื่อศึกษาและแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง และแม่น้ำท่า (นายสมาน ทุมมาเทพ เป็นผู้เสนอ)

1.4 อยู่ระหว่างการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่

1. ญัตติ เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ เพื่อพิจารณาศึกษาสร้างเขื่อนกั้นน้ำ ที่แม่น้ำท่าจีน (นายชาญชัย ปทุมารักษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

2. รายงานของคณะกรรมการ - รอกการพิจารณา

2.1 รายงานการพิจารณา ศึกษาปัญหาภัยแล้ง (ครั้งที่หนึ่ง)

จะเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ชัดเจน และตรวจสอบได้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร คือ การเสนอญัตติ ซึ่ง ญัตติที่เกี่ยวกับเรื่อง ปัญหาการขาดแคลนน้ำ เป็นญัตติที่มีจำนวนค่อนข้างมาก เมื่อเทียบกับญัตติในปัญหาด้านอื่นๆ แสดงให้เห็นได้ว่า ปัญหาการขาดแคลนน้ำเป็นปัญหาระดับชาติ ที่มีความสำคัญในลำดับแรกๆ บางญัตติ อาจมีการขอให้ตั้งคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ ขึ้นมาศึกษาในรายละเอียด แล้วรายงานผลการศึกษา ต่อสภา และสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษาจะเสนอต่อรัฐบาล เพื่อนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.7 แนวคิด และทฤษฎี การมีส่วนร่วม

2.7.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

สำนักงานแรงงานระหว่างชาติ (International Labour Office 1971: 7) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ความร่วมมือ (Cooperating) การมีส่วนร่วมในบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งรวมถึงความรับผิดชอบ

สหประชาชาติ (United Nations 1978: 4) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ของประชาชนไว้ว่า เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการกระทำ และเกี่ยวข้องกับมวลชนในระดับต่างๆ คือ การกระทำโดยสมัครใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ทางสังคมและการจัดสรรทรัพยากร

เออร์วิน (Erwin 1976: 138) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การพัฒนาแบบ มีส่วนร่วม คือ กระบวนการให้ประชาชน เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงของประชาชน ใช้ความคิด สร้างสรรค์ และความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหา ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์การและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ไวท์ (White 1982: 18) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 มิติด้วยกัน คือ

มิติที่หนึ่ง คือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะไรควรทำและทำอย่างไร

มิติที่สอง คือ มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา การลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ

มิติที่สาม คือ มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ ที่เกิดจากการดำเนินงาน

รีดเดอร์ (Reeder 1974: 39) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

คีธ (Keith 1972: 136) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเกี่ยวข้องกับจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation)

เบอร์นาร์ด (Bernard 1958: 142) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในสังคม หมายถึง การแสดงออกถึงปฏิริยาทางสังคม (Social Interaction) ต่อการร่วมในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation)

เพียร์ส และ สไตเฟล (Pearse and Stiefel 1979: 4-8) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการ ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผู้ขู่ข่ม ได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมทรัพยากร และสถาบันต่างๆ ตามสภาวะสังคมที่เป็นอยู่

สตาเวนเฮเก้น (Stavenhagen 1970: 74) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่สมาชิกของกลุ่มมีการกระทำออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ในการที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม และมีความต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจสังคม หรือการเมือง หรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้มีอิทธิพลต่ออำนาจตัดสินใจว่าจะจะเป็นทั้งทางตรงหรือทางอ้อม หรืออาจจะเป็นการดำเนินการร่วมกัน ในการเพิ่มอำนาจต่อรองทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ การปรับปรุงสภาพทางสังคมของกลุ่ม

จากความหมายของการมีส่วนร่วม ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า มีความแตกต่างกันอยู่บ้าง ซึ่งทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับ ทศนคติ ภูมิหลังทางวิชาการ ตลอดจนความชำนาญของผู้ให้ความหมายแต่ละท่าน แต่พอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ความร่วมมือในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจและการลงมือกระทำ สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง

2.7.2 รูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

โคเฮน และ อับฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff 1980: 213-218) ได้แบ่ง การมีส่วนร่วม ออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วยการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ
 3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล
 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ในกิจกรรมการพัฒนา
- แคร์รี่ (Cary 1976: 144) ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้เป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

1. เป็นสมาชิก (Membership)
2. เป็นสมาชิกผู้เข้าร่วม (Attendance at Meetings)
3. เป็นสมาชิกผู้บริจาคเงิน (Financial Contribution)
4. เป็นกรรมการ (Membership on Committees)
5. เป็นประธาน (Position of Leadership)

บัคค์ และ พลอช (Buck and Ploch 1964: 528) กล่าวว่า องค์ประกอบหนึ่งในแบบของการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมออกเงิน (Financial Contribution)

เฟินารอฟฟ์ (Fenaroff 1984: 104) ได้เสนอว่า กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นจะประกอบด้วยอย่างน้อย 1 ใน 4 ประเภทของการมีส่วนร่วม คือ

1. การวางแผน ซึ่งรวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลวิธี ทรัพยากรที่ต้องการใช้ ตลอดจนการติดตามและประเมินผล
2. การดำเนินงาน
3. การให้บริการจากโครงการ
4. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์

โลว์เดอร์มิลค์ และ โลโทส (Lowdermilk and Laitos 1980: 694-700) ได้เสนอขั้นตอนของ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาชนบทไว้ 7 ขั้นตอนดังนี้ คือ

1. การสำรวจขั้นต้น (Preliminary Reconnaissance)
2. การศึกษาเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (Priority Problem Identification Studies)
3. การแสวงหาแนวทางแก้ไข (Search for Solutions)
4. การกำหนดทางแก้ไขปัญหา (Assesment of Solutions)
5. การปฏิบัติตามโครงการ (Project Implementation)
6. การประเมินผลโครงการ (Formal Project Evaluation)
7. การพิจารณาทบทวนโครงการเพื่อดำเนินการให้เสร็จสมบูรณ์ (Project Reconsideration of Completion)

นรินทร์ จงวุฒิเวศย์ (ใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, บรรณาธิการ 2527: 189) กล่าวว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วม มีหลายระดับ ตั้งแต่เป็นสมาชิกจนถึง เป็นผู้นำหรือเป็นประธานกรรมการ ดังนี้

1. เป็นสมาชิก
2. เป็นสมาชิกที่เข้าร่วมการประชุม
3. เป็นสมาชิกที่บริจาคเงินช่วยเหลือ
4. เป็นกรรมการ
5. เป็นประธานกรรมการ
6. สมาชิกผู้ขึ้นท้าวอะไระหว่างการประชุม
7. สมาชิกผู้ขึ้นเล่นบทอะไรในที่ประชุม

ฉอาน วุฒิภรรรภรรร (2526: 16) ไดัแบ่ง ลักษณะการเข้าร่วม ออกเป็น ร่วมประชุม ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมออกแรง ร่วมออกเงินและวัสดุอุปกรณ์และร่วมเป็นกรรมการ

ภรรรภรรร ภรรรดิ (2524: 13) แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม (Attendance at Meetings)
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน (Financial Contribution)
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (Membership on Committees)
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (Position of Leadership)
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ (Interviewer)

6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน (Solicitor)
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค (Customer)
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้เริ่ม (Entrepreneur)
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงานหรือเป็นลูกจ้าง (Employee)
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ (Material Contribution)

เจมส์ คัดด์ ปัทมทอง (2527: 10) ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้

4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

ไพรัตน์ เจริญรินทร์ (ใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, บรรณาธิการ 2527: 6-7) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนากำหนดไว้ คือ

1. ร่วมทำการศึกษา ค้นหา ปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรวมตลอดจนความต้องการของชุมชน
2. ร่วมค้นหา สร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไข และลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไข และสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเอง และของหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และบำรุงรักษา โครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งโดยเอกชน และรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

ปธาน สุวรรณมงคล (ใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, บรรณาธิการ 2527: 83) ได้กล่าว
ว่า ชุมชนควรมีขอบเขตการมีส่วนร่วม 4 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

อคิน รักษ์ฉัตร (ใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, บรรณาธิการ 2527: 107-111) ได้กำหนด
ช่วงจังหวะ และแบ่งระยะ การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนไว้ดังนี้

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาดำเนิน
4. การประเมินผลกิจกรรมการพัฒนาดำเนิน

จากแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ และขั้นตอนการมีส่วนร่วมที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าจากแนว
ความคิดของ เจมส์ คีตส์ ปันทอง และ ออคิน รักษ์ฉัตร ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้คล้าย
กันกล่าวคือ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการค้นหาสาเหตุของปัญหา ขั้นการวางแผนแก้ไข
ปัญหา ขั้นการลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา และขั้นการติดตามผล สำหรับรูปแบบการมีส่วนร่วมใน
แต่ละแนวความคิดจะแตกต่างกันออกไปบ้าง แต่รูปแบบการมีส่วนร่วมที่หลายแนวความคิดตรงกัน
คือ การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมประชุม ร่วมออกเงิน
และวัสดุ ร่วมแสดงความคิดเห็น และร่วมประเมินผล นอกจากนี้ยังมีรูปแบบการมีส่วนร่วมอื่นๆ
ที่แตกต่างกันออกไป เช่น ร่วมเป็นผู้บริโภค ร่วมเป็นผู้ริเริ่ม ร่วมเป็นผู้ให้แรงงาน ร่วมเป็นผู้
ร่วมเป็นประธาน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมในผลประโยชน์ ร่วมแสดงบทบาทในที่ประชุม
ร่วมสัมภาษณ์ ร่วมชักชวน และ ร่วมออกเสียงสนับสนุน หรือคัดค้าน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้
กำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วม เพื่อนำมาเป็นการสร้างเครื่องมือวัดการมีส่วนร่วม ผู้วิจัย
ได้ผสมผสาน รูปแบบการมีส่วนร่วมจากหลายแนวความคิด โดยให้ครอบคลุมขั้นตอนการมีส่วนร่วม
ทั้ง 4 ขั้นตอนที่กล่าวถึง มาสร้างเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ และ
ผู้วิจัยได้เพิ่มรูปแบบการมีส่วนร่วมบางรูปแบบที่แนวความคิดที่กล่าวมาข้างต้นไม่ได้กล่าวถึง เนื่อง
จากเป็นบทบาทเฉพาะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรูป
แบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 19 รูปแบบ มีรายละเอียดดังนี้

1. การมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา
2. การมีส่วนร่วมประชุม
3. การมีส่วนร่วมประชุมสัมมนา
4. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
5. การมีส่วนร่วมเสนอกฎหมาย
6. การมีส่วนร่วมวางแผน
7. การมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย
8. การมีส่วนร่วมกำหนดโครงการ
9. การมีส่วนร่วมเสนอความเห็น
10. การมีส่วนร่วมจัดสร้างประมาณ
11. การมีส่วนร่วมออกเยี่ยมประชาชนและตรวจสอบงานแหล่งน้ำ
12. การมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์ และจัดหาเงินแจกจ่าย
13. การมีส่วนร่วมให้ความร่วมมือ และขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่
14. การมีส่วนร่วมอภิปรายในสภา ชุดในที่ประชุมพรรค และให้สัมภาษณ์
15. การมีส่วนร่วมศึกษาดูงาน
16. การมีส่วนร่วมรณรงค์
17. การมีส่วนร่วมในการร้องเรียน
18. การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อติ และตั้งกระทู้ถาม
19. การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล

2.7.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม

คัทแมน (Kaufman 1949: 528) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม พบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอาศัยอยู่ในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

เบอร์นาร์ด (Bernard 1958: 147-157) ได้กล่าวถึง ปัจจัยทางวัฒนธรรม ของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วม ซึ่งได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคลต่างๆ คือ

1. อายุ
2. เพศ
3. สถานภาพทางสังคม
4. อาชีพ
5. การศึกษา
6. ถิ่นที่อยู่อาศัย
7. ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น
8. ปัจจัยอื่นๆ เช่น การอาศัยอยู่ในเมืองหรือชนเมือง จำนวนสมาชิกในครอบครัว

และลักษณะครอบครัว ค่านิยม และทัศนคติ

โคเฮน และ อัปฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff 1977: 58-78) ได้กล่าวถึงปัจจัยหลายอย่าง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. อายุและเพศ
2. สถานภาพในครอบครัว
3. ระดับการศึกษา
4. สถานภาพทางสังคม เช่น ชั้นทางสังคม ศาสนา วรรณะ และแหล่งกำเนิด
5. อาชีพ
6. รายได้และทรัพย์สิน
7. ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น และระยะเวลาที่อยู่ในโครงการ
8. พื้นที่ดินถือครอง และสถานภาพการทำงาน

นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ซึ่งพบว่ามีปัจจัยอื่นๆ อีกที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.8 งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ศรีปริญา ฐปกระจำง (2529) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของพัฒนากร ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชนบท ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชนบทในระดับปานกลาง ลักษณะการมีส่วนร่วม วางโครงการ และร่วมปฏิบัติ มากกว่าร่วมบำรุงรักษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชนบท คือ ระยะเวลาการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน ระยะเวลาการปฏิบัติงานในเขตตำบลปัจจุบัน และความคิดเห็นต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่วน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิภาคเขตปฏิบัติงาน และการติดตามข้อมูลข่าวสารสิ่งแวดล้อม ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

พิสิษฐ์ บุญไชย (2528) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ของกรรมการสภาตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จุดประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา ระดับการมีส่วนร่วม ระดับความต้องการมีส่วนร่วม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล สถานภาพทางสังคม กับการมีส่วนร่วม และความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของกรรมการสภาตำบล ผลการวิจัยพบว่า กรรมการสภาตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ ได้แก่ สถานภาพของกรรมการสภาตำบล การได้รับทราบเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ทางสื่อมวลชน สถานภาพทางเศรษฐกิจ และการจัดหาเชื้อเพลิงในการหุงต้มอาหารในครอบครัว ส่วนความต้องการมีส่วนร่วม พบว่ากรรมการสภาตำบลมีความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ในระดับสูง

วิไลพร สมบูรณ์ชัย (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำอาสาสมัครพัฒนาชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจังหวัดลำปาง ผลการวิจัย พบว่าผู้นำอาสาสมัครพัฒนาชุมชน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในระดับปานกลาง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม พบว่า เพศ ที่แตกต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่อง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ระดับ 0.001 และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น การมีตำแหน่งทางสังคม การรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกัน จะก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่อง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ระดับ 0.01

ชัยโรจน์ ธารสินติ (2535) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบล ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศึกษากรณี จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า กรรมการสภาตำบลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติระดับปานกลาง ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น สถานภาพในสภาตำบล จำนวนพื้นที่ถือครอง จำนวนครั้งของการได้รับข่าวสาร การเป็นกรรมการในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การได้รับการอบรม เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่แตกต่างกัน จะก่อให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ระดับ 0.001 และการให้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกัน จะก่อให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ระดับ 0.01 และรายได้ที่แตกต่างกันจะก่อให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ระดับ 0.05

สมใจ เข้มเจริญ (2531) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ศึกษากรณี ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนที่ดินที่ใช้ประโยชน์ เนื้อแปลงที่ใช้ในการหุงต้ม ความรู้ ความคิดเห็น การได้รับข่าวสาร และความเห็นต้องกันของเพื่อนบ้านในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

สันชนะ ตันติชาติ (2531) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบล ในโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า กรรมการสภาตำบลมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมพบว่า กรรมการสภาตำบลที่ดำรงตำแหน่งหลายตำแหน่งในหมู่บ้าน และประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการมีผลต่อการมีส่วนร่วม ที่ระดับ 0.001 และการได้รับการอบรมเรื่องแหล่งน้ำ อาชีพของกรรมการสภาตำบลมีผลต่อการมีส่วนร่วม ที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ

ดวงกมล ชนกันต์ (2534) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้บริหารเทศบาลต่อการบริหารจัดการมูลฝอย ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารเทศบาลมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับสูง นายกเทศมนตรี มีระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสูงกว่า เทศมนตรีฝ่ายสาธารณสุข ผู้อำนวยการกอง/หัวหน้ากองสาธารณสุข และปลัดเทศบาล ตามลำดับ สำหรับระดับความต้องการ ที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้บริหาร อยู่ในระดับสูง ผู้อำนวยการกอง/หัวหน้ากองสาธารณสุข มีระดับความต้องการ ที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สูงกว่า

นายกเทศมนตรี เทศมนตรีฝ่ายสาธารณสุข และปลัดเทศบาล ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ได้ปฏิบัติจริง และความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ต่อการบริหารจัดการมูลฝอย พบว่าผู้บริหาร มีระดับความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสูงกว่าระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ได้ปฏิบัติจริงในทุกตำแหน่ง ในเรื่องระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ต่อการบริหารจัดการมูลฝอยของผู้บริหารทุกตำแหน่ง ไม่มีความสัมพันธ์กับ เพศ อายุ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหาร และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเทศบาล ส่วนวุฒิการศึกษา และการอบรมด้านบริหาร มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อการบริหารจัดการมูลฝอย เฉพาะของปลัดเทศบาล และผู้อำนวยการกอง/หัวหน้ากองสาธารณสุข เท่านั้น

วันเพ็ญ วอกลาง (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เป็นการศึกษาความแตกต่าง ระหว่างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่ได้รับรางวัลและไม่ได้รับรางวัล และศึกษาหาปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่ได้รับรางวัลและไม่ได้รับรางวัล ไม่มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า บทบาทของกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพียงปัจจัยเดียวเท่านั้น ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ

ศุภชัย นิมมานเหมินท์ (2532) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การจัดการชลประทานแบบพื้นเมือง ของลำนานาไท (เหมือง ฝ่าย และ พันธ์) : ปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือของสมาชิกกลุ่มชลประทานราษฎร์ ในการจัดการ การใช้น้ำ ในพื้นที่อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยทางด้านการศึกษา และประเภทของพืชเศรษฐกิจที่ใช้ในการเพาะปลูกมีความสัมพันธ์ในทางผกผันกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ในขณะที่ปัจจัยทางด้านอายุ จำนวนที่ดินที่ถือครอง ความถี่ของการรับข่าวสาร และความถี่ของการเข้าร่วมในกิจกรรมการประชุมของกลุ่ม ล้วนมีความสัมพันธ์ต่อความร่วมมือ ของสมาชิกกลุ่มชลประทานราษฎร์ ในการจัดการการใช้น้ำชลประทานให้เกิดประสิทธิภาพ

มาลัย ครองไพศาล (2532) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานและบำรุงรักษาระบบชลประทานในไร่นา : ศึกษาเฉพาะกรณี ในเขตจังหวัดปัตตานี (หนองหวาย) จังหวัดขอนแก่น ปีการเพาะปลูก 2530/2531 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลกระทบต่อความร่วมมือ ในการบำรุงรักษาระบบชลประทานในไร่นา คือ 1) ความสนใจ

ใจในกิจกรรมของกลุ่มผู้ใช้น้ำ ในการเข้าร่วมประชุมกลุ่ม ซึ่งพบว่า ถ้าเกษตรกรให้ความสนใจในกิจกรรมของกลุ่มผู้ใช้น้ำ ในการเข้าร่วมประชุมกลุ่มมาก จะทำให้ความร่วมมือในการบำรุงรักษาดิชน 2) พื้นที่รับน้ำดีในฤดูแล้ง โดยคิดจากร้อยละของพื้นที่ทั้งหมด พบว่าถ้าหากร้อยละของพื้นที่รับน้ำดีในฤดูแล้งมากขึ้น จะทำให้ระดับความร่วมมือในการบำรุงรักษาดิชน 3) ขนาดพื้นที่รับน้ำรวมของกลุ่ม พบว่า ถ้าหากพื้นที่รับน้ำรวมของกลุ่มมากขึ้น อาจจะเพราะคลองน้ำยาวสมาชิกมีมาก จะทำให้ความร่วมมือในการบำรุงรักษาดิชนลง 4) รายได้สุทธิจากการปลูกพืชในฤดูแล้ง พบว่า หากรายได้จากการปลูกพืชในฤดูแล้งมากขึ้น จะทำให้ระดับความร่วมมือในการบำรุงรักษาดิชนสูงขึ้น 5) การร่วมสมทบเงินสด อาหาร และวัสดุ พบว่า ถ้าหากมีการร่วมสมทบ เงินสด อาหาร และวัสดุ มากขึ้น จะทำให้ระดับความร่วมมือในการบำรุงรักษาดิชนสูงขึ้น

นางวัย โสภาคะยัง (2532) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลกระทบต่อระดับความร่วมมือ ในการบำรุงรักษาระบบชลประทานในไร่นา : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการชลประทานอ่างเก็บน้ำห้วยแอ่ง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ที่มีผลต่อระดับความร่วมมือ ในการบำรุงรักษา ระบบชลประทานในไร่นา ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาคมผู้ใช้น้ำชลประทาน 2) การใช้ประโยชน์จากพื้นที่รับน้ำ โดยคิดจากสัดส่วนของพื้นที่ปลูกพืชฤดูแล้ง ต่อพื้นที่ถือครองทั้งหมด 3) การใช้รอบเวรการรับน้ำภายในแล้ง ซึ่งพบว่าถ้าเกษตรกรตัวอย่างมีการใช้รอบเวรการรับน้ำมากรายขึ้นจะทำให้ความร่วมมือในการบำรุงรักษาดิชนสูงขึ้น และ 4) รายได้สุทธิจากการปลูกพืชในฤดูแล้ง

สุจินต์ ดาววีระกุล (2527) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ศึกษากรณี หมู่บ้านชะเอมการประจวบคีรีขันธ์ระดับจังหวัดของจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี พ.ศ. 2527 โดยศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบ การเข้าร่วมประชุม การร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมในการรับผิดชอบ หรือ ควบคุมการดำเนินงาน ร่วมในการเป็นผู้ประสานงาน ร่วมในการเป็นผู้ชักชวนเพื่อนบ้าน ร่วมสละเงินร่วมในการสละวัสดุอุปกรณ์ ร่วมในการสละแรงงาน และร่วมในการติดตามผลการดำเนินงาน ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมมากที่สุด รองลงมา คือ ร่วมในการสละแรงงาน ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ร่วมในการแสดงความคิดเห็น สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัย ด้านลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคมในหมู่บ้าน การรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อหมู่บ้าน และความกระตือรือร้น ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน

มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนอายุ และเพศ ไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ และการเป็นเจ้าของที่ดินทำกิน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ ความต้องการเกียรติ และการได้รับการชักชวนจาก กรรมการหมู่บ้าน เพื่อนบ้าน นายอำเภอ และพัฒนาการอำเภอ มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชน ส่วนความคาดหวังต่อรางวัลและการประกวดหมู่บ้านและความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้าน ไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

อนุภาพ อธิลาภ (2528) ได้ทำการวิจัย เรื่อง วิเคราะห์เชิงสัมฤทธิ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอพิบูลมังสาหารจังหวัดอุบลราชธานี ลักษณะการมีส่วนร่วม ที่ใช้ในการศึกษา คือ ร่วมออกแรงแบบรับจ้าง ร่วมฟังการประชุม ร่วมออกแรง ร่วมออกเงิน ร่วมออกวัสดุ ร่วมรับรู้และยอมรับ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมเสนอปัญหา ร่วมวางแผนดำเนินการ ร่วมควบคุมและตรวจสอบ ร่วมกำหนดความต้องการ และร่วมตัดสินใจ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบ และกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทมี 4 ปัจจัย คือ ความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ การคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทน การยอมรับแบบอย่าง และความเชื่อถือในตัวผู้นำ

ฉอาน วุฒิธรรมรักษา (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ในโครงการสร้างงานในชนบท ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่น ตำบลคัมพขอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่า เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ แตกต่างจากผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่า ทั้งในลักษณะ และปริมาณของการเข้ามามีส่วนร่วม ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการมากกว่าผู้มีการศึกษาดำกว่า แต่การเข้าร่วมดำเนินงานจะมีส่วนร่วมพอๆ กัน

2.9 งานวิจัยเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

วิฑูรย์ กรุณา (2532) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย และปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 154 คน โดยศึกษาปัจจัย 7 ปัจจัย คือ ระดับการศึกษา การประสบกับปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยตรง อาชีพ รองรายได้ ภูมิฐานะ สถานภาพสมรส และการสังกัดพรรคการเมืองฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ เห็นด้วย ไม่ว่าจะเป็นประเด็น สถานและอิทธิพลของปัญหาสิ่งแวดล้อม สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม และการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม และเมื่อพิจารณาถึงภาพรวมของความคิดเห็นต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีความคิดเห็นไม่เห็นด้วย ร้อยละ 21.40 และ เห็นด้วย ร้อยละ 78.60 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย มีเพียงปัจจัยเดียว คือ ภูมิฐานะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ชาติชาย โทสินธุติ (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการจัดตั้งสถานคาสีโนขึ้นในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับการจัดตั้งสถานคาสีโน ขึ้นในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และศึกษาเปรียบเทียบ ความแตกต่างของความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีต่อผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยพิจารณาตามตัวแปร ด้าน อายุ การศึกษา อาชีพก่อนดำรงตำแหน่งทางการเมือง ภาครที่ได้รับเลือกตั้ง พรรคการเมืองที่สังกัด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 การรู้จักและประสบการณ์เกี่ยวกับเกมส์การพนันที่เล่นในสถานคาสีโน และบ่อนการพนัน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้ง เมื่อ วันที่ 27 กรกฎาคม 2529 จำนวน 184 คน ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นไม่แน่ใจเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อมีการตั้งสถานคาสีโนขึ้นในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และพบว่า ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้น แตกต่างกันตามตัวแปรด้าน อายุ และ การรู้จักและประสบการณ์ในการเล่นเกมส์การพนันต่างๆ ที่เล่นในสถานคาสีโน และบ่อนการพนัน แต่ความ

คิดเห็น ไม่แตกต่างกัน ตามตัวแปรด้าน ระดับการศึกษา อาชีพก่อนดำรงตำแหน่งทางการเมือง ภาครัฐได้รับเลือกตั้ง พรรคการเมืองที่สังกัด และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการ พ้น พ.ศ. 2478

กมล โรจนพันธุ์ (2525) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีต่อพระราชบัญญัติอาชญากรรม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2522 เก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งสิ้น 100 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษา กับความคิดเห็นที่มีต่อพระราชบัญญัติอาชญากรรมฉบับปัจจุบัน มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูง แต่มีความสัมพันธ์ทางบวกต่ำกับความคิดเห็นต่อพระราชบัญญัติอาชญากรรมฉบับร่างเสนอใหม่ ลักษณะอาชีพทั้งที่เป็นอาชีพเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ และไม่เกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่างมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อพระราชบัญญัติอาชญากรรมทั้งสองฉบับต่ำมาก และลักษณะอาชีพเดิมกับความคิดเห็นเกือบจะเป็นอิสระต่อกัน ภูมิลำเนาชนบทและเมือง มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในระดับต่ำมาก ระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับความคิดเห็น เป็นอิสระต่อกัน จำนวนสมัยของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับความคิดเห็นต่อพระราชบัญญัติฉบับปัจจุบัน แต่มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับความคิดเห็นต่อพระราชบัญญัติฉบับเสนอใหม่ อายุและความคิดเห็นต่อพระราชบัญญัติฉบับปัจจุบัน มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับปานกลาง แต่มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำ กับฉบับเสนอใหม่ ส่วนการมีอาชญากรรม และการมีใบอนุญาตมีอาชญากรรมติดตัว กับความคิดเห็นต่อทั้ง ฉบับปัจจุบัน และฉบับเสนอใหม่ มีความเป็นอิสระต่อกัน

อนุสรณ์ ลุ่มมณี (2519) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ทศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการกระจายทรัพยากรในระบบการเมืองไทย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งเมื่อ พ.ศ. 2519 เก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งสิ้น 102 คน ผลการวิจัยพบว่า ทศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ร้อยละ 25.49 มีทศนคติแบบก้าวหน้า ร้อยละ 31.37 มีทศนคติแบบกลาง และร้อยละ 43.14 มีทศนคติแบบอนุรักษนิยม เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ในเชิงสถิติ ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา กับทศนคติ พบว่า นโยบายของพรรค และอายุของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความสัมพันธ์กับทศนคติสูงมาก ตัวแปรอื่น เช่น การศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีความสัมพันธ์กับทศนคติน้อยและไม่มีความสำคัญทางสถิติ และทศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้จากการศึกษา เมื่อนำมาสัมพันธ์กับการกระจายทรัพยากร จะเห็นได้ว่า ผู้มีทศนคติแบบก้าวหน้า มีแนวโน้มไปในทางที่เห็นด้วยกับการกระจายทรัพยากรให้

เสมอกัน ส่วนผู้มีทัศนคติแบบอนุรักษนิยมจะมีลักษณะตรงกันข้าม คือไม่เห็นด้วย จากทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พอจะอนุมานได้ว่า โอกาสที่จะแก้ปัญหาความไม่เสมอภาคในการกระจายทรัพยากรให้ลุล่วงไปได้มีน้อย เว้นเสียแต่ว่า ผู้ที่มีทัศนคติแบบกลาง จะหันมาสนับสนุนนโยบายนี้ หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ที่ไม่ได้ตอบแบบสอบถามจะมีทัศนคติแบบก้าวหน้า

วิชัญ เอี่ยมบริบูรณ์ (2530) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความเข้าใจบทบาทตนเองในการเป็นตัวแทน ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษาเฉพาะกรณี สภาผู้แทนราษฎร ปี 2526 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความเข้าใจบทบาทตนเองในการเป็นตัวแทนอย่างไร รวมทั้งศึกษาลักษณะทางสังคมวิทยาบางประการ ที่อาจจะมีอิทธิพลในการกำหนดความเข้าใจบทบาทของตนเองในการเป็นตัวแทนในประเด็นหลัก 3 ประเด็น คือ ประเด็น การเป็นตัวแทนท้องถิ่นหรือตัวแทนชาติ ประเด็นยึดท้องถิ่นเป็นหลักหรือยึดพรรคการเมืองที่สังกัดเป็นหลัก และประเด็นการไม่มีอิสระในการตัดสินใจ หรือมีอิสระในการตัดสินใจ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2526 ซึ่งเก็บรวบรวมได้ จำนวน 88 คน ลักษณะทางสังคมวิทยาที่ศึกษา (ตัวแปรอิสระที่ศึกษา) คือ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิภาคเกี่ยวกับสถานที่ศึกษา ภูมิภาคเขตการเลือกตั้ง พรรคการเมืองที่สังกัด อาชีพเดิม การเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่น อาชีพบิดา ประสบการณ์ทางการเมือง จากการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 42) มีความเข้าใจบทบาทตนเองในการเป็นตัวแทนแบบกลางๆ ระหว่างตัวแทนท้องถิ่นกับตัวแทนระดับชาติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.7) มีความเข้าใจบทบาทตนเองในการเป็นตัวแทนแบบกลางๆ ระหว่างการยึดท้องถิ่นเป็นหลัก กับการยึดพรรคการเมืองที่สังกัดเป็นหลัก และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 50) มีความเข้าใจบทบาทตนเองในการเป็นตัวแทนแบบกลางๆ ระหว่างไม่มีอิสระในการตัดสินใจ กับมีอิสระในการตัดสินใจ ในส่วนที่เกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมวิทยา กับความเข้าใจบทบาทตนเองในการเป็นตัวแทน พบว่า ประสบการณ์ทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจบทบาทของตนเองในการเป็นตัวแทนท้องถิ่นหรือตัวแทนชาติ กล่าวคือยังได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายสมัย ก็จะมีมีความเข้าใจบทบาทตนเองเปลี่ยนจากตัวแทนท้องถิ่นเป็นตัวแทนชาติ ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ กับความเข้าใจบทบาทตนเอง ในการยึดท้องถิ่นเป็นหลักหรือยึดพรรคการเมืองเป็นหลัก กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีการศึกษาสูงจะมีแนวโน้มในการยึดพรรคการเมืองเป็นหลัก พรรคการเมืองที่สังกัดมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจบทบาทตนเองในการยึดท้องถิ่น

ถิ่นเป็นหลักหรือยึดพรรคการเมืองเป็นหลัก กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชากรไทย มีความเข้าใจบทบาทตนเองในการยึดพรรคสูง รองลงมา คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ ส่วนลักษณะทางสังคมวิทยา ที่ศึกษาทุกตัว ไม่มีความสัมพันธ์ กับความเข้าใจบทบาทตนเองในการเป็นตัวแทนในประเด็นที่ว่า ไม่มีอิสระในการตัดสินใจหรือมีอิสระในการตัดสินใจ

เสนีย์ ลิ้มกุล (2531) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับความผูกพันต่อพรรคการเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี พ.ศ. 2529 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้รับเลือกตั้งเมื่อ วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 จำนวน 347 คน เก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งสิ้น 127 คน ผลการวิจัย พบว่า สาเหตุที่เข้าผูกพันต่อพรรคการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ ต้องการเสียสละเพื่อส่วนรวม โดยเฉพาะในแง่ความปรารถนาที่ต้องการจะช่วยเหลือท้องถิ่นของตนเป็นหลัก สำหรับลักษณะของความผูกพันต่อพรรคการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ มีความผูกพันต่อพรรคการเมืองระดับปานกลาง และพบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีประสบการณ์ในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแตกต่างกัน มีเหตุที่เข้ามาผูกพันต่อพรรคการเมืองแตกต่างกัน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองแตกต่างกัน มีเหตุที่เข้ามาผูกพันต่อพรรคการเมืองแตกต่างกัน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่สังกัดพรรคการเมืองแตกต่างกัน มีลักษณะของความผูกพันต่อพรรคการเมืองแตกต่างกัน

ดนัย มุ่สา (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2529: ศึกษาเปรียบเทียบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด และที่ไม่เคยเป็น โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบจากจังหวัด ระยอง จันทบุรี ฉะเชิงเทรา และปราจีนบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการตรวจเอกสาร และการสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยมีประสบการณ์ทางการเมืองในการเป็นสมาชิกสภาจังหวัดมาก่อน จำนวน 12 คน และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกอีกจำนวน 5 คน สัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ไม่เคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัดมาก่อน อีกจำนวน 5 คน และในแนวทางเดียวกัน จากผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คนรอบข้างหรือคนในท้องถิ่น เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อีกทางหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งสองกลุ่ม มีผลงานการปฏิบัติหน้าที่ในแง่การตอบสนองในเรื่องของท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคน พยายามปฏิบัติหน้าที่ตอบสนองในเรื่องของท้องถิ่น ด้วยเงื่อนไขที่สำคัญ คือ เพื่อรักษาและสร้างผู้สนับสนุน และสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวในการเลือกตั้งครั้งต่อไป

ณัฐพล ทัฬหไชย (2519: 152-190) ได้ทำการวิจัยเรื่อง อุดมการณ์ประชาธิปไตยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2512 จำนวน 219 คน ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ มีความเชื่อและศรัทธาในระบบประชาธิปไตยเสรีนิยม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างพรรคการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยสูงกว่าพรรคอื่นๆ โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคสหประชาไทย มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยต่ำที่สุด ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับ อุดมการณ์ประชาธิปไตยในเชิงปฏิฐาน ได้แก่ ระยะเวลาที่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รายได้ต่อเดือนก่อนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฐานะทางสังคม-เศรษฐกิจของบิดา ฐานะทางสังคม-เศรษฐกิจ และจำนวนนิเทศสารและวารสารที่อ่าน ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ ได้แก่ อาชีพเกี่ยวกับกฎหมาย การศึกษาทางการเมือง ประสบการณ์การเมืองจากต่างประเทศ รายได้จากทางอื่นนอกจากเงินเดือน อายุ และจำนวนหนังสือพิมพ์รายวันที่อ่าน

ณัญญา จันทร์วัฒนรุ่ง (2530) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่องานการศึกษาในระบบ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน จุดประสงค์ของการวิจัยเพื่อ สืบรวจความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่องานการศึกษาในระบบ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน และเพื่อเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่สังกัดพรรคการเมืองฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล เก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งสิ้น 103 คน (ร้อยละ 29.78) ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกือบทั้งหมด เห็นด้วยกับกิจกรรมการศึกษานอกระบบที่จัดโดยกรมการศึกษานอกโรงเรียน การเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่สังกัดพรรคการเมืองฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล ต่อกิจกรรมการศึกษานอกระบบ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง อุดมการณ์ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย พบว่า อายุ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นเครื่องบ่งชี้ อุดมการณ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้พอประมาณ ระดับการศึกษาและอาชีพเดิมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นเครื่องบ่งชี้อุดมการณ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ค่อนข้างสูง ส่วนภูมิภาค และการสังกัดพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง ไม่ได้เป็นเครื่องบ่งชี้อุดมการณ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

มณู รูปขจร (2526) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ลักษณะทางสังคมของสมาชิกรัฐสภากับอุดมการณ์ประชาธิปไตย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกรัฐสภา ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ใน ปี พ.ศ. 2525 จำนวน 526 คน เก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งสิ้น 212 คน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะทางสังคมของสมาชิกรัฐสภา (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา) ที่มีความสัมพันธ์กับอุดมการณ์ประชาธิปไตย ระดับปานกลาง ได้แก่ ประเภทของสมาชิก (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ มีอุดมการณ์ประชาธิปไตย สูงกว่าสมาชิกวุฒิสภา) อายุ ลักษณะอาชีพ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม ส่วนระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับอุดมการณ์ประชาธิปไตย

อมร ราชนรงค์ (2522) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ค่านิยมทางสังคม และทัศนคติทางการเมือง ของสมาชิกรัฐสภาไทย ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกรัฐสภา ปี พ.ศ. 2522 จำนวน 192 คน เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 110 คน และวุฒิสมาชิกจำนวน 82 คน ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมทางเศรษฐกิจของสมาชิกรัฐสภา ส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับโครงการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว แต่เห็นความสำคัญของปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันมากกว่า นอกจากนี้พบว่า ภูมิหลังทางสังคมของสมาชิก มีผลกระทบต่อค่านิยมทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ สมาชิกรัฐสภา ที่แตกต่างกันในด้าน อายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนที่จะเป็นสมาชิกรัฐสภา ภูมิลำเนาเดิม กลุ่มการเมืองที่สังกัด และการเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีความแตกต่างต่อค่านิยมด้านคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจด้วย สมาชิกรัฐสภาที่มีอายุน้อยกว่า มีการศึกษาต่ำ เคยเป็นข้าราชการมาก่อน และไม่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาก่อน มีแนวโน้มที่จะมีค่านิยมในด้านคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจ สูงกว่า ที่มีลักษณะภูมิหลังทางสังคม ในลักษณะอื่นๆ สำหรับ ทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกรัฐสภา พบว่า สมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่ มีทัศนคติทางการเมืองแบบกลางๆ ระหว่างเสรีนิยม และอนุรักษนิยม และ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีแนวโน้มทางเสรีนิยม สูงกว่าวุฒิสมาชิก ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังทางสังคม กับทัศนคติทางการเมือง พบว่า สมาชิกรัฐสภา ที่มีความแตกต่างกันในด้าน อายุ การศึกษา ภูมิลำเนาเดิม กลุ่มการเมืองที่สังกัด จะมีทัศนคติทางการเมืองแตกต่างกัน และพบว่าสมาชิกที่มีอายุน้อย การศึกษาสูง การไม่เคยเป็นข้าราชการมาก่อน ภูมิลำเนาเดิมอยู่ทางภาคกลาง และภาคใต้ สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคกิจสังคม จะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติทางการเมืองในทางเสรีนิยมสูงกว่า สมาชิกรัฐสภาที่มีภูมิหลังทางสังคมในลักษณะอื่นๆ

ชัยพันธ์ สมทวนิช (2520: 55) กล่าวว่า ในบรรดาตัวแปรต่างๆ ในเรื่องภูมิหลังของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถือว่า ประสบการณ์ทางการเมืองเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุด ในการมีส่วนกำหนดการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จรัส สุวรรณมาลา (ม.ป.ป.: 139) ศึกษาพบว่า คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี หลังจากที่ผ่านมาความเห็นชอบในวาระที่ 1 ขึ้นรับหลักการมาแล้ว พบว่า คณะกรรมาธิการส่วนใหญ่ (ประมาณ 80 %) มีความเห็นว่า หน่วยราชการที่มีการปฏิบัติงานดีมักจะ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกรรมาธิการฯ และกรรมาธิการฯ มักจะเสนอตัดงบประมาณของหน่วยงานราชการที่ผลการปฏิบัติงานไม่เป็นที่น่าพอใจ

จากการตรวจสอบเอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และงานวิจัยเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะเห็นได้วยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัย ในเรื่องผู้วิจัย กำลังทำการวิจัยอยู่เลย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มประชากรที่ศึกษา หรือประเด็นปัญหาที่ศึกษา มีเพียงการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชากรกลุ่มอื่น และประเด็นปัญหาอื่น ส่วนการวิจัยในกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีการวิจัยของ วิฑูรย์ กรุณา ที่ทำการวิจัยในประเด็นปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม แต่เป็นการศึกษาเพียงความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีการศึกษาปัจจัยเพียง 7 ปัจจัย ส่วนดัชนีมูซ่า เป็นการศึกษาเปรียบเทียบ การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัดและที่ไม่เคยเป็น ซึ่งเป็นงานวิจัยเพียงเรื่องเดียวที่ศึกษาถึง พฤติกรรมการปฏิบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่มุ่งศึกษาเฉพาะปัจจัยด้าน การเคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด และที่ไม่เคยเป็น ซึ่งผลการศึกษาก็ไม่พบความแตกต่างในการปฏิบัติหน้าที่

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรหรือปัจจัยที่นำมาศึกษาจาก ทฤษฎีการมีส่วนร่วม และงานวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม โดยนำปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชากรกลุ่มต่างๆ ที่สอดคล้องกับลักษณะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มากำหนดเป็นตัวแปรศึกษาในกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ตัวแปรเหล่านี้ก็ยังไม่ครอบคลุมลักษณะเฉพาะบางอย่างของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรที่มีการศึกษาในกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่พบว่ามันัยสำคัญเข้ามาร่วมศึกษาด้วย แต่เนื่องจากงานวิจัยเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติ ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรบางตัวที่ไม่มีนัยสำคัญเข้าร่วมศึกษาด้วยเนื่องจากถือว่าเป็นตัวแปรที่ยังสงสัย และจะต้องมีการศึกษาเพื่อยืนยันอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำเอาตัวแปรด้าน ความรู้ และทัศนคติ มาศึกษาในลักษณะของตัวแปรอิสระ เพื่อที่จะทราบ

ถึงผลของตัวแปรทั้งสองที่จะมีต่อการมีส่วนร่วมด้วย ดังนั้นในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษา ออกเป็น 5 กลุ่มตัวแปร คือ 1) กลุ่มตัวแปรด้านลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ สถานภาพสมรส 2) ภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ได้แก่ อาชีพก่อนได้รับเลือกตั้ง รายได้ต่อเดือน ภูมิลำเนา (ชนบท/เมือง) พื้นที่ที่ได้รับเลือกตั้ง (กรุงเทพมหานคร/ต่างจังหวัด) ภาคที่ได้รับเลือกตั้ง พรรคการเมืองที่สังกัด กลุ่มพรรคการเมืองที่สังกัด (ฝ่ายรัฐบาล/ฝ่ายค้าน) นโยบายของพรรคการเมืองที่สังกัด ประสบการณ์ทางการเมือง (จำนวนสมัยที่ได้รับเลือกตั้ง) การเคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี และการเคยเป็น กรรมการการวิสามัญ พิจารณาระราชัญญัตติงบประมาณรายจ่ายประจำปี 3) การประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ และการรับรู้ข่าวสาร ได้แก่ การประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นที่สมัครรับเลือกตั้ง และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ 4) ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ และ 5) ทศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ โดยมีตัวแปรอิสระที่ศึกษาทั้งหมด 19 ตัวแปร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยถึง การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และก่อนที่จะดำเนินการในส่วนตอนของการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจเอกสาร เกี่ยวกับแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำการวิจัยให้การวิจัยครั้งนี้มีความถูกต้อง และสมบูรณ์มากที่สุด ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัย โดยเริ่มตั้งแต่ ประชากรเป้าหมาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การมีทิศทางข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ

3.1 ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมาย ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามา เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 หรือได้รับเลือกตั้งซ่อมภายหลัง และดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในรัฐสภาสมัยปัจจุบัน จำนวน 360 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างมาจากการศึกษา ทฤษฎี แนวความคิดที่เกี่ยวกับงานวิจัย จากเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ ซึ่งผู้วิจัยเข้าร่วมประชุมสัมมนาด้วยเกือบทุกครั้ง โครงสร้างของแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 5 ส่วน เพื่อให้ครอบคลุม ขอบเขตและประเด็นที่ต้องการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับ ลักษณะส่วนบุคคล ภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การประสพปัญหาการขาดแคลนน้ำ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เป็นส่วนที่ต้องการเก็บข้อมูลตัวแปรอิสระจำนวน 16 ตัวแปร ตัวแปรด้านนโยบายของพรรคการเมืองที่สังกัด ผู้วิจัยได้จากการตรวจเอกสาร ส่วนตัวแปร ด้านความรู้และทัศนคติ ซึ่งไม่สามารถทราบได้โดยใช้คำถามเพียงคำถามเดียว ผู้วิจัยจึงแยกไปสร้างแบบวัดเฉพาะในส่วนที่ 2 และ 3

ส่วนที่ 2 แบบวัดความรู้ ใช้แบบวัดความรู้ แบบถูก-ผิด (True-False) ตัวเลือกของคำตอบเป็น ใช่ ไม่ใช่ และ ไม่แน่ใจ (ขวัญ สงวนเสริมศรี 2529: 132-133; อมรวิจิตร ไหวงศรี 2530: 90) มีทั้งข้อความถูกและข้อความผิด

ส่วนที่ 3 แบบวัดทัศนคติ ใช้แบบประเมินค่า ตามวิธีของลิเคอร์ต (Likert) ซึ่งมีลักษณะการประเมินค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีทั้งข้อความเชิงบวก และข้อความเชิงลบ จำนวนใกล้เคียงกัน

ส่วนที่ 4 แบบวัดการมีส่วนร่วม ใช้แบบประเมินค่า (Rating Scales) ซึ่งระดับการประเมินการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ไม่เคย น้อย ปานกลาง และมาก

ส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับสาเหตุ ปัญหาอุปสรรค และมาตรการในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ตามความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ใช้คำถามเปิด

3.3 การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไปปรึกษาคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ แก้ไข ความถูกต้อง ชัดเจน แล้วผู้วิจัยนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำ
2. นำแบบสอบถามที่คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ (ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแห่งชาติ) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อความครอบคลุมของเนื้อหา หรือประเด็นที่ต้องการจะวัดว่ามีความครบถ้วนมากน้อยเพียงใด แล้วผู้วิจัย นำมาปรับปรุง ให้มีความสมบูรณ์ ตามคำแนะนำ
3. นำแบบสอบถาม ที่ผ่านการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับวุฒิสมาชิกจำนวน 30 คน (บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธ์ 2531: 40) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ดังนี้

3.1 การหาประสิทธิภาพของแบบวัดความรู้

นำแบบวัดความรู้มาตรวจให้คะแนน ถ้าตอบถูก ให้ 1 คะแนน และให้ 0 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบผิด หรือไม่แน่ใจ แล้วรวมคะแนนของแต่ละคน นำคะแนนของแต่ละคนมาเรียงจากคะแนนสูงที่สุดลงมาเรียงละ 27 ของจำนวนผู้ตอบทั้งหมด (8 คน) และเรียงจากคะแนนต่ำสุดขึ้นไปเรียงละ 27 ของผู้ตอบทั้งหมด มาเป็นกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ ตามลำดับ จากนั้นนำมาวิเคราะห์รายข้อ (Item Analysis) เพื่อวัดระดับความยากง่าย (Difficulty Level) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

3.1.1 การหาค่าระดับความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกใช้สูตรดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาภิรัชต์ 2535: 87)

$$\begin{aligned} \text{ค่าระดับความยากง่าย (P)} &= \frac{P_H + P_L}{2n} \\ \text{ค่าอำนาจจำแนก (r)} &= \frac{P_H - P_L}{n} \end{aligned}$$

เมื่อ n = จำนวนผู้ตอบทั้งหมดในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

P_H = จำนวนผู้ตอบถูกในกลุ่มสูง

P_L = จำนวนผู้ตอบถูกในกลุ่มต่ำ

สำหรับเกณฑ์ในการเลือกข้อความ ผู้วิจัยจะเลือกข้อความ ที่มีค่าระดับความยากง่ายอยู่ ระหว่าง 0.20-0.80 และข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป เท่านั้นไปใช้จริง ซึ่งปรากฏว่ามีข้อความที่อยู่ในเกณฑ์จำนวน 17 ข้อ จากข้อความที่นำไปทดลองใช้ 28 ข้อ (มีรายละเอียดใน ภาคผนวก ข)

3.1.2 การทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

เมื่อหา ค่าระดับความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกแล้วจึงนำไปทดสอบหาค่า สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรของ คูเดอร์ และริชาร์ดสัน สูตร 20 (Kuder-Richardson Formula 20: K-R 20) (บุญธรรม กิจปรีดาภิรัชต์ 2535: 203) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\text{ค่าความเชื่อมั่น } (r_{xy}) = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{S_x^2} \right\}$$

เมื่อ k = จำนวนข้อของแบบวัดทั้งหมด

p = สัดส่วนของผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ

q = สัดส่วนของผู้ตอบผิดในแต่ละข้อ ($q = 1-p$)

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

การหาค่าความเชื่อมั่น พบว่าแบบวัดความรู้ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.79 ซึ่งมากกว่า 0.7 แสดงว่าแบบวัดความรู้ทั้งฉบับอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ (บุษธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ 2531: 17)

3.2 การหาประสิทธิภาพของแบบวัดทัศนคติ

3.2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของข้อความ โดยการตรวจให้คะแนนแบบวัดทัศนคติ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า ตามวิธีของ ลิเคอร์ต (Likert) ลักษณะการประเมินค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถ้าเป็นข้อความเชิงบวกให้คะแนน 5 4 3 2 และ 1 ตามลำดับ ถ้าเป็นข้อความเชิงลบให้คะแนนกลับกัน คือ 1 2 3 4 และ 5 ตามลำดับ รวมคะแนนของแต่ละคนแล้วนำมาเรียงเช่นเดียวกับการหาประสิทธิภาพของแบบวัดความรู้ แล้วนำมาวิเคราะห์รายข้อ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก ดังนี้ (บุษธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ 2535: 132)

$$\text{ค่าอำนาจจำแนก } (t) = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{n}}}$$

เมื่อ $\bar{X}_H$ = ค่าเฉลี่ยของคะแนนในกลุ่มสูง

$\bar{X}_L$ = ค่าเฉลี่ยของคะแนนในกลุ่มต่ำ

S_H^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มสูง

S_L^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มต่ำ

n = จำนวนผู้ตอบในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

คัดเลือกข้อความที่มีค่า t มากกว่าหรือเท่ากับ 2.00 ซึ่งถือว่าเป็นข้อความที่มีคุณภาพนำไปใช้ได้ ผลจากการทดสอบพบว่าข้อความที่อยู่ในเกณฑ์จำนวน 19 ข้อความ จากข้อความที่นำไปทดลองใช้ 29 ข้อความ (มีรายละเอียดใน ภาคผนวก ข)

3.2.2 การทดสอบหาความเชื่อมั่น โดยการนำข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกที่เหมาะสมมาหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) ของครอนบาช (Cronbach) ซึ่งมีสูตรดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2535: 208)

$$\text{ค่าความเชื่อมั่น } (r_{xx'}) = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_1^2}{S_x^2} \right\}$$

เมื่อ k = จำนวนข้อ

S_1^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวม

ผลการหาค่าความเชื่อมั่น พบว่าแบบวัดทัศนคติมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.85 แสดงว่าแบบวัดทัศนคติทั้งฉบับอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้

3.3 การหาประสิทธิภาพของแบบวัดการมีส่วนร่วม

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์ข้อหนึ่งเพื่อทราบถึง ระดับการมีส่วนร่วม และผู้วิจัยต้องการศึกษาถึง ระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละรูปแบบด้วย ดังนั้นในการหาประสิทธิภาพของแบบวัดการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจึงนำข้อความทั้งหมดที่นำไปทดลองใช้ จำนวน 34 ข้อความ มาหาความเชื่อมั่น โดยไม่หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อเนื่องจากจะทำให้บางข้อความถูกตัดทิ้งไป ประกอบกับผู้วิจัยไม่ได้นำข้อความบางข้อความไปทดลองใช้กับกลุ่มสมาชิก เนื่องจากเป็นบทบาทเฉพาะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และผู้วิจัยได้สร้างข้อความบางข้อความเพิ่ม ภายหลังจากพบจุดบกพร่องในขั้นตอนการทดลองใช้ รวมมีข้อความที่นำไปใช้จริง 39 ข้อความ (ข้อความที่ไม่ได้นำไปทดลองใช้ คือ ข้อความใช้จริงที่ 10, 19, 20, 29 และ 37) เนื่องจากแบบวัดการมีส่วนร่วมเป็นแบบประเมินค่า ระดับการประเมินการมีส่วนร่วม 4 ระดับ คือ ไม่เคย น้อย ปานกลาง และมาก และให้ค่าคะแนนการมีส่วนร่วม 0 1 2 และ 3 ตามลำดับ การหาความ

เชื่อมั่นใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) เช่นเดียวกับ แบบวัดทัศนคติ เนื่องจากเป็นแบบวัดในลักษณะการประเมินค่าเช่นเดียวกัน ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด การมีส่วนร่วมทั้งฉบับ จำนวน 34 ข้อความ พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดี (มีรายละเอียดใน ภาคผนวก ข)

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในนามของคณะ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ ถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่าน และขอความอนุเคราะห์ในการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูล พร้อมแบบสอบถาม ถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผ่านทางเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (โดยฝ่ายทะเบียนประวัติและสถิติ ให้ความอนุเคราะห์ นำแบบสอบถามทั้งหมด ไปใส่ตามช่องรับเอกสาร ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่านที่รัฐสภา) พร้อมทั้งให้หมายเลขประจำแบบสอบถาม และขอให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนให้แก่ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจากการส่งแบบสอบถามคืน จำนวน 69 ฉบับ
2. ส่งแบบสอบถามครั้งที่ 2 โดยการส่งแบบสอบถามไปยังที่อยู่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามที่อยู่ที่กำหนดไว้สำหรับส่งเอกสาร ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้วิจัย ได้แบบสอบถามกลับคืนจากการส่งคืน จำนวน 50 ฉบับ
3. ส่งแบบสอบถามครั้งที่ 3 โดยส่งแบบสอบถามตามวิธีที่ 2 อีกครั้งหนึ่ง และส่งเพิ่มไปยัง สถานที่ติดต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สถานที่ติดต่อ ที่ไม่ได้ระบุไว้ สำหรับเป็นที่ส่งเอกสาร) ทุกแห่ง ผู้วิจัย ได้แบบสอบถามกลับคืนจากการส่งคืน จำนวน 27 ฉบับ
4. ผู้วิจัยติดต่อพรรคการเมืองต่างๆ และนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูล ไปฝากไว้ตามพรรคการเมืองต่างๆ โดยได้รับความกรุณาจากเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง ส่งหนังสือให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเวลาการประชุมพรรค ผู้วิจัย ได้แบบสอบถามกลับคืนจากการส่งคืน จำนวน 21 ฉบับ
5. ส่งแบบสอบถามให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ตอบกลับมายังผู้วิจัยหลังจากการส่งในวิธีที่ 4 ที่ระบุให้ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ใหม่ เนื่องจากย้ายที่ทำการพรรคและเปลี่ยนแปลงที่อยู่ใหม่ และยินดีให้การสนับสนุนการวิจัย จำนวน 5 ฉบับ และที่ระบุว่ายังไม่เคยได้รับเอกสารขอความอนุเคราะห์จากผู้วิจัย จำนวน 2 ฉบับ ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 6 ฉบับ

6. ขอความอนุเคราะห์ ตามวิธีที่ 2 อีกครั้งหนึ่ง ผู้วิจัยได้แบบสอบถามกลับคืนจากการส่งครั้งนี้ จำนวน 17 ฉบับ

การเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวกระทำระหว่างวันที่ 21 พฤษภาคม 2536 ถึงวันที่ 6 ธันวาคม 2536 รวมระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 6 เดือน 15 วัน และผู้วิจัยมีความมั่นใจว่า การส่งแบบสอบถามโดยวิธีดังกล่าวข้างต้น จะทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่านได้รับหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากผู้วิจัย รวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งสิ้น 190 ฉบับ เมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้ว เป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ทั้งสิ้น จำนวน 7 ฉบับ แยกเป็น ไม่สมบูรณ์ในเนื้อหาของแบบสอบถาม จำนวน 5 ฉบับ และไม่สมบูรณ์ เพราะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่ใช่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 2 ฉบับ คงเหลือแบบสอบถามที่ใช้ได้จริงจำนวนทั้งสิ้น 183 ฉบับ คิดเป็น 50.83 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูล จากประชากรเป้าหมายได้ทั้งหมด เนื่องจากผู้วิจัยมีงบประมาณ และเวลาจำกัด นอกจากนั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ที่มีภาระหน้าที่รับผิดชอบมากจึงไม่ค่อยมีเวลาในการตอบแบบสอบถาม แต่ขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งถือว่าจำนวนตัวอย่างเพียงพอ (สุบรรณ พันธ์วิศาล และชัยวัฒน์ ปิฎกพงษ์ 2522: 100)

3.5 กรรมวิธีทางข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม จะถูกนำมาจัดระเบียบ และลงรหัส เพื่อใช้ในการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC+) โดยมีวิธีการตรวจให้คะแนนดังนี้

แบบวัดความรู้ ให้คะแนน 1 สำหรับข้อที่ตอบถูก และให้คะแนน 0 สำหรับข้อที่ตอบผิด ไม่ตอบ (กรณีไม่ตอบบางข้อ) หรือ ตอบไม่แน่ใจ เกณฑ์การพิจารณาระดับความรู้ ผู้วิจัยกำหนดไว้ดังนี้ (เรวดี จันทะขันธ์ 2530: 66)

ระดับความรู้น้อย	คะแนน	ต่ำกว่า 33.33	เปอร์เซ็นต์
ระดับความรู้ปานกลาง	คะแนน	33.33-66.67	เปอร์เซ็นต์
ระดับความรู้มาก	คะแนน	สูงกว่า 66.67	เปอร์เซ็นต์

แบบวัดทัศนคติ ให้ค่าคะแนนตาม ลักษณะของข้อความ คือ เห็นด้วย หรือเห็นบวก (Favorable) และเห็นต่อต้าน หรือเห็นลบ (Unfavorable) ดังนี้

ระดับความเห็น	คะแนนข้อความเห็นบวก	คะแนนข้อความเห็นลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

จากการวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบประเมินค่า 5 ระดับ จำนวนข้อความ 19 ข้อความ ดังนั้น ค่าคะแนนทัศนคติในภาพรวม (ทั้งฉบับ) ที่เป็นไปได้ต่ำสุด คือ 19 คะแนน ค่าที่เป็นไปได้สูงสุด คือ 95 คะแนน ดังนั้นเกณฑ์การพิจารณาระดับทัศนคติ ซึ่งผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับทัศนคติไม่ดีอย่างยิ่ง	คะแนน	19.0-34.2	คะแนน
ระดับทัศนคติไม่ดี	คะแนน	34.3-49.4	คะแนน
ระดับทัศนคติปานกลาง	คะแนน	49.5-64.6	คะแนน
ระดับทัศนคติดี	คะแนน	64.7-79.8	คะแนน
ระดับทัศนคติดีมาก	คะแนน	79.9-95.0	คะแนน

แบบวัดการมีส่วนร่วม ให้คะแนนระดับการประเมินค่า 4 ระดับ ดังนี้

ไม่เคยมีส่วนร่วม	ให้คะแนน	0	คะแนน
มีส่วนร่วมน้อย	ให้คะแนน	1	คะแนน
มีส่วนร่วมปานกลาง	ให้คะแนน	2	คะแนน
มีส่วนร่วมมาก	ให้คะแนน	3	คะแนน

ระดับการมีส่วนร่วมเพื่อตอบจุดประสงค์ของการศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ เพื่อให้สอดคล้องกับ โครงสร้างของแบบวัดการมีส่วนร่วม โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (ดวงกมล วัฒนัส 2534: 51; นริศ ณะประสาบ 2532: 44)

ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	คะแนน	ต่ำกว่า 33.33	เปอร์เซ็นต์
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง	คะแนน	33.33-66.67	เปอร์เซ็นต์
ระดับการมีส่วนร่วมมาก	คะแนน	สูงกว่า 66.67	เปอร์เซ็นต์

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เตรียมการ จัดการข้อมูลนำเข้าในขั้นตอนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (มีรายละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูล) เพื่อนำตัวแปรทั้งหมดมาวิเคราะห์พร้อมกัน มีรายละเอียดดังนี้

เนื่องจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ใช้กับตัวแปร ที่มีระดับการวัดประเภทช่วง (Interval Scale) และอัตราส่วน (Ratio Scale) ดังนั้นตัวแปรที่มีระดับการวัดเป็นอันดับ (Ordinal Scale) และตัวแปรที่มีระดับการวัดเป็นกลุ่ม (Nominal Scale) จะต้องแปลงสภาพของข้อมูลก่อน

ตัวแปรที่มีระดับการวัดประเภทช่วง และอัตราส่วน มีรายละเอียดข้อมูลนำเข้าดังนี้

อายุ (X_1)	ใช้จำนวนปี
รายได้ต่อเดือน (X_2)	ใช้จำนวนเงินเป็นบาท
ประสบการณ์ทางการเมือง (X_3)	ใช้จำนวนสมัย
การเคยดำรงตำแหน่ง ในคณะรัฐมนตรี (X_4)	ใช้จำนวนครั้ง
ประสบการณ์ในการเป็นกรรมการวิสามัญพิจารณาพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี (X_5)	ใช้จำนวนครั้ง
ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ (X_6)	ใช้คะแนน
ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ (X_7)	ใช้คะแนน

ตัวแปรที่มีระดับการวัดเป็นอันดับ จะแปลงสภาพเป็นตัวแปรประเภทช่วง โดยการปรับเป็นค่าคะแนน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ระดับการศึกษา (X_8)	คะแนน
ประถมศึกษา	1
มัธยมศึกษาตอนต้น	2
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3
อาชีวศึกษา	4
อนุปริญญา	5
ปริญญาตรี	6
ปริญญาโท	7
ปริญญาเอก	8

(พีระ คริกควินิจิตร 2529: 45)

การประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ-	
ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง (X_9)	คะแนน
ไม่เคย	0
นานๆ ครั้ง	1
บางปี	2
ทุกปี	3
การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ (X_{10})	
ไม่เคย	0
นานๆ ครั้ง	1
บางวัน	2
ทุกวัน	3
(สมใจ เข้มเจริญ 2531: 28; สุธิธา ยี่ท่น 2534: 50)	

ส่วนตัวแปรที่มีระดับการวัดเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) หรือ ตัวแปรชี้บ่ง (Indicator Variable) โดยการให้รหัส เป็น 0 หรือ 1 กับตัวแปร และตัวแปรที่จำแนกออกเป็น k กลุ่ม จะได้ตัวแปรหุ่น k-1 ตัว ดังรายละเอียดในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงตัวแปรและกลุ่มย่อย และตัวแปรหุ่น

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ตัวแปรหุ่น
เพศ	X_{11}
ชาย	1
หญิง	0
สถานภาพสมรส	X_{12}
โสด	1
ไม่โสด (แต่งงาน หย่า และหย่าร้าง)	0

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ตัวแปรต้น					
อาชีพก่อนได้รับเลือกตั้ง	X ₁₃	X ₁₄	X ₁₅	X ₁₆		
ข้าราชการ/ประกอบธุรกิจ	1	0	0	0		
รับราชการ	0	1	0	0		
ทนายความ	0	0	1	0		
นักการเมือง	0	0	0	1		
อื่นๆ	0	0	0	0		
ภูมิลำเนา				X ₁₇		
ชนบท				1		
เมือง				0		
ภาคที่ได้รับเลือกตั้ง	X ₁₈	X ₁₉	X ₂₀			
ภาคกลาง	1	0	0			
ภาคเหนือ	0	1	0			
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0	0	1			
ภาคใต้	0	0	0			
พื้นที่ที่ได้รับเลือกตั้ง				X ₂₁		
กรุงเทพมหานคร				1		
ต่างจังหวัด				0		
พรรคการเมืองที่สังกัด	X ₂₂	X ₂₃	X ₂₄	X ₂₅	X ₂₆	
ประชาธิปัตย์	1	0	0	0	0	
ชาติไทย	0	1	0	0	0	
ชาติพัฒนา	0	0	1	0	0	
ความหวังใหม่	0	0	0	1	0	
พลังธรรม	0	0	0	0	1	
พรรคอื่นๆ	0	0	0	0	0	

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ตัวแปรท้น
กลุ่มพรรคการเมืองที่สังกัด	X_{27}
ฝ่ายรัฐบาล	1
ฝ่ายค้าน	0
นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์- ทรัพยากรน้ำของพรรคการเมืองที่สังกัด	X_{28}
มีระบุไว้อย่างชัดเจน	1
มีระบุไว้เพียงเล็กน้อยไม่ค่อยชัดเจน	0

รวมในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรนำเข้า ที่ต้องการศึกษาถึงผลหรืออิทธิพลของตัวแปร ที่มีต่อการมีส่วนร่วมทั้งสิ้น 28 ตัวแปร

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การบรรยายลักษณะทั่วไปของข้อมูล ใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. การเปรียบเทียบความแตกต่าง ของระดับการมีส่วนร่วม ตามลักษณะของตัวแปรอิสระ ถ้าตัวแปรอิสระ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ใช้ t-test สำหรับตัวแปรอิสระที่กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป ใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่าง จะทดสอบเพื่อหาความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Duncan's New Multiple Range Test จุดประสงค์เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1

3. การวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหนึ่งตัวกับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) จุดประสงค์เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2

4. การวิเคราะห์หารูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตามหนึ่งตัว ใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ซึ่งจะวิเคราะห์ผลของตัวแปรอิสระอย่างเป็นขั้นตอน โดยตัวแปรอิสระที่มีระดับการวัดเป็นกลุ่ม (Nominal Scale) จะทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) จุดประสงค์เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 3

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยครั้งนี้จะเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ของประชากรตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่าง ของระดับการมีส่วนร่วม ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ตามลักษณะของประชากร จุดประสงค์เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1

ตอนที่ 4 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ อายุ และรายได้ต่อเดือน กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย จุดประสงค์เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2

ตอนที่ 5 วิเคราะห์หารูปแบบของความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัว กับตัวแปรตามหนึ่งตัว จุดประสงค์เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 3

ตอนที่ 6 วิเคราะห์ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ สาเหตุ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อที่จะให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย และเพื่อความสะดวกในการเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Min.	แทน	ค่าต่ำสุด
Max.	แทน	ค่าสูงสุด
Y	แทน	การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ปัญหา การขาดแคลนน้ำในประเทศไทย
Y'	แทน	Y เมื่อประมาณค่าในรูปคะแนนดิบ
X_1	แทน	อายุ
X_2	แทน	รายได้ต่อเดือน
X_3	แทน	ประสบการณ์ทางการเมือง (จำนวนสมัยที่ได้รับเลือกตั้ง)
X_4	แทน	การเคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี
X_5	แทน	ประสบการณ์ในการเป็นกรรมการวิสามัญพิจารณาพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี
X_6	แทน	ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ
X_7	แทน	ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ
X_8	แทน	ระดับการศึกษา
X_9	แทน	การประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในครั้งที่ได้รับเลือกตั้ง
X_{10}	แทน	การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ
X_{11}	แทน	เพศ (ชาย = 1, หญิง = 0)
X_{12}	แทน	สถานภาพสมรส (โสด = 1, ไม่โสด = 0)
X_{13}	แทน	อาชีพค้าขาย/ประกอบธุรกิจ (ใช่ = 1, ไม่ใช่ = 0)
X_{14}	แทน	อาชีพรับราชการ (ใช่ = 1, ไม่ใช่ = 0)
X_{15}	แทน	อาชีพนายความ (ใช่ = 1, ไม่ใช่ = 0)
X_{16}	แทน	อาชีพนักการเมือง (ใช่ = 1, ไม่ใช่ = 0)
X_{17}	แทน	ภูมิลำเนา (ชนบท = 1, เมือง = 0)
X_{18}	แทน	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากภาคกลาง (ใช่ = 1, ไม่ใช่ = 0)

X_{19}	แทน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากภาคเหนือ (ใช่ = 1, ไม่ใช่ = 0)
X_{20}	แทน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ใช่ = 1, ไม่ใช่ = 0)
X_{21}	แทน พื้นที่ที่ได้รับเลือกตั้ง (กรุงเทพมหานคร = 1, ต่างจังหวัด = 0)
X_{22}	แทน สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ (ใช่ = 1, ไม่ใช่ = 0)
X_{23}	แทน สังกัดพรรคชาติไทย (ใช่ = 1, ไม่ใช่ = 0)
X_{24}	แทน สังกัดพรรคชาติพัฒนา (ใช่ = 1, ไม่ใช่ = 0)
X_{25}	แทน สังกัดพรรคความหวังใหม่ (ใช่ = 1, ไม่ใช่ = 0)
X_{26}	แทน สังกัดพรรคพลังธรรม (ใช่ = 1, ไม่ใช่ = 0)
X_{27}	แทน กลุ่มพรรคการเมืองที่สังกัด (ฝ่ายรัฐบาล = 1, ฝ่ายค้าน = 0)
X_{28}	แทน นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ของพรรคการเมืองที่สังกัด (มีระบุไว้อย่างชัดเจน = 1, มีระบุ ไว้เพียงเล็กน้อย ไม่ค่อยชัดเจน = 0)
R	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
R	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง หรือค่าสัมประสิทธิ์การ ตัดสินใจ
R^2_{Change}	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองที่เปลี่ยนไป เมื่อเพิ่มตัวแปรเข้าในแบบจำลองทีละตัว
F	แทน ค่าอัตราส่วนวิกฤตที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงค่า F
t	แทน ค่าอัตราส่วนวิกฤตที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงค่า t
b	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรในรูปคะแนนดิบ
β	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรในรูปคะแนนมาตรฐาน
$S.E._{est}$	แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการประมาณค่า
a	แทน ค่าคงที่ของแบบจำลองประมาณค่าในรูปคะแนนดิบ
SS	แทน Sum of Squares
MS	แทน Mean Square
$D.F.$	แทน Degree of Freedom

- ns. แทน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
- * แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- ** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- *** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การประเมินปัญหาการขาดแคลนน้ำ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ของประชากรตัวอย่าง

ตารางที่ 10 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ลักษณะส่วนบุคคล ภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การประเมินปัญหาการขาดแคลนน้ำ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ของประชากรตัวอย่าง

ลักษณะทั่วไป		N	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด		183	100
เพศ	ชาย	176	96.2
	หญิง	7	3.8
อายุ	25-29 ปี	1	0.5
	30-39 ปี	39	21.3
	40-49 ปี	59	32.2
	50-59 ปี	61	33.3
	60-69 ปี	20	10.9
	70 ปี ขึ้นไป	3	1.6
	$\bar{X}$ = 48.25 S.D. = 10.12 Min. = 26 Max. = 81		

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	N	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	183	100
<u>ระดับการศึกษา</u>		
ประถมศึกษา	2	1.1
มัธยมศึกษาตอนต้น	4	2.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย	18	9.8
อาชีวศึกษา	12	6.6
อนุปริญญา	8	4.4
ปริญญาตรี	92	50.3
ปริญญาโท	34	18.6
ปริญญาเอก	13	7.1
<u>ภูมิลำเนา</u>		
เมือง	131	71.6
ชนบท	52	28.4
<u>สถานภาพสมรส</u>		
โสด	16	8.7
แต่งงาน	158	86.3
หย่า	4	2.2
หย่าร้าง	5	2.7
<u>อาชีพก่อนได้รับเลือกตั้ง</u>		
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจ	64	35.0
ทนายความ	49	26.8
รับราชการ	23	12.6
นักการเมือง	28	15.3
อื่นๆ	19	10.4

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	N	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	183	100
<u>รายได้ต่อเดือน</u>		
75,000 บาท และต่ำกว่า	70	38.3
75,001-100,000 บาท	55	30.1
100,001-200,000 บาท	26	14.2
มากกว่า 200,000 บาท	12	6.6
ไม่ตอบ	20	10.9
$\bar{X} = 123,918$ S.D. = 139,827 Min. = 8,000 Max. = 1,000,000		
<u>พื้นที่ที่ได้รับเลือกตั้ง</u>		
กรุงเทพมหานคร	22	12.0
ต่างจังหวัด	161	88.0
<u>ภาคที่ได้รับเลือกตั้ง</u>		
ภาคกลาง	57	31.1
ภาคเหนือ	34	18.6
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	68	37.2
ภาคใต้	24	13.1
<u>พรรคการเมืองที่สังกัด</u>		
ประชาธิปัตย์	50	27.3
ชาติไทย	36	19.7
ชาติพัฒนา	26	14.2
ความหวังใหม่	21	11.5
พลังธรรม	26	14.2
พรรคกิจสังคม	9	4.9
พรรคเสรีธรรม	6	3.3

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	N	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	183	100
พรรคเอกภาพ	6	3.3
พรรคมวลชน	1	0.5
พรรคประชากรไทย	2	1.1
<u>กลุ่มพรรคการเมืองที่สังกัด *</u>		
ฝ่ายรัฐบาล	112	61.2
ฝ่ายค้าน	71	38.8
<u>นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ</u>		
<u>ของพรรคการเมืองที่สังกัด **</u>		
มีระบุไว้อย่างชัดเจน	114	62.3
มีระบุไว้เพียงเล็กน้อย ไม่ค่อยชัดเจน	69	37.7
<u>ประสบการณ์ทางการเมือง</u>		
<u>(จำนวนสมัยที่ได้รับเลือกตั้ง)</u>		
1 สมัย	51	27.9
2 สมัย	41	22.4
3 สมัย	32	17.5
4 สมัย	16	8.7
5 สมัย	22	12.0
6 สมัย	10	5.5
7 สมัย ขึ้นไป	11	6.0
$\bar{X} = 3.1$ S.D. = 2.2 Min. = 1 Max. = 18		
<u>การเคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี</u>		
เคย	47	25.7
ไม่เคย	136	74.3

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	N	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	183	100
<u>การเคยเป็นกรรมมาธิการวิสามัญ</u>		
<u>พิจารณา พ.ร.บ. งบประมาณฯ</u>		
เคย	76	41.5
ไม่เคย	107	58.5
<u>การประสงค์ให้การขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้น</u>		
<u>ในถิ่นที่สมัครรับเลือกตั้ง</u>		
ไม่เคย	9	4.9
นานๆ ครั้ง	18	9.8
บางปี	56	30.6
ทุกปี	100	54.6
<u>การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา</u>		
<u>การขาดแคลนน้ำ</u>		
ไม่เคย	7	3.8
นานๆ ครั้ง	72	39.3
บางวัน	77	42.1
ทุกวัน	27	14.8
<u>ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ</u>		
ระดับความรู้น้อย (0-6 คะแนน)	60	32.8
ระดับความรู้ปานกลาง (7-11 คะแนน)	106	57.9
ระดับความรู้มาก (12-17 คะแนน)	17	9.3
$\bar{X} = 7.7$ S.D. = 2.9 Min. = 1 Max. = 15		

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	N	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	183	100
<u>ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ</u>		
ระดับทัศนคติไม่ดีอย่างยิ่ง (19-34 คะแนน)	0	0.0
ระดับทัศนคติไม่ดี (35-49 คะแนน)	0	0.0
ระดับทัศนคติปานกลาง (50-65 คะแนน)	11	6.0
ระดับทัศนคติดี (66-80 คะแนน)	136	74.3
ระดับทัศนคติดีมาก (81-95 คะแนน)	36	19.7
$\bar{X} = 74.8$ S.D. = 6.2 Min. = 57 Max. = 92		

หมายเหตุ: *ผู้วิจัยกำหนดให้ พรรคกิจสังคมเป็นพรรคฝ่ายรัฐบาล และพรรคเสรีธรรมเป็นพรรคฝ่ายค้าน เนื่องจากในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ศึกษาถึงการมีส่วนร่วม พรรคการเมืองทั้งสองสังกัดอยู่ในกลุ่มพรรคดังกล่าว

** จากการตรวจเอกสาร

จากตารางที่ 10 พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 50.83 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด

เมื่อพิจารณาแยกตาม ลักษณะทั่วไปของประชากรตัวอย่าง พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย กล่าวคือเป็นเพศชาย จำนวน 176 คน (ร้อยละ 96.2) และ เป็นหญิง จำนวน 7 คน (ร้อยละ 3.8)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุ อยู่ในช่วง 50-59 ปี (จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3) รองลงมา คือ ช่วง 40-49 ปี (จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2) ช่วง 30-39 ปี (จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3) ช่วง 60-69 ปี (จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9) 70 ปี ขึ้นไป (จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6) และ ช่วง 25-29 ปี (จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5) ตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 48.25 ปี

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3) รองลงมา คือระดับปริญญาโท (จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6) มัธยมศึกษาตอนปลาย (จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8) ปริญญาเอก (จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1) อาชีวศึกษา (จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6) อนุปริญญา (จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4) มัธยมศึกษาตอนต้น (จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2) และ ระดับประถมศึกษา (จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1) ตามลำดับ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีภูมิลำเนาอยู่ในเมือง กล่าวคือมี ภูมิลำเนาอยู่ในเมืองจำนวน 131 คน (ร้อยละ 71.6) และมีภูมิลำเนาอยู่ในชนบทจำนวน 52 คน (ร้อยละ 28.4)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรสแต่งงานแล้ว (จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 86.3) รองลงมา คือเป็นโสด (จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7) หย่าร้าง (จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7) และหม้าย (จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2) ตามลำดับ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอาชีพก่อนได้รับเลือกตั้ง ค้าขาย/ประกอบธุรกิจ (จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0) รองลงมา คือ ทุนความ (จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8) นักการเมือง (จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3) รับราชการ (จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6) และอาชีพอื่นๆ (จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4) ตามลำดับ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือน 75,000 บาท และต่ำกว่า (จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3) รองลงมา คือ รายได้อยู่ระหว่าง 75,001-100,000 บาท (จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 30.1) รายได้อยู่ระหว่าง 100,001-200,000 บาท (จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2) และรายได้มากกว่า 200,000 บาท (จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6) ตามลำดับ โดยมีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยเท่ากับ 123,918 บาท และที่ไม่ตอบมี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพื้นที่ได้รับเลือกตั้งในเขตต่างจังหวัด กล่าวคือ มีพื้นที่ได้รับเลือกตั้งในต่างจังหวัดจำนวน 161 คน (ร้อยละ 88.0) และมีพื้นที่ได้รับเลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 22 คน (ร้อยละ 12.0)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีภาคที่ได้รับเลือกตั้ง อยู่ในภาคตะวันออกเฉิองเหนือ (จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2) รองลงมา คือ ภาคกลาง (จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1) ภาคเหนือ (จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6) และภาคใต้ (จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1) ตามลำดับ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ (จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3) รองลงมา คือ พรรคชาติไทย (จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7) พรรคชาติพัฒนา และพรรคพลังธรรม (จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2) พรรคความหวังใหม่ (จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5) พรรคกิจสังคม (จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9) พรรคเสรีธรรม และพรรคเอกภาพ (จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3) พรรคประชากรไทย (จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1) และพรรคมวลชน (จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5) ตามลำดับ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ สังกัดพรรคฝ่ายรัฐบาล กล่าวคือ สังกัดพรรคฝ่ายรัฐบาล จำนวน 112 คน (ร้อยละ 61.2) และสังกัดพรรคฝ่ายค้าน จำนวน 71 คน (ร้อยละ 38.8)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ สังกัดพรรค ที่นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำระบุไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ มีจำนวน 114 คน (ร้อยละ 62.3) และสังกัดพรรค ที่นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ระบุไว้เพียงเล็กน้อยไม่ค่อยชัดเจน จำนวน 69 คน (ร้อยละ 37.7)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ทางการเมืองเพียง 1 สมัย (51 คน คิด เป็นร้อยละ 27.9) รองลงมา คือ 2 สมัย (จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4) 3 สมัย (จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5) 5 สมัย (จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0) 4 สมัย (จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7) 7 สมัยขึ้นไป (จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0) และ 6 สมัย (จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5) ตามลำดับ โดยมีจำนวนสมัยเฉลี่ยเท่ากับ 3.1 สมัย

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่เคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี กล่าวคือไม่เคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี จำนวน 136 คน (ร้อยละ 74.3) และเคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี จำนวน 47 คน (ร้อยละ 25.7)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่เคยเป็นกรรมการวิสามัญพิจารณา พ.ร.บ. งบประมาณฯ กล่าวคือ ไม่เคยเป็นกรรมการวิสามัญพิจารณา พ.ร.บ. งบประมาณฯ จำนวน 107 คน (ร้อยละ 58.5) และเคยเป็นกรรมการวิสามัญพิจารณา พ.ร.บ. งบประมาณฯ จำนวน 76 คน (ร้อยละ 41.5)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อยู่ในพื้นที่ ที่มีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้งทุกปี (100 คน คิดเป็นร้อยละ 54.6) รองลงมา คือ ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำบางปี (จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 30.6) ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำนานๆ ครั้ง (จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8) และไม่เคยประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ (จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9) ตามลำดับ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ บางวัน (จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2) รองลงมา คือ นานๆ ครั้ง (จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3) ทุกวัน (จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8) และไม่เคยได้รับ (จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8) ตามลำดับ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในระดับปานกลาง (106 คน คิดเป็นร้อยละ 57.9) รองลงมา คือ น้อย (จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8) และ มาก (จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3) ตามลำดับ โดยมีคะแนนความรู้เฉลี่ยเท่ากับ 7.7 คะแนน จากคะแนนเต็ม 17 คะแนน ซึ่งแสดงว่าระดับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในภาพรวม อยู่ในช่วงระดับความรู้ปานกลาง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ อยู่ในระดับดี กล่าวคือ เห็นด้วย กับสภาพปัญหาการขาดแคลนน้ำในปัจจุบัน ผลกระทบของปัญหาสาเหตุของปัญหา และแนวทางหรือมาตรการต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหา (จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 74.3) รองลงมา คือ ระดับดีมาก กล่าวคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง กับสภาพปัญหาการขาดแคลนน้ำในปัจจุบัน ผลกระทบของปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทาง หรือมาตรการต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหา (จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7) และ ระดับปานกลาง กล่าวคือ ไม่ค่อยแน่ใจ กับสภาพปัญหาการขาดแคลนน้ำในปัจจุบัน ผลกระทบของปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทาง หรือมาตรการต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหา (จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0) ตามลำดับ และไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใด มีทัศนคติเกี่ยวกับ

ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ระดับไม่ดี และไม่ดีย่อข้างยิ่ง โดยมีคะแนนทัศนคติเฉลี่ย เท่ากับ 74.8 คะแนน จากคะแนนที่เป็นไปได้ต่ำสุด 19 คะแนน และสูงสุด 95 คะแนน ซึ่งแสดงว่าระดับทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำในภาพรวม อยู่ในช่วงระดับทัศนคติดี

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหา การขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนและร้อยละ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

ระดับการมีส่วนร่วม	N	ร้อยละ
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย (คะแนน 0-39 คะแนน)	20	10.9
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง (คะแนน 40-78 คะแนน)	102	55.7
ระดับการมีส่วนร่วมมาก (คะแนน 79-117 คะแนน)	61	33.3
คะแนนเต็ม = 117 คะแนน		
$\bar{X}$ = 68.52	คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 58.56)	
S.D. = 22.83		
Min. = 4	คะแนน	
Max. = 117	คะแนน	

จากตารางที่ 11 พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในระดับปานกลาง (จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7) รองลงมา คือระดับการมีส่วนร่วมมาก (จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3) และระดับการมีส่วนร่วมน้อย (จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9) ตามลำดับ โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย เท่ากับ 68.52 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 58.56) ซึ่งแสดงว่าระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ตารางที่ 12 แสดงคะแนนเต็ม ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และระดับการมีส่วนร่วม จำแนกตามรูปแบบการมีส่วนร่วม

รูปแบบการมีส่วนร่วม	คะแนนเต็ม	X̄	ร้อยละ	ระดับ
1. ร่วมศึกษาปัญหา	9	5.60	62.22	ปานกลาง
2. ร่วมประชุม	9	5.81	64.56	ปานกลาง
3. ร่วมประชุมสัมมนา	6	2.57	42.83	ปานกลาง
4. ร่วมเป็นกรรมการ	3	1.26	42.00	ปานกลาง
5. ร่วมเสนอกฎหมาย	3	0.86	28.67	น้อย
6. ร่วมวางแผน	6	3.47	57.83	ปานกลาง
7. ร่วมกำหนดนโยบาย	3	1.67	55.67	ปานกลาง
8. ร่วมกำหนดโครงการ	6	3.44	57.33	ปานกลาง
9. ร่วมเสนอความเห็น	9	3.84	42.67	ปานกลาง
10. ร่วมจัดสรรงบประมาณ	6	4.61	76.83	มาก
11. ออกเยี่ยมประชาชนและตรวจสภาพแหล่งน้ำ	6	4.77	79.50	มาก
12. ให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์ และจัดหาน้ำแจกจ่าย	9	6.13	68.11	มาก
13. ให้ความร่วมมือและขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่	6	4.67	77.83	มาก
14. อภิปรายในสภา ชุดในที่ประชุมพรรค และให้สัมภาษณ์	9	5.31	59.00	ปานกลาง
15. ร่วมศึกษาดูงาน	3	1.27	42.33	ปานกลาง
16. ร่วมรณรงค์	9	5.87	65.22	ปานกลาง
17. ร่วมในการร้องเรียน	3	1.87	62.33	ปานกลาง
18. ร่วมในการเสนอข้อติและตั้งกระทู้ถาม	6	2.26	37.67	ปานกลาง
19. ร่วมติดตามประเมินผล	6	3.25	54.17	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในภาพรวม	117	68.52	58.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 12 พบว่า เมื่อพิจารณาจำแนกตามรูปแบบการมีส่วนร่วม มีรูปแบบการมีส่วนร่วม ที่มีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 14 รูปแบบ ระดับมาก 4 รูปแบบ และระดับน้อย 1 รูปแบบ โดยรูปแบบการมีส่วนร่วม ที่มีค่าร้อยละของคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยสูงสุด คือ ออกเยี่ยมประชาชน และตรวจสภาพแหล่งน้ำ (คะแนนการมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 79.50) รองลงมา คือ ให้ความร่วมมือ และขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 77.83) ร่วมจัดสรรงบประมาณ (ร้อยละ 76.83) ให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์ และจัดหาน้ำแจกจ่าย (ร้อยละ 68.11) ร่วมรณรงค์ (ร้อยละ 65.22) ร่วมประชุม (ร้อยละ 64.56) ร่วมในการร้องเรียน (ร้อยละ 62.33) ร่วมศึกษาปัญหา (ร้อยละ 62.22) อภิปรายในสภา ชุดในที่ประชุมพรรคและให้สัมภาษณ์ (ร้อยละ 59.00) ร่วมวางแผน (ร้อยละ 57.83) ร่วมกำหนดโครงการ (ร้อยละ 57.33) ร่วมกำหนดนโยบาย (ร้อยละ 55.67) ร่วมติดตามประเมินผล (ร้อยละ 54.17) ร่วมประชุมสัมมนา (ร้อยละ 42.83) ร่วมเสนอความเห็น (ร้อยละ 42.67) ร่วมศึกษาดูงาน (ร้อยละ 42.33) ร่วมเป็นกรรมการ (ร้อยละ 42.00) ร่วมในการเสนอข้อคิด และตั้งกระทู้ถาม (ร้อยละ 37.67) และร่วมเสนอกฎหมาย (ร้อยละ 28.67) ซึ่งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วม ที่มีค่าร้อยละของคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่าง ของระดับการมีส่วนร่วม ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน การแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ตามลักษณะของประชากร

การเปรียบเทียบความแตกต่าง ของระดับการมีส่วนร่วม ตามลักษณะของตัวแปรอิสระ ถ้าตัวแปรอิสระ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ใช้ t-test สำหรับตัวแปรอิสระที่กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป ใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จะทดสอบเพื่อหาความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Duncan's New Multiple Range Test

ตารางที่ 13 แสดงจำนวน คณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ชาย	176	68.29	22.89	.68 ^{ns}
หญิง	7	74.29	22.08	
รวม	183	68.52	22.83	

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 13 พบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพศหญิง มีคณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย มากกว่าเพศชาย กล่าวคือ เพศหญิง มีคณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 74.29 คณะ และเพศชาย มีคณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 68.29 คณะ แต่เมื่อทดสอบทางสถิติ พบว่า ความแตกต่างในเรื่องเพศ ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 14 แสดงจำนวน คณะแผนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.
ต่ำกว่าปริญญาตรี	44	69.93	20.52
ปริญญาตรี	92	69.62	23.58
สูงกว่าปริญญาตรี	47	65.04	23.48
รวม	183	68.52	22.83

จากตารางที่ 14 พบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย (69.93 คะแนน) มากที่สุด รองลงมาคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (69.62 คะแนน) และ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี (65.04 คะแนน) ตามลำดับ แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีระดับ การศึกษาต่างกันทั้ง 3 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่าความแตกต่างใน เรื่องระดับการศึกษา ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในการเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	767.29	383.64	.73 ^{ns}
ภายในกลุ่ม	180	94088.40	522.71	
รวมทั้งหมด	182	94855.68		

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 16 แสดงจำนวน คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	N	$\bar{X}$	S.D.	t
เมือง	131	65.51	22.96	2.89 ^{**}
ชนบท	52	76.10	20.83	
รวม	183	68.52	22.83	

^{**}มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 16 พบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีภูมิลำเนาในชนบท มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย (76.10 คะแนน) มากกว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีภูมิลำเนาในเมือง (65.51 คะแนน) และเมื่อทดสอบทางสถิติ พบว่า ความแตกต่างในเรื่องภูมิลำเนาก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 17 แสดงจำนวน คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	N	$\bar{X}$	S.D.	t
โสด	16	61.94	21.62	1.21 ^{ns}
ไม่โสด	167	69.15	22.90	
รวม	183	68.52	22.83	

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 17 พบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีสถานภาพสมรสไม่โสด (แต่งงาน, หย่า และ หย่าร้าง) มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย (69.15 คะแนน) มากกว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีสถานภาพสมรสเป็นโสด (61.94 คะแนน) แต่เมื่อทดสอบทางสถิติ พบว่า ความแตกต่างในเรื่องสถานภาพสมรส ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างใน ระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 18 แสดงจำนวน คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามอาชีพก่อนได้รับเลือกตั้ง

อาชีพก่อนได้รับเลือกตั้ง	N	$\bar{X}$	S.D.
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจ	64	70.70	20.12
ทนายความ	49	68.55	24.17
รับราชการ	23	65.96	28.08
นักการเมือง	28	65.75	24.35
อื่นๆ	19	68.26	20.09
รวม	183	68.52	22.83

จากตารางที่ 18 พบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีอาชีพก่อนได้รับเลือกตั้ง ค้าขาย/ประกอบธุรกิจ มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย (70.70 คะแนน) มากที่สุด รองลงมา คือ อาชีพทนายความ (68.55 คะแนน) อาชีพอื่นๆ (68.26 คะแนน) รับราชการ (65.96 คะแนน) และนักการเมือง (65.75 คะแนน) ตามลำดับ แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีอาชีพก่อนได้รับเลือกตั้งต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่าความแตกต่างในเรื่องอาชีพก่อนได้รับเลือกตั้ง ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในการเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีอาชีพก่อน ได้รับเลือกตั้งต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	672.31	168.08	.32 ^{ns}
ภายในกลุ่ม	178	94183.37	529.12	
รวมทั้งหมด	182	94855.68		

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 20 แสดงจำนวน คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามพื้นที่ที่ได้รับเลือกตั้ง

พื้นที่ที่ได้รับเลือกตั้ง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
กรุงเทพมหานคร	22	47.68	17.34	4.84 ^{***}
ต่างจังหวัด	161	71.37	22.04	
รวม	183	68.52	22.83	

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 20 พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้รับเลือกตั้งอยู่ในเขตต่างจังหวัด มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย (71.37 คะแนน) มากกว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้รับเลือกตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร (47.68 คะแนน) และ เมื่อทดสอบทางสถิติ

พบว่าความแตกต่าง ในเรื่องพื้นที่ที่ได้รับเลือกตั้ง ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 21 แสดงจำนวน คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามภาคที่ได้รับเลือกตั้ง

ภาคที่ได้รับเลือกตั้ง	N	$\bar{X}$	S.D.
ภาคกลาง	57	60.86	21.38
ภาคเหนือ	34	68.97	21.28
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	68	74.47	22.58
ภาคใต้	24	69.21	25.02
รวม	183	68.52	22.83

จากตารางที่ 21 พบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยมากที่สุด (74.47 คะแนน) รองลงมา คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ภาคใต้ (69.21 คะแนน) ภาคเหนือ (68.97 คะแนน) และภาคกลาง (60.86 คะแนน) ตามลำดับ และ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละภาค โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ความแตกต่างในเรื่องภาคที่ได้รับเลือกตั้ง ก่อให้เกิดความแตกต่าง ในระดับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ดังผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในการเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละภาค

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	5770.94	1923.65	3.87*
ภายในกลุ่ม	179	89084.75	497.68	
รวมทั้งหมด	182	94855.68		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละภาค เป็นรายคู่ ด้วยวิธี Duncan's New Multiple Range Test พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยแตกต่างจาก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ส่วนอื่นๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 แสดงการเปรียบเทียบ คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน แต่ละภาคเป็นรายคู่

ภาคที่ได้รับเลือกตั้ง		A	B	C	D
	$\bar{X}$	60.86	68.97	74.47	69.21
ภาคกลาง (A)	60.86	-	8.11	13.61**	8.35
ภาคเหนือ (B)	68.97		-	5.50	0.24
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (C)	74.47			-	5.26
ภาคใต้ (D)	69.21				-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 24 แสดงจำนวน คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามพรรคการเมืองที่สังกัด

พรรคการเมืองที่สังกัด	N	$\bar{X}$	S.D.
ประชาธิปัตย์	50	69.30	21.60
ชาติไทย	36	74.28	22.57
ชาติพัฒนา	26	69.81	25.12
ความหวังใหม่	21	61.05	22.27
พลังธรรม	26	57.04	22.48
กลุ่มพรรคเล็ก	24	75.83	19.44
รวม	183	68.52	22.83

จากตารางที่ 24 พบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดกลุ่มพรรคเล็ก (พรรคกิจสังคม, พรรคเสรีธรรม, พรรคเอกภาพ, พรรคมวลชนและพรรคประชากรไทย) มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย มากที่สุด (75.83 คะแนน) รองลงมา คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคชาติไทย (74.28 คะแนน) พรรคชาติพัฒนา (69.81 คะแนน) พรรคประชาธิปัตย์ (69.30 คะแนน) พรรคความหวังใหม่ (61.05 คะแนน) และพรรคพลังธรรม (57.04 คะแนน) ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละพรรค โดยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ความแตกต่างในเรื่องพรรคการเมืองที่สังกัด ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ดังผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในการเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	7150.68	1430.14	2.89*
ภายในกลุ่ม	177	87705.01	495.51	
รวมทั้งหมด	182	94855.68		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองต่างๆ เป็นรายคู่ ด้วยวิธี Duncan's New Multiple Range Test พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดกลุ่มพรรคเล็ก มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยแตกต่างจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่สังกัดพรรคพลังธรรม และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคชาติไทย มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยแตกต่างจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่สังกัดพรรคพลังธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดกลุ่มพรรคเล็ก มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยแตกต่าง

ต่างจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคความหวังใหม่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคชาติไทย มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยแตกต่างจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคความหวังใหม่ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยแตกต่างจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคพลังธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคนอื่นๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 26

ตารางที่ 26 แสดงการเปรียบเทียบ คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองต่างๆ เป็นรายคู่

พรรคการเมืองที่สังกัด	A	B	C	D	E	F
$\bar{X}$	69.30	74.28	69.81	61.05	57.04	75.83
ประชาธิปัตย์ (A)	69.30	-	4.98	0.51	8.25	12.26*
ชาติไทย (B)	74.28	-	4.47	13.23*	17.24**	1.55
ชาติพัฒนา (C)	69.81	-	-	8.76	12.77	6.02
ความหวังใหม่ (D)	61.05	-	-	-	4.01	14.78*
พลังธรรม (E)	57.04	-	-	-	-	18.79**
กลุ่มพรรคเล็ก (F)	75.83	-	-	-	-	-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 27 แสดงจำนวน คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามกลุ่มพรรคการเมืองที่สังกัด

กลุ่มพรรคการเมืองที่สังกัด	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ฝ่ายรัฐบาล	112	65.89	21.57	1.97*
ฝ่ายค้าน	71	72.66	24.27	
รวม	183	68.52	22.83	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 27 พบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่สังกัดพรรคฝ่ายค้าน มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย (72.66 คะแนน) มากกว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่สังกัดพรรคฝ่ายรัฐบาล (65.89 คะแนน) และเมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า ความแตกต่างในเรื่อง กลุ่มพรรคการเมืองที่สังกัด ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 28 แสดงจำนวน คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามนโยบายของพรรคการเมืองที่สังกัด

นโยบายของพรรคการเมืองที่สังกัด	N	$\bar{X}$	S.D.	t
มีระบุไว้อย่างชัดเจน	114	69.98	21.95	1.12 ^{ns}
มีระบุไว้เพียงเล็กน้อย ไม่ค่อยชัดเจน	69	66.10	24.19	
รวม	183	68.52	22.83	

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 28 พบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัด พรรคการเมืองที่มีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนา และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ระบุไว้อย่างชัดเจน มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย (69.98 คะแนน) มากกว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมือง ที่มีนโยบายดังกล่าว ระบุไว้เพียงเล็กน้อย ไม่ค่อยชัดเจน (66.10 คะแนน) แต่เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่าความแตกต่างในเรื่อง นโยบายของพรรคการเมืองที่สังกัด ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 29 แสดงจำนวน คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามประสบการณ์ทางการเมือง (จำนวนสมัยที่ได้รับเลือกตั้ง)

ประสบการณ์ทางการเมือง	N	$\bar{X}$	S.D.
1 สมัย	51	68.39	21.83
2 สมัย	41	66.41	23.93
3 สมัย	32	66.44	21.63
4 สมัย	16	68.63	27.36
5 สมัย	22	69.32	25.33
6 สมัย	10	77.10	13.68
7 สมัย ขึ้นไป	11	73.45	24.29
รวม	183	68.52	22.83

จากตารางที่ 29 พบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีประสบการณ์ทางการเมือง เป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว 6 สมัย มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย (77.10 คะแนน) มากที่สุด รองลงมา คือ 7 สมัย ขึ้นไป (73.45 คะแนน) 5 สมัย (69.32 คะแนน) 4 สมัย (68.63 คะแนน) 1 สมัย (68.39 คะแนน) 3 สมัย (66.44 คะแนน) และ 2 สมัย

(66.41 คะแนน) ตามลำดับ แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีประสิทธิภาพทางการเมืองต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวพบว่า ความแตกต่างในเรื่องประสิทธิภาพทางการเมือง ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 30

ตารางที่ 30 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในการเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีประสิทธิภาพทางการเมืองต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	6	1339.55	223.26	.42 ^{ns}
ภายในกลุ่ม	176	93516.13	531.34	
รวมทั้งหมด	182	94855.68		

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 31 แสดงจำนวน คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตาม การเคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี

การเคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี	N	$\bar{X}$	S.D.	t
เคย	47	74.21	21.58	2.00*
ไม่เคย	136	66.55	23.00	
รวม	183	68.52	22.83	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 31 พบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย (74.21 คะแนน) มากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ไม่เคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี (66.55 คะแนน) และเมื่อทดสอบทางสถิติพบว่าความแตกต่างในเรื่อง การเคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 32 แสดงจำนวน คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตาม การเคยเป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณา พ.ร.บ. งบประมาณฯ

การเคยเป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณา พ.ร.บ. งบประมาณฯ	N	$\bar{X}$	S.D.	t
เคย	76	72.92	21.18	2.22*
ไม่เคย	107	65.39	23.53	
รวม	183	68.52	22.83	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 32 พบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยเป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณา พ.ร.บ. งบประมาณฯ มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย (72.92 คะแนน) มากกว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่เคยเป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณา พ.ร.บ. งบประมาณฯ (65.39 คะแนน) และเมื่อทดสอบทางสถิติ พบว่าความแตกต่างในเรื่อง การเคยเป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณา พ.ร.บ. งบประมาณฯ ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 33 แสดงจำนวน คณะณการมีส่วนร่วมเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นใน พื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง

การประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง	N	$\bar{X}$	S.D.
ไม่เคย	9	42.11	23.13
นานๆ ครั้ง	18	60.06	14.94
บางปี	56	67.46	21.47
ทุกปี	100	73.01	22.87
รวม	183	68.52	22.83

จากตารางที่ 33 พบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้งทุกปี มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย (73.01 คะแนน) มากที่สุด รองลงมา คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้งบางปี (67.46 คะแนน) นานๆ ครั้ง (60.06 คะแนน) และไม่เคย (42.11 คะแนน) ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้งต่างกัน โดยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ความแตกต่างในเรื่อง การประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 34

ตารางที่ 34 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในการเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในฝนที่สมัครรับเลือกตั้งต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	9644.93	3214.98	6.75***
ภายในกลุ่ม	179	85210.75	476.04	
รวมทั้งหมด	182	94855.68		

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในฝนที่สมัครรับเลือกตั้ง ต่างกัน เป็นรายคู่ ด้วยวิธี Duncan's New Multiple Range Test พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ที่เกิดขึ้นในฝนที่สมัครรับเลือกตั้งทุกปี มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยแตกต่างจาก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ไม่เคยมีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ที่เกิดขึ้นในฝนที่สมัครรับเลือกตั้ง และ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ที่เกิดขึ้นในฝนที่สมัครรับเลือกตั้งบางปี มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยแตกต่างจาก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่เคยมีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ที่เกิดขึ้นในฝนที่สมัครรับเลือกตั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และที่มีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในฝนที่สมัครรับเลือกตั้งทุกปี มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย แตกต่างจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในฝนที่สมัครรับเลือกตั้งนานๆ ครั้ง และที่มีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ที่เกิดขึ้นในฝนที่สมัครรับเลือกตั้งนานๆ ครั้ง มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย แตกต่างจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ไม่เคยมีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ที่เกิดขึ้นในฝนที่สมัครรับเลือกตั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอื่นๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงผลการวิเคราะห์ใน

ตารางที่ 35

ตารางที่ 35 แสดงการเปรียบเทียบ คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้งต่างกัน เป็นรายคู่

การประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง		A	B	C	D
$\bar{X}$		42.11	60.06	67.46	73.01
ไม่เคย (A)	42.11	-	17.95*	25.35**	30.90**
นานๆ ครั้ง (B)	60.06		-	7.40	12.95*
บางปี (C)	67.46			-	5.55
ทุกปี (D)	73.01				-
*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05					
**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01					

ตารางที่ 36 แสดงจำนวน คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตาม การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ ปัญหาการขาดแคลนน้ำ

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ	N	$\bar{X}$	S.D.
ไม่เคย	7	55.57	32.67
นานๆ ครั้ง	72	65.67	23.90
บางวัน	77	67.53	19.82
ทุกวัน	27	82.30	20.65
รวม	183	68.52	22.83

จากตารางที่ 36 พบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำทุกวัน มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย (82.30 คะแนน) มากที่สุด รองลงมา คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ บางวัน (67.53 คะแนน) นานๆ ครั้ง (65.67 คะแนน) และไม่เคย (55.57 คะแนน) ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ความแตกต่างในเรื่อง การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 37

ตารางที่ 37 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในการเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	6959.17	2319.72	4.72**
ภายในกลุ่ม	179	87896.51	491.04	
รวมทั้งหมด	182	94855.68		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำต่างกัน เป็นรายคู่ ด้วยวิธี Duncan's New Multiple Range Test พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำทุกวัน มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย แตกต่างจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ บางวัน นานๆ ครั้ง และไม่เคยได้รับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคนอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง ดังผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 38

ตารางที่ 38 แสดงการเปรียบเทียบ คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มี การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำต่างกันเป็นรายคู่

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	X	A	B	C	D
		55.57	65.67	67.53	82.30
ไม่เคย (A)	55.57	-	10.10	11.96	26.73**
นานๆ ครั้ง (B)	65.67		-	1.86	16.63**
บางวัน (C)	67.53			-	14.77**
ทุกวัน (D)	82.30				-

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ ทักษะเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ อายุ และรายได้ต่อเดือน กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ ทักษะเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ อายุ และรายได้ต่อเดือน กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ตารางที่ 39 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ ทักษะเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ อายุ และ รายได้ต่อเดือน กับการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ

ตัวแปร	r
ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ	.220**
ทักษะเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ	.095
อายุ	-.064
รายได้ต่อเดือน	.005

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2-tailed Signif.)

ผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 39 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำมีความสัมพันธ์ในทางบวก กับการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งหมายความว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีคะแนนความรู้สูงมีแนวโน้มที่จะมีคะแนนการมีส่วนร่วมสูงไปด้วย ทักษะเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วม อายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วม แต่ความสัมพันธ์ของทั้งสองคู่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนรายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมน้อยมากและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์การแบบของความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตาม หนึ่งตัว

การวิเคราะห์การแบบของความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตาม
หนึ่งตัว โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน เป็นการวิเคราะห์ผลของตัวแปรอิสระว่า
จะมีความสามารถในการอธิบาย หรือประมาณค่า การมีส่วนร่วม ได้มากน้อยเพียงใด แสดงถึง
ผลหรืออิทธิพลของตัวแปร ที่ถูกนำเข้าไปในแบบจำลองความสัมพันธ์ในแต่ละขั้นตอน และผลโดยรวม
ของกลุ่มตัวแปร ซึ่งเป็นกลุ่มตัวแปรที่มีนัยสำคัญในการประมาณค่าการมีส่วนร่วม ของสมาชิกสภาผู้
แทนราษฎรในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

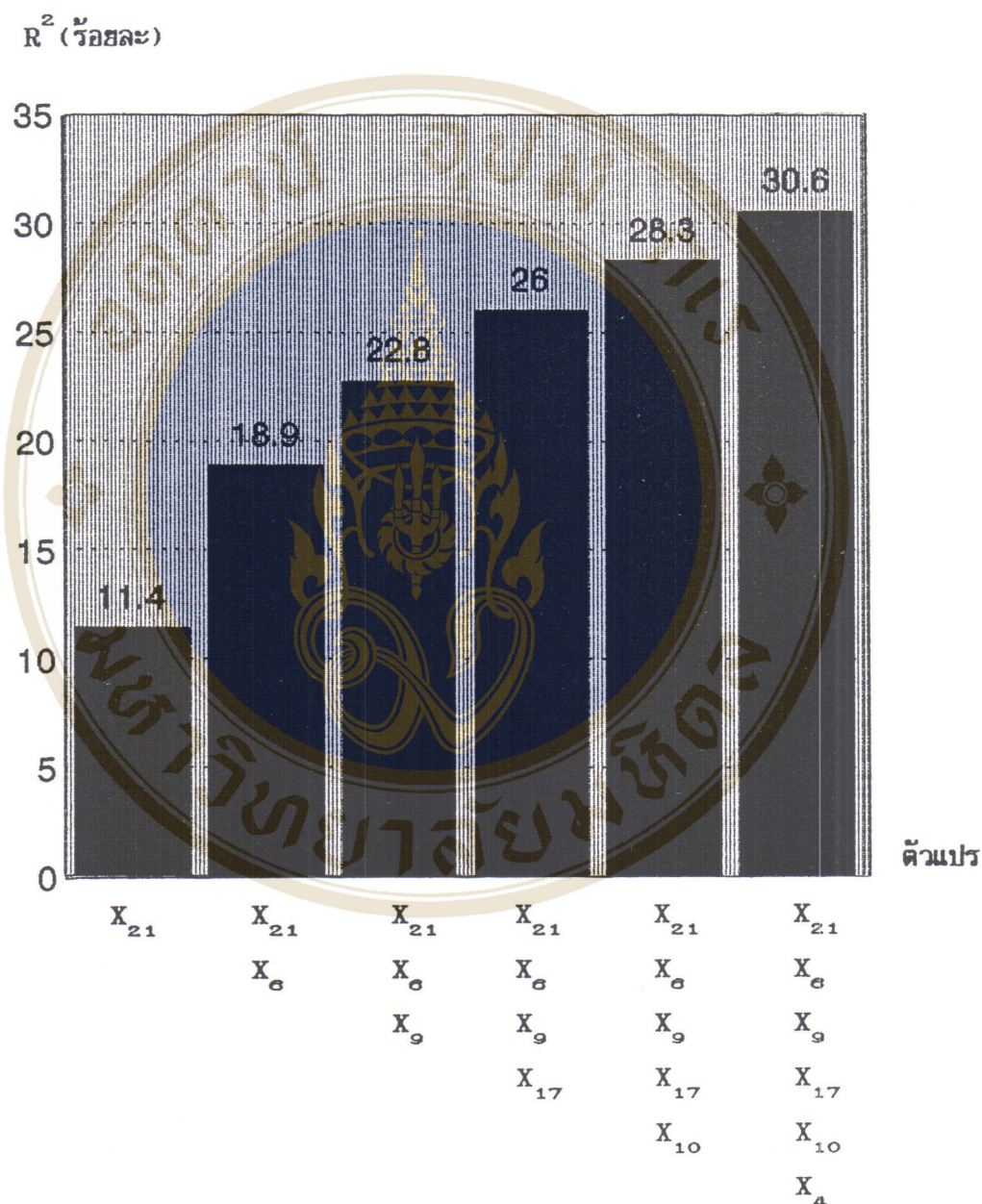
ตารางที่ 40 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร ที่มีนัยสำคัญใน
การประมาณค่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ปัญหาการขาด
แคลนน้ำในประเทศไทย

ลำดับ	ตัวแปร	R	R ²	R ² Change	b	β	F	Sig.F
1.	พื้นที่ได้รับเลือกตั้ง (X ₂₁)	.338	.114	.114	-20.573	-.294	23.40	.000
2.	ความรู้เกี่ยวกับปัญหา การขาดแคลนน้ำ (X ₈)	.435	.189	.075	1.991	.250	21.03	.000
3.	การประสบปัญหาการขาด แคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่ สมัครรับเลือกตั้ง (X ₉)	.477	.228	.039	4.649	.173	17.60	.000
4.	ภูมิลำเนา (X ₁₇)	.510	.260	.032	9.881	.196	15.60	.000
5.	การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ ปัญหาการขาดแคลนน้ำ (X ₁₀)	.532	.283	.023	5.255	.177	13.98	.000
6.	การเคยดำรงตำแหน่ง ในคณะรัฐมนตรี (X ₄)	.553	.306	.023	2.998	.154	12.95	.000
a		= 31.583						
S.E. est		= 19.336						

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน ในตารางที่ 40 พบว่า มีตัวแปรหรือปัจจัยที่มีนัยสำคัญ หรือมีประสิทธิภาพสูง ในการอธิบายหรือประมาณค่า (คะแนน) การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งหมด 6 ตัวแปร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ พื้นที่ที่ได้รับเลือกตั้ง (X_{21}) กล่าวคือ เป็นตัวแปรตัวแรกที่ถูกรับเลือกเข้าไปในแบบจำลองประมาณค่าการมีส่วนร่วม และมีผลต่อการมีส่วนร่วมร้อยละ 11.4 (ค่า $R^2 = .114$) ตัวแปรที่มีความสำคัญรองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ (X_9) มีผลต่อการมีส่วนร่วม ร้อยละ 7.5 (ค่า $R^2_{\text{Change}} = .075$) เมื่อรวมกับตัวแปรตัวแรกที่ถูกรับเลือกเข้าไปในแบบจำลอง ตัวแปรทั้งสอง (X_{21} และ X_9) มีผลต่อการมีส่วนร่วมร้อยละ 18.9 (ค่า $R^2 = .189$) การประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง (X_9) มีผลต่อการมีส่วนร่วม ร้อยละ 3.90 (ค่า $R^2_{\text{Change}} = .039$) เมื่อรวมกับตัวแปร ที่ถูกรับเลือกเข้าไปในแบบจำลอง ลำดับที่ 1 และ 2 ตัวแปรทั้งสาม (X_{21} , X_9 และ X_9) มีผลต่อการมีส่วนร่วม ร้อยละ 22.8 (ค่า $R^2 = .228$) ภูมิสำเนา (X_{17}) มีผลต่อการมีส่วนร่วม ร้อยละ 3.20 (ค่า $R^2_{\text{Change}} = .032$) เมื่อรวมกับตัวแปรตัวที่ถูกรับเลือกเข้าไปในแบบจำลองลำดับที่ 1, 2 และ 3 ตัวแปรทั้งสี่ (X_{21} , X_9 , X_9 และ X_{17}) มีผลต่อการมีส่วนร่วม ร้อยละ 26.0 (ค่า $R^2 = .260$) การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ (X_{10}) มีผลต่อการมีส่วนร่วมร้อยละ 2.30 (ค่า $R^2_{\text{Change}} = .023$) เมื่อรวมกับตัวแปรที่ถูกรับเลือกเข้าไปในแบบจำลอง ลำดับที่ 1, 2, 3 และ 4 ตัวแปรทั้งห้า (X_{21} , X_9 , X_9 , X_{17} และ X_{10}) มีผลต่อการมีส่วนร่วม ร้อยละ 28.3 (ค่า $R^2 = .283$) และการเคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี (X_4) เป็นตัวแปรตัวสุดท้ายที่ถูกรับเลือกเข้าไปในแบบจำลอง มีผลต่อการมีส่วนร่วม ร้อยละ 2.30 (ค่า $R^2_{\text{Change}} = .023$) เมื่อรวมกับตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าไปในแบบจำลองลำดับที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 ตัวแปรทั้งหมด (X_{21} , X_9 , X_9 , X_{17} , X_{10} และ X_4) มีผลต่อการมีส่วนร่วม ร้อยละ 30.6 (ค่า $R^2 = .306$) อีก ร้อยละ 69.4 (100-30.6) ของการมีส่วนร่วมมีผลมาจากสาเหตุอื่น และการใช้ตัวแปรทั้งหมดมาประมาณค่าการมีส่วนร่วมมีความคลาดเคลื่อน 19.336 แบบจำลองในขั้นตอนสุดท้ายที่ได้จากการวิเคราะห์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y' = 31.583 - 20.573X_{21} + 1.991X_9 + 4.649X_9 + 9.881X_{17} + 5.255X_{10} + 2.998X_4$$

จากตัวแปรที่นำเข้าวิเคราะห์การถดถอยทั้งหมด 28 ตัวแปร พบตัวแปรที่มีนัยสำคัญในการประมาณค่าการมีส่วนร่วม หรือมีผลต่อการมีส่วนร่วม ทั้งหมด 6 ตัวแปร และตัวแปรแต่ละตัวและกลุ่มของตัวแปรดังกล่าว มีผลต่อการมีส่วนร่วม สรุปได้ดังแสดงในรูปที่ 9

รูปที่ 9 แสดงผลของตัวแปรที่มีนัยสำคัญในการประมาณค่าการมีส่วนร่วมของสมาชิก
สภามัณฑนราชภัฏในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

การตรวจสอบแบบจำลองประมาณค่าการมีส่วนร่วม โดยใช้การวิเคราะห์ความคลาดเคลื่อน (Residual Analysis) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เนื่องจากในการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ แบบจำลองที่ได้จากการวิเคราะห์ และข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์จะต้องมีคุณสมบัติเป็นไปตามข้อตกลง (Assumptions) ซึ่งจะช่วยให้ผลที่ได้มีความน่าเชื่อถือและใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการตรวจสอบคุณสมบัติของข้อมูล และแบบจำลอง ตามลำดับ ดังนี้

1. การตรวจสอบการกระจายของค่าความคลาดเคลื่อน

1.1 จาก Histogram Standardized Residual พบว่ามีลักษณะการกระจาย ซึ่งพอจะอนุมานได้ว่า มีลักษณะการกระจายเป็นปกติ (Normality) ดังรูปที่ 10

Histogram - Standardized Residual

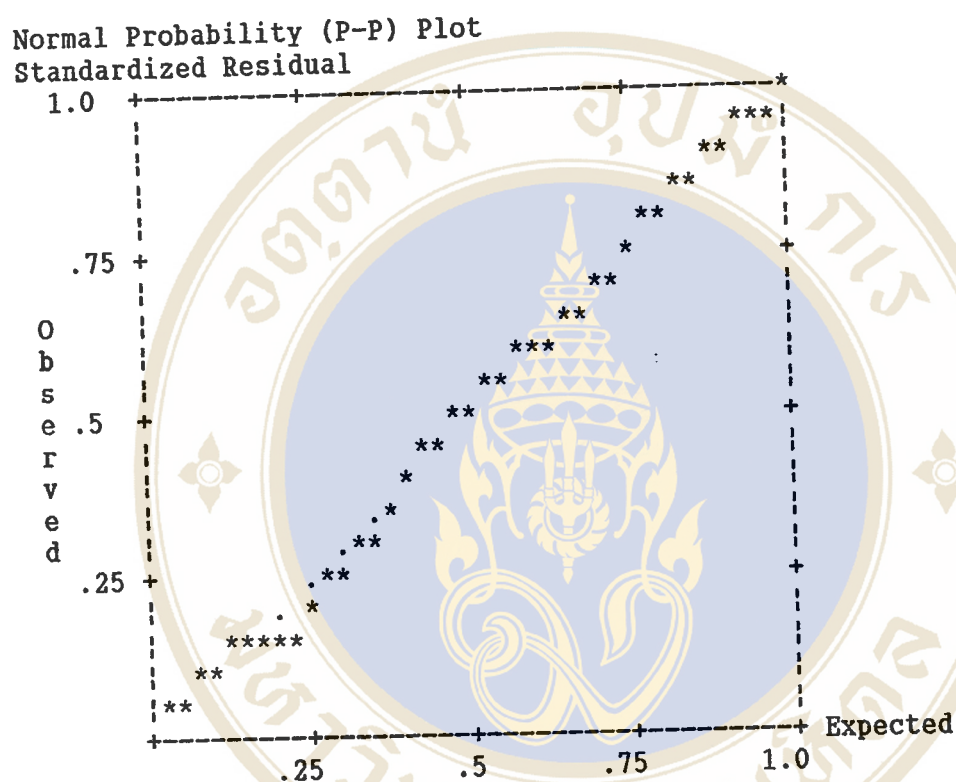
(* = 1 Cases, . = Normal Curve)

N	Exp N		
0	.14	Out	
1	.28	3.00	*
0	.71	2.67	.
2	1.63	2.33	*,
4	3.34	2.00	*,*,
4	6.12	1.67	****.
10	10.04	1.33	*****:
16	14.76	1.00	*****:*
20	19.44	.67	*****:*
17	22.93	.33	*****.
28	24.22	.00	*****:****
30	22.93	-.33	*****:*****
22	19.44	-.67	*****:***
3	14.76	-1.00	***
13	10.04	-1.33	*****:***
5	6.12	-1.67	****.
5	3.34	-2.00	*,*,
3	1.63	-2.33	*,
0	.71	-2.67	.
0	.28	-3.00	
0	.14	Out	

ที่มา: SPSS/PC+ Printout คำสั่ง Residuals

รูปที่ 10 Histogram - Standardized Residual แสดงลักษณะการกระจายของค่าความคลาดเคลื่อน ของแบบจำลองประมาณค่าการมีส่วนร่วม ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

1.2 จาก Normal Probability (P-P) Plot ของค่า Standardized Residual ซึ่งมีลักษณะค่อนข้างจะเป็นเส้นตรง ดังรูปที่ 11

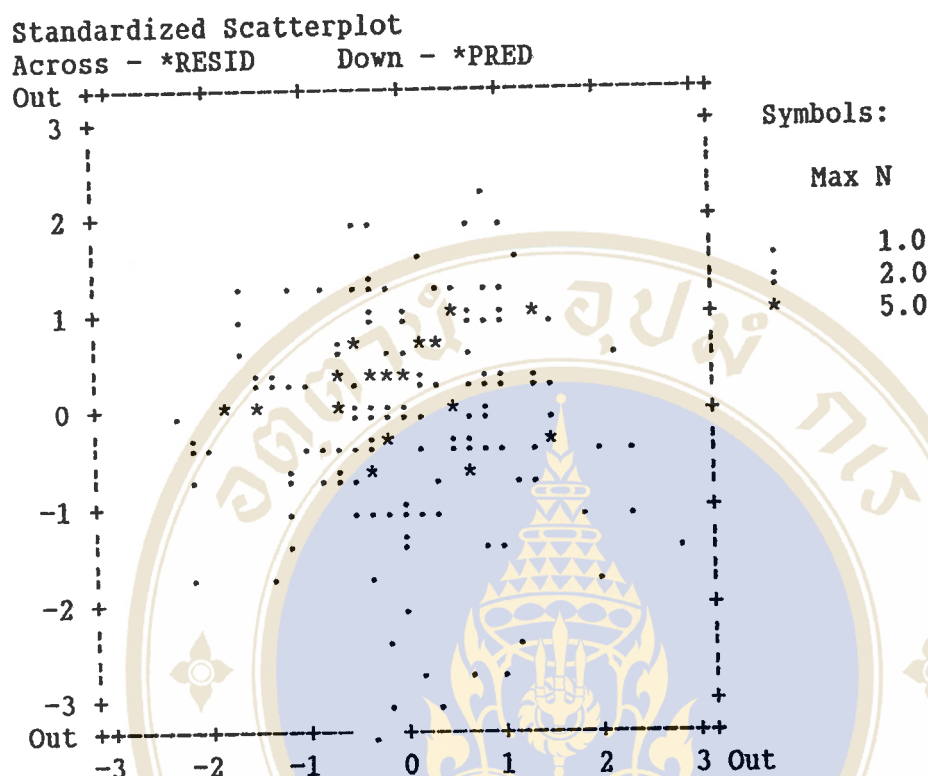

ที่มา: SPSS/PC+ Printout คำสั่ง Residuals

รูปที่ 11 Normal Probability (P-P) Plot ของค่า Standardized Residual
ของแบบจำลองประมาณค่าการมีส่วนร่วม ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

2. การตรวจสอบค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน

ด้วยการ พล็อตกราฟระหว่าง ตัวแปรตามจากการประมาณค่า กับค่าความคลาดเคลื่อน (ปรับเป็นค่ามาตรฐาน) พบว่าค่าของความคลาดเคลื่อนมีการกระจายรอบๆ ค่า 0 และไม่มีรูปแบบของความสัมพันธ์ที่แน่นอน จึงสรุปได้ว่า ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนมีค่าคงที่ หรือมีความเป็นเอกภาพ (Homoscedasticity) ดังรูปที่ 12 ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลง

ที่มา: SPSS/PC+ Printout คำสั่ง Scatterplot

รูปที่ 12 Standardized Scatterplot ระหว่างตัวแปรตามจากการประมาณค่า (PRED) กับค่าความคลาดเคลื่อน (RESID) ของแบบจำลองประมาณค่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

3. ตรวจสอบความเป็นอิสระต่อกันของความคลาดเคลื่อน

โดยใช้สถิติ Durbin-Watson test ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่า d มีค่าเท่ากับ 1.99 จากการเปิดตารางได้ค่า $d_u = 1.78$ ($\alpha = .05$) ซึ่งค่าที่คำนวณได้อยู่ในช่วงดังนี้ คือ มีค่า มากกว่าค่า d_u จากตาราง ($d_u = 1.78$) มีค่า น้อยกว่าค่า $4-d_u$ ($4-d_u = 2.22$) ซึ่งเป็นช่วงที่ไม่มีความสัมพันธ์ของความคลาดเคลื่อน แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน (No Autocorrelation)

4. ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในแบบจำลองประมาณค่า

โดยดูจาก Simple Correlation พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระอยู่ในระดับที่ไม่สูงมากนัก กล่าวคือ ไม่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .80 ขึ้นไป (Downie and Health 1983: 103) จึงไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Multicollinearity) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังข้อมูลที่แสดงในตารางที่ 41

ตารางที่ 41 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ถูกเลือกเข้าไปในแบบจำลอง

Correlations:	X ₂₁	X ₈	X ₉	X ₁₇	X ₁₀	X ₄
X ₂₁	1.000					
X ₈	.151	1.000				
X ₉	-.252***	.076	1.000			
X ₁₇	-.233**	-.191**	.055	1.000		
X ₁₀	-.020	.189	.215**	-.067	1.000	
X ₄	.068	.029	-.066	-.028	-.114	1.000

2-tailed Signif: ***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 6 วิเคราะห์ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ สาเหตุ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ

จากการวิเคราะห์ ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับ สาเหตุ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความคิดเห็นแตกต่างกันออกไป (ดังรายละเอียดใน ภาคผนวก ง) แต่ที่ความคิดเห็นส่วนใหญ่ตรงกันมากที่สุด 5 อันดับแรก มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 42 ความถี่ และร้อยละ ของความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย 5 อันดับแรก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการขาดแคลนน้ำ	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
- มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า โดยเฉพาะ ป่าต้นน้ำลำธาร	118	64.5	1
- ไม่สามารถเก็บกักน้ำเอาไว้ได้เพราะแหล่งเก็บกัก น้ำมีไม่เพียงพอ	55	30.1	2
- ประชาชนไม่ประหยัดการใช้น้ำ	54	29.5	3
- ความต้องการ ใช้น้ำของประชาชนมีมากขึ้น	37	20.2	4
- ฝนตกน้อยลงและไม่ตกต้องตามฤดูกาล	37	20.2	4
- ปัญหามลภาวะทางน้ำที่รุนแรงขึ้น	30	16.4	5

จากตารางที่ 42 พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความคิดเห็น เกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ว่ามีสาเหตุมาจากการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า โดยเฉพาะป่าต้นน้ำลำธาร (118 คน คิดเป็น ร้อยละ 64.5) มากที่สุด รองลงมา คือ ไม่สามารถเก็บกักน้ำเอาไว้ได้เพราะแหล่งเก็บกักน้ำมีไม่เพียงพอ (55 คน คิดเป็น ร้อยละ 30.1) ประชาชนไม่ประหยัดการใช้น้ำ (54 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5) ความต้องการ ใช้น้ำของประชาชนมีมากขึ้น และ ฝนตกน้อยลงและไม่ตกต้องตามฤดูกาล (37 คน คิดเป็น ร้อยละ 20.2) และ ปัญหามลภาวะทางน้ำที่รุนแรงขึ้น (30 คน คิดเป็น ร้อยละ 16.4) ตามลำดับ

ตารางที่ 43 ความถี่ และร้อยละ ของความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย 5 อันดับแรก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
- ประชาชนยังไม่ตระหนักและให้ความสำคัญ กับปัญหาการขาดแคลนน้ำ	54	29.5	1
- งบประมาณไม่เพียงพอ	43	23.5	2
- ปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและการบุกรุกป่าต้น น้ำลำธาร	40	21.9	3
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องน้ำมีมากเกินไป กระจัดกระจาย ไม่เป็นเอกภาพ	24	13.1	4
- ประชาชนเคยชินกับการใช้น้ำอย่างไม่ประหยัด	20	10.9	5

จากตารางที่ 43 พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ว่าปัญหาอุปสรรค คือ ประชาชนยังไม่ตระหนักและให้ความสำคัญกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ (54 คน คิดเป็น ร้อยละ 29.5) งบประมาณไม่เพียงพอ (43 คน คิดเป็น ร้อยละ 23.5) ปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า และการบุกรุกป่าต้นน้ำลำธาร (40 คน คิดเป็น ร้อยละ 21.9) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องน้ำมีมากเกินไป กระจัดกระจายไม่เป็นเอกภาพ (24 คน คิดเป็น ร้อยละ 13.1) และประชาชนเคยชินกับการใช้น้ำอย่างไม่ประหยัด (20 คน คิดเป็น ร้อยละ 10.9) ตามลำดับ

ตารางที่ 44 ความถี่ และร้อยละ ของความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับ
แนวทางในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ 5 อันดับแรก

ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ แนวทางในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
- ป้องกัน และกวาดล้างการตัดไม้ทำลายป่า และส่งเสริมให้มีการปลูกป่า	63	34.4	1
- สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	51	27.9	2
- รมรงค์ให้ประชาชนประหยัดการใช้น้ำ	33	18.0	3
- จัดสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่	27	14.8	4
- ทุ้มเทและจัดสรรงบประมาณในเรื่องการ พัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอทั่วประเทศ	20	10.9	5

จากตารางที่ 44 พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวทางใน
การแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ว่ามาตรการหรือแนวทางที่สำคัญคือ การป้องกันและกวาดล้างการ
ตัดไม้ทำลายป่า และส่งเสริมให้มีการปลูกป่า (63 คน คิดเป็น ร้อยละ 34.4) สร้างจิตสำนึก
ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (51 คน คิดเป็น ร้อยละ 27.9) รมรงค์ให้
ประชาชนประหยัดการใช้น้ำ (33 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0) จัดสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก ขนาด
กลาง และขนาดใหญ่ (27 คน คิดเป็น ร้อยละ 14.8) และการทุ้มเทและจัดสรรงบประมาณ
ในเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอทั่วประเทศ (20 คน คิดเป็น ร้อยละ 10.9) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในประเทศไทย มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย เท่ากับ 68.52 คะแนน จากคะแนนเต็ม 117 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 58.56 ซึ่งอยู่ในช่วงระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง และพบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง (จำนวน 102 คน คิดเป็น ร้อยละ 55.7) รองลงมา คือ ระดับการมีส่วนร่วมมาก (จำนวน 61 คน คิดเป็น ร้อยละ 33.3) และระดับการมีส่วนร่วมน้อย (จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9) เมื่อพิจารณาจำแนกตามรูปแบบการมีส่วนร่วม จากรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ศึกษา 19 รูปแบบ พบว่า มีรูปแบบการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมาก 4 รูปแบบ คือ ออกเยี่ยมประชาชนและตรวจสภาพแหล่งน้ำ คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 79.50 ให้ความร่วมมือ และขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ คณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 77.83 ร่วมจัดสร้างงบประมาณ คณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 76.83 และให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์ และจัดหาน้ำแจกจ่าย คณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 68.11 รูปแบบการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับปานกลางมี 14 รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมชมรมชมรม คณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 65.22 ร่วมประชุม คณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็น ร้อยละ 64.56 มีส่วนร่วมในการร้องเรียน คณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 62.33 ร่วมศึกษาปัญหา คณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็น ร้อยละ 62.22 อภิปรายในสภา ชุดในที่ประชุมพรรค และให้สัมภาษณ์ คณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็น ร้อยละ 59.00 ร่วมวางแผน คณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็น ร้อยละ 57.83 ร่วมกำหนดโครงการ คณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 57.33 ร่วมกำหนดนโยบาย คณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็น ร้อยละ 55.67 ร่วมติดตามประเมินผล คณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 54.17 ร่วมประชุมสัมมนา คณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็น ร้อยละ 42.83 ร่วมเสนอความเห็น คณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็น ร้อยละ 42.67 ร่วมศึกษาดูงาน คณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 42.33 ร่วมเป็นกรรมการ คณะกรรมการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 42.33

การมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 42.00 และร่วมในการเสนอญัตติและตั้งกระทู้ถาม คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็น ร้อยละ 37.67 และ รูปแบบการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับน้อย มี 1 รูปแบบ คือ ร่วมเสนอกฎหมาย คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 28.67

จากการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมจะเห็นว่า คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็น ร้อยละ 58.56 ซึ่งอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง (ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สำหรับการวิจัย คือ คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง ร้อยละ 33.33 ถึง 66.67) แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดถึงรูปแบบการมีส่วนร่วม พบว่า รูปแบบที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่โดยตรงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ การร่วมเสนอกฎหมาย มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยเพียงร้อยละ 28.67 ซึ่งอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย และเป็นรูปแบบที่มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ต่ำที่สุด และการร่วมในการเสนอญัตติและตั้งกระทู้ถาม คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็น ร้อยละ 37.67 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง แต่ก็ยังเป็นรูปแบบที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ในขณะที่รูปแบบการมีส่วนร่วม ที่มีระดับการมีส่วนร่วมมาก คือ การออกเยี่ยมประชาชนและตรวจสอบแหล่งน้ำ ให้ความร่วมมือและขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ ร่วมจัดสรรงบประมาณ และให้ความช่วยเหลือ ด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์ และ จัดหาน้ำแจกจ่าย ซึ่งรูปแบบทั้ง 4 รูปแบบ เป็นบทบาทการมีส่วนร่วมที่แสดงออกในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชน ในขณะที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นหลัก กลับมีคะแนนอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก สิ่งที่พบจากการวิจัย อาจจะสะท้อนให้เห็นได้ว่า การทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ยังให้ความสำคัญ กับพื้นที่สมัครรับเลือกตั้งของตัวเองมากกว่า การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นผู้แทนของปวงชนในภาพรวมของการแก้ปัญหาสำคัญของประเทศ ซึ่งก็สอดคล้องกับการวิจัยของ เสนีย์ ลิมกุล (2531) ที่พบว่า สาเหตุที่เข้าผูกพันต่อพรรคการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ ต้องการเสียสละเพื่อส่วนรวม โดยเฉพาะในแง่ความปรารถนา ที่จะช่วยเหลือท้องถิ่นของตนเอง เป็นหลัก และการวิจัยของ ดนัย มุส่า (2532) ที่พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคน พยายามปฏิบัติหน้าที่ตอบสนองในเรื่องของท้องถิ่น ด้วยเงื่อนไขที่สำคัญ คือ เพื่อรักษาและสร้างผู้สนับสนุนตน และสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวในการเลือกตั้งครั้งต่อไป

การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย พบว่า

ความแตกต่างในเรื่องเพศ ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ คัพแมน (Kaufman 1949: 528) โคเฮน และ อัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff 1977: 58-78)

และไวโลพร สมบูรณ์ชัย (2534: 112) แต่ทั้งสองคล้องกับการวิจัยของ ศรีปริญา ฐาปะระจ่าง (2529: 159) สมใจ เข้มเจริญ (2531: 85) และสุริยา ยีทุน (2534: 146) ที่พบว่า เพศไม่ใช่ตัวแปรสำคัญที่จะทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องการมีส่วนร่วม

ความแตกต่างในเรื่องระดับการศึกษา ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่าง ในระดับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของคัฟแมน (Kaufman 1949: 528) โคเฮน และ อัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff 1977: 58-78) และฉ้าน วุฒิธรรมรักษา (2526: 114-115) แต่ผลการวิจัย ก็สอดคล้องกับการวิจัยของศรีปริญา ฐาปะระจ่าง (2529: 158) ประสพสุข คีรินทร์ (2531: 115) และพิสิษฐ์ บุญไชย (2528: 217) ที่พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

ความแตกต่างในเรื่องภูมิลำเนา ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ภูมิลำเนาในชนบท มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยสูงกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ภูมิลำเนาในเมือง ความแตกต่างของการมีส่วนร่วม อาจจะมีสาเหตุมาจาก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ภูมิลำเนาในชนบทมีความใกล้ชิดกับประชาชนที่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำมากกว่า จึงมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ได้มากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ภูมิลำเนาอยู่ในเมือง ซึ่งปัญหาในเรื่องน้ำจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงอยู่แล้ว ทำให้โอกาสที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเข้าไปมีส่วนร่วมน้อยกว่า

ความแตกต่างในเรื่องสถานภาพสมรส ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ความแตกต่างในเรื่องอาชีพก่อนได้รับเลือกตั้ง ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ คัฟแมน (Kaufman 1949: 528) และสมใจ เข้มเจริญ (2531: 87)

ความแตกต่างในเรื่องพื้นที่ที่ได้รับเลือกตั้ง ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่พื้นที่ได้รับเลือกตั้งอยู่ในเขตต่างจังหวัด มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พื้นที่ได้รับเลือกตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่าความแตกต่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นสูงมาก ความแตกต่างอาจจะมีสาเหตุมาจาก

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตกรุงเทพมหานคร อาจจะให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในเรื่องอื่นมากกว่า เช่น ปัญหาการจราจร

2. ปัญหาเรื่องน้ำ โดยเฉพาะน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ การประปานครหลวง การสะท้อนปัญหาผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงมีน้อย ทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มีน้อยตามไปด้วย

3. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร อาจจะเข้าใจ บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แตกต่างจากประชาชนในต่างจังหวัด กล่าวคือ ไม่ได้คาดหวังว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะต้องเข้ามาช่วยเหลือ หรือสร้างความเจริญให้กับเขตเลือกตั้ง แต่บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ การทำงานแก้ปัญหาสำคัญของประเทศในภาพรวม ความเข้าใจในจุดนี้ อาจจะส่งผลถึงความต้องการ ความช่วยเหลือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และส่งผลถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ความแตกต่างในเรื่องภาคที่ได้รับเลือกตั้ง ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ความแตกต่าง อาจจะมีสาเหตุมาจากสภาพปัญหาการขาดแคลนน้ำในแต่ละภาคมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสภาพปัญหาการขาดแคลนน้ำรุนแรงกว่าภาคอื่นๆ (จากข้อมูลหมู่บ้านเลี้ยงช้าง และการตอบแบบสอบถาม) จึงทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เข้ามีส่วนร่วมมากกว่าภาคอื่น และมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ความแตกต่างในเรื่อง พรรคการเมืองที่สังกัด ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดกลุ่มพรรคเล็ก (พรรคกิจสังคม, พรรคเสรีธรรม, พรรคเอกภาพ, พรรคมวลชน และพรรคประชาไทย) มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย มากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคพลังธรรม และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคชาติไทยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคพลังธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดกลุ่มพรรคเล็ก มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย มากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคความหวังใหม่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคชาติไทย มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคความหวังใหม่ และสมาชิกสภา

ผู้แทนราษฎร ที่สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย มากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคพลังธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความแตกต่างอาจจะมีสาเหตุมาจากพรรคการเมืองมีความสัมพันธ์อยู่กับพื้นที่ที่ได้รับเลือกตั้งค่อนข้างสูง เช่นกรณี การเป็นสมาชิกพรรคพลังธรรม มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ที่ได้รับเลือกตั้ง ในเขตกรุงเทพมหานคร ค่อนข้างสูง (r ระหว่าง X_{26} กับ $X_{21} = .475^{***}$) จึงมีผลทำให้เกิดความแตกต่างดังเหตุผลที่ได้อธิบายแล้ว ทำให้พรรคพลังธรรมมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยต่ำที่สุด กรณีกลุ่มพรรคเล็ก ซึ่งเป็นพรรคที่มีจำนวนสมาชิกไม่มาก ส่วนใหญ่จะได้รับเลือกตั้งในพื้นที่ต่างจังหวัด ยกเว้นพรรคประชาธิปัตย์ เพียงพรรคเดียว สำหรับพรรคชาติไทยส่วนใหญ่ อยู่ในพื้นที่ภาคกลาง นอกเขตกรุงเทพมหานคร และอีกส่วนหนึ่งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำมาก จึงอาจจะเป็นสาเหตุทำให้การเข้ามีส่วนร่วมในภาพกัญญามีมาก

ความแตกต่างในเรื่อง กลุ่มพรรคการเมืองที่สังกัด ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่สังกัดพรรคฝ่ายค้าน มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย มากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคฝ่ายรัฐบาล อาจจะมีสาเหตุมาจากเมื่อพิจารณาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมแล้ว พบว่า รูปแบบที่มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง บทบาทในส่วนนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคฝ่ายค้าน และไม่มีภาระหน้าที่ในฐานะรัฐบาลที่จะต้องบริหารประเทศ อาจจะเข้าไปมีส่วนร่วมได้มากกว่า ในขณะที่รูปแบบที่น่าจะเอื้อให้ฝ่ายรัฐบาลเข้ามีส่วนร่วมได้มากกว่า เช่น การร่วมกำหนดนโยบาย หรือ การร่วมเสนอกฎหมาย กลับมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับคะแนนกลาง และต่ำเท่านั้น จึงอาจจะมีผลทำให้การมีส่วนร่วมในภาพรวมของฝ่ายรัฐบาลต่ำกว่าฝ่ายค้าน และเหตุผลนี้อาจจะนำไปอธิบายสนับสนุนในการแยกพิจารณาพรรค ที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้ได้ด้วย

ความแตกต่างเรื่องนโยบายของพรรคการเมืองที่สังกัด ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจจะมีสาเหตุมาจาก นโยบายของพรรคที่จดทะเบียนไว้ อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร กับนโยบายในทางปฏิบัติ บางครั้ง อาจจะ ไม่สอดคล้องกันที่เห็น ได้อย่างชัดเจน คือ เมื่อแต่ละพรรครวมกันเป็นรัฐบาลก็ต้องยึดนโยบายของรัฐบาลเป็นหลัก หรืออาจจะเป็นเพราะนโยบายของพรรคที่จดทะเบียนไว้ กับนโยบายที่นำไปใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง บางครั้งอาจจะไม่ตรงกัน หรือมีการปรับนโยบายให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่ ดังนั้นความแตกต่างในเรื่องนโยบายของพรรคการเมืองที่สังกัด

จึงอาจจะไม่มีความสำคัญมากพอ ที่จะก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วม

ความแตกต่างในเรื่องประสบการณ์ทางการเมือง ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของชัยอนันต์ สมุททนิต (2520: 55) ที่กล่าวว่า ประสบการณ์ทางการเมือง เป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการมีส่วนกำหนดการปฏิบัติงาน ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก ประเด็นปัญหาที่ทำการวิจัย ไม่ใช่ประเด็นปัญหาในเรื่องการเมืองโดยตรง ความจำเป็นในเรื่องประสบการณ์ทางการเมืองต่อการเข้ามีส่วนร่วมจึงมีน้อย

ความแตกต่างในเรื่องการเคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยมากกว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ไม่เคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี และก็สอดคล้องกับแนวการวิจัยของสมชาย อำพันทอง (2532: 93) ที่พบว่า พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ขึ้นอยู่กับ จำนวนปีในการดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ทั้งนี้อาจจะมีสาเหตุมาจาก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มียศบพท. สำคัญในพรรค และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกิจกรรมต่างๆ ที่สำคัญของพรรค ซึ่งอาจจะมีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมได้มากกว่า หรืออาจจะเนื่องมาจากฐานะและตำแหน่งในสมัยปัจจุบัน สามารถเอื้อต่อการเข้ามีส่วนร่วมได้ง่าย และมากกว่า

ความแตกต่างในเรื่องการเคยเป็นกรรมการวิสามัญพิจารณา พ.ร.บ. งบประมาณฯ ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยเป็นกรรมการวิสามัญพิจารณา พ.ร.บ. งบประมาณฯ มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย มากกว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่เคยเป็นกรรมการวิสามัญพิจารณา พ.ร.บ. งบประมาณฯ อาจจะมีสาเหตุมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยเป็นกรรมการวิสามัญฯ มีบทบาทส่วนหนึ่งที่จะแสดงออกถึงการมีส่วนร่วม ได้คือการมีส่วนร่วมใน การจัดสรรงบประมาณ การร่วมประชุม หรือการร่วมเสนอความคิดเห็น ซึ่งรูปแบบ การมีส่วนร่วมเหล่านี้ อาจเปิดโอกาสให้เข้ามีส่วนร่วมได้ง่ายและมากกว่า หรืออาจจะมีสาเหตุมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มนี้เป็นผู้ที่มียศบพท. สำคัญในพรรค ดังเหตุผลเช่นเดียวกับกรณีกล่าวแล้วข้างต้น

ความแตกต่างเรื่องการประสพปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้งก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการประสพปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้งทุกปี มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ไม่เคยมีการประสพปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการประสพปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้งบางปี มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยมากกว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ไม่เคยมีการประสพปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีการประสพปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้งนานๆ ครั้ง มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย มากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ไม่เคยมีการประสพปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีการประสพปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้งทุกปี มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ยมากกว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีการประสพปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้งนานๆ ครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความแตกต่างอาจจะมีสาเหตุมาจาก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังให้ความสำคัญกับปัญหาในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้งของตนเองเป็นหลัก ดังที่ได้กล่าวแล้ว ดังนั้นสภาพปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง จึงเป็นตัวแปรที่ก่อให้เกิดความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วม ที่ระดับความเชื่อมั่นสูง

ความแตกต่างในเรื่องการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำทุกวัน มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย มากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ บางวัน นานๆ ครั้ง และไม่เคยได้รับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ผลการวิจัยสอดคล้องกับ การวิจัยของ ชัยโรจน์ ทัศนคติ (2535: 128) วิไลพร สมบูรณ์ชัย (2534: 117) สมชาย อำพันทอง (2532: 93) พิลัญญ์ บุญไชย (2528: 217) และวลัยภรณ์ ดาวสุวรรณ (2533: 95) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการรับรู้ข่าวสารมาก ทำให้เกิดการรับรู้และเข้าใจในสภาพปัญหา จึงเห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหามากกว่า

การหาความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม พบว่า

ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีความสัมพันธ์ในทางบวก กับการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับทฤษฎีของ บลูม (Bloom 1956: 62) ที่ได้แบ่งพฤติกรรมด้านความรู้ ว่าประกอบไปด้วย ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล ซึ่งความรู้จะเกี่ยวข้องกับ ทศนคติ และพฤติกรรมการปฏิบัติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของวิไลพร สมบูรณ์ชัย (2534: 116) และสมใจ เข้มเจริญ (2531: 88) อาจจะมีสาเหตุมาจาก การมีความรู้ก่อให้เกิดพฤติกรรมการปฏิบัติตามทฤษฎีของบลูม หรือ การมีความรู้ ทำให้เห็นความสำคัญของปัญหาจึงทำให้เกิดการเข้าร่วมในการแก้ปัญหา

ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการมีส่วนร่วม แต่ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และไม่สอดคล้องกับการวิจัยของสมใจ เข้มเจริญ (2531: 89) และนิสิกรัญญไชย (2528: 215-216) แต่ก็สอดคล้องกับการวิจัยของ ชัยโรจน์ ธารสันติ (2535: 127) ที่พบว่า ความตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่แตกต่างกัน ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องการมีส่วนร่วม อาจจะมีสาเหตุมาจาก คะแนนทัศนคติส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.3) อยู่ในระดับทัศนคติที่ดี และไม่พหุทัศนคติไม่ดี และไม่ตัวอย่างยิ่งเลย ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติจึงมีน้อย และอาจจะไม่มากพอที่จะก่อให้เกิดความแตกต่างของการมีส่วนร่วม หรืออาจจะเนื่องมาจาก เข้ามีส่วนร่วมเพราะเกิดจากการสำนึกในบทบาทและหน้าที่ในการเป็นตัวแทน มากกว่าที่จะเกิดจากทัศนคติแล้วจึงเข้าร่วม

อายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วม แต่ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีปริกฤษฐา กระจ่าง (2529: 122) และชัยโรจน์ ธารสันติ (2535: 122) ที่พบว่า อายุที่แตกต่างกัน ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างของการมีส่วนร่วม

รายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมน้อยมาก และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ สมใจ เข้มเจริญ (2531: 87) แต่ก็สอดคล้องกับการวิจัยของประสพสุข ดีอินทร์ (2531: 157) และสุจินต์ ดาววีระกุล (2527: 98) อาจจะเป็นเนื่องมาจากรูปแบบการมีส่วนร่วม ที่ศึกษาส่วนใหญ่ ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยปัจจัยในเรื่อง รายได้ ยกเว้นเฉพาะรูปแบบที่เกี่ยวกับ การให้ความช่วยเหลือทางด้าน

การเงิน วัสดุอุปกรณ์ และจัดหาน้ำแจกจ่าย เพียงรูปแบบเดียว ดังนั้น จึงทำให้รายได้ต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในภาพรวม

การวิเคราะห์หารูปแบบของความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตาม หนึ่งตัว โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบว่า

กลุ่มตัวแปรที่มีนัยสำคัญในการประมาณค่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย มีทั้งหมด 6 ตัวแปร ตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม มากที่สุด คือ พื้นที่ที่ได้รับเลือกตั้ง (X_{21}) มีผลต่อการมีส่วนร่วมร้อยละ 11.4 ตัวแปรที่มีความ สำคัญรองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ (X_6) มีผลต่อการมีส่วนร่วม ร้อยละ 7.5 การประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง (X_9) มีผลต่อการมีส่วนร่วม ร้อยละ 3.9 ภูมิสำเนา (X_{17}) มีผลต่อการมีส่วนร่วม ร้อยละ 3.2 การรับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ (X_{10}) มีผลต่อการมีส่วนร่วม ร้อยละ 2.3 และการเคยดำรง ตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี (X_4) มีผลต่อการมีส่วนร่วมร้อยละ 2.3 อิทธิพลของตัวแปร ทั้งหมด รวมกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วม ร้อยละ 30.6 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้บางส่วน เหตุผล ก็เช่นเดียวกับกรณีทั่วไปวิเคราะห์แยกรายปัจจัย สำหรับตัวแปร อีก 4 ตัว ที่พบความแตกต่างอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่ถูกเลือกเข้าในแบบจำลองประมาณค่าการมีส่วนร่วม คือ ภาคที่ได้รับ เลือกตั้ง (แตกเป็นตัวแปรหุ่น 3 ตัว คือ X_{18} , X_{19} และ X_{20}) พรรคการเมืองที่สังกัด (แตก เป็นตัวแปรหุ่น 5 ตัว คือ X_{22} ถึง X_{26}) กลุ่มพรรคการเมืองที่สังกัด (X_{27}) และประสบการณ์ ในการเป็นกรรมการวิสามัญพิจารณา พ.ร.บ. งบประมาณฯ (X_5) อาจจะมีสาเหตุสำคัญมา จากตัวแปรเหล่านี้ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในแบบจำลองที่กล่าวแล้วค่อนข้างสูง มี ร้อยละเอ็ดดังนี้ (มีข้อมูลประกอบตารางอธิบายในตารางที่ 53 ภาคผนวก จ) เมื่อพิจารณาตัวแปร ภาคที่ได้รับเลือกตั้ง พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคกลาง (X_{18}) มีความสัมพันธ์ในทางลบ กับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.226^{**}$) และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ (X_{20}) มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .201^{**}$) แต่ตัวแปร X_{18} มีความสัมพันธ์กับ X_{21} ($r = .550^{***}$) และ X_{20} ก็มีความ สัมพันธ์กับ X_9 ($r = .310^{***}$) เมื่อมีความสัมพันธ์สูงเช่นนี้ ตัวแปรที่เพิ่มเข้ามาในลำดับหลัง จึงอธิบายความแปรปรวนเพิ่มขึ้นได้น้อย และไม่มีความสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรที่เหลือก็อธิบาย ได้ในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคพลังธรรม (X_{26}) มีความ สัมพันธ์ในทางลบกับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.205^{**}$) แต่ X_{26} มีความ

สัมพันธ์กับ X_{21} ($r = .475^{***}$) กลุ่มพรรคการเมืองที่สังกัด (X_{27}) มีความสัมพันธ์กับ X_{21} ($r = .225^{**}$) และประสิทธิภาพในการเป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณา พ.ร.บ. งบประมาณฯ (X_5) มีความสัมพันธ์กับ X_4 ($r = .379^{***}$)

เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้ง 6 ตัว ที่ผลต่อการมีส่วนร่วม พบว่ามีตัวแปร 3 ตัว ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่หรือถิ่นที่อยู่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ พื้นที่ที่ได้รับเลือกตั้ง (X_{21}) การประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง (X_9) และภูมิลำเนา (X_{17}) อิทธิพลของทั้ง 3 ตัวแปร รวมกันสูงถึง ร้อยละ 18.5 และสิ่งที่พบจากการวิจัยนี้สามารถนำมาอธิบายสนับสนุน ในเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาโดยมุ่งเน้นไปที่เขตเลือกตั้งของตนเองเป็นหลักได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากการนำแบบจำลองมาใช้ในการประมาณค่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 คน คนแรกมีพื้นที่ที่ได้รับเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่เคยมีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้ง และมีภูมิลำเนาในเมือง คนที่ 2 มีพื้นที่ได้รับเลือกตั้งในต่างจังหวัด มีการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้งทุกปี และมีภูมิลำเนาในชนบท โดยทั้ง 2 คนมีคะแนนความรู้เท่ากัน คือ 10 คะแนน มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำบางวัน และเคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรีมาแล้ว 2 ครั้ง เมื่อประมาณค่าการมีส่วนร่วม จะได้ดังนี้

คนแรก

$$Y' = 31.583 - 20.573X_{21} + 1.991X_9 + 4.649X_9 + 9.881X_{17} + 5.255X_{10} + 2.998X_4$$

$$Y' = 31.583 - 20.573 (1) + 1.991 (10) + 4.649 (0) + 9.881 (0) + 5.255 (2) + 2.998 (2)$$

$$= 47.4 \text{ คะแนน}$$

คนที่ 2

$$Y' = 31.583 - 20.573X_{21} + 1.991X_9 + 4.649X_9 + 9.881X_{17} + 5.255X_{10} + 2.998X_4$$

$$Y' = 31.583 - 20.573 (0) + 1.991 (10) + 4.649 (3) + 9.881 (1) + 5.255 (2) + 2.998 (2)$$

$$= 91.8 \text{ คะแนน}$$

จะเห็นได้ว่า คณะกรรมการมีส่วนร่วมจากการประมาณค่า ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 คน แตกต่างกันอย่างชัดเจน เฉพาะผลของตัวแปร X_{21} เพียงตัวเดียวก็ก่อให้เกิดความแตกต่างของคณะกรรมการมีส่วนร่วม สูงถึง 20.573 คะแนน

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับสาเหตุ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ พบว่า

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ว่ามีสาเหตุมาจากการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า โดยเฉพาะป่าต้นน้ำลำธาร มากที่สุด รองลงมา คือ ไม่สามารถเก็บกักน้ำเอาไว้ได้เพราะแหล่งเก็บกักน้ำมีไม่เพียงพอ ประชาชนไม่ประหยัดการใช้น้ำ ความต้องการใช้น้ำของประชาชนมีมากขึ้น ฝนตกน้อยลงและไม่ตกต้องตามฤดูกาล และปัญหามลภาวะทางน้ำที่รุนแรงมากขึ้น ตามลำดับ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทยว่า ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ ประชาชนยังไม่ตระหนักและให้ความสำคัญกับปัญหาการขาดแคลนน้ำมากที่สุด รองลงมา คือ งบประมาณไม่เพียงพอ ปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและการบุกรุกป่าต้นน้ำลำธาร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มีมากเกินไปกระจัดกระจายไม่เป็นเอกภาพ และประชาชนเคยชินกับการใช้น้ำอย่างไม่ประหยัด ตามลำดับ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวทางในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ว่ามาตรการหรือแนวทางที่สำคัญ คือ การป้องกันและกวาดล้างการตัดไม้ทำลายป่า และส่งเสริมให้มีการปลูกป่า มากที่สุด รองลงมา คือ สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รณรงค์ให้ประชาชนประหยัดการใช้น้ำ จัดสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ และการทຸ່ມແລະຈັດສຽງບຣະມຸນ ໃນເລື່ອງການພັດທະນາແຫຼ່ງນ້ຳໃຫ້ພໍພຽງທັງປະເທດ ຕາມລຳດັບ

จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับสาเหตุ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย เมื่อนำมาพิจารณาแล้วสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ จะให้ความสำคัญกับเรื่องป่าไม้ และความร่วมมือของประชาชน และความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็สอดคล้องกับแนวความคิดในเชิงวิชาการเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นความคิดเห็นตรงนี้ น่าจะเป็นกรอบกำหนดแนวทาง หรือมาตรการ ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำได้พอสมควร

5.2 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ที่ได้จากการวิจัย มีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 58.56 ถึงแม้ว่าจะอยู่ในช่วงระดับคะแนนปานกลาง ก็ควรพิจารณาเพิ่มการมีส่วนร่วมขึ้นอีก เพราะถ้าหากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำมากขึ้น โอกาสที่การแก้ปัญหาจะประสบผลสำเร็จ หรือลดปัญหาลงให้เหลือน้อยที่สุด น่าจะมีมากขึ้น และการเข้ามีส่วนร่วมควรจะมีมุ่งเน้นไปที่การแก้ปัญหาในภาพรวมของประเทศให้มากกว่าการแก้ปัญหาเฉพาะใน เขตเลือกตั้งของตนเอง และควรที่จะเพิ่มการมีส่วนร่วมในรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับ บทบาทและหน้าที่โดยตรงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ การมีส่วนร่วมในด้านการเสนอกฎหมาย ให้มากขึ้น
2. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตกรุงเทพมหานคร ควรจะพิจารณาเพิ่มการมีส่วนร่วมให้มากขึ้น เพราะถึงแม้ว่าในเขตกรุงเทพมหานคร จะยังไม่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำถึงขั้นวิกฤตที่จะต้องมีการเปิดน้ำเป็นเวลา แต่สภาพปัจจุบัน ความต้องการใช้น้ำในเขตกรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากร และกิจกรรมต่างๆ ที่เพิ่มขึ้น ส่วนการจัดสรรน้ำในปัจจุบันก็ต้องจัดสรร ให้กับการประปานครหลวงก่อนเป็นอันดับแรก ที่เหลือจึงจะได้รับการพิจารณาจัดสรรให้กับกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งจุดนี้อาจจะมองได้ว่า ไม่มีความเป็นธรรมในการจัดสรรน้ำ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตกรุงเทพมหานคร ควรนำมาพิจารณา ในฐานะเป็นตัวแทนของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และในฐานะที่เป็นตัวแทนของปวงชนทั้งประเทศ
3. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีภูมิลำเนาในเมือง และอยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำ หรือมีปัญหาน้อย ควรพิจารณาเพิ่มการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำให้มากขึ้น โดยเฉพาะการเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในภาพรวมของประเทศ
4. ควรจะมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องปัญหาการขาดแคลนน้ำ ให้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะนอกจากจะเป็นประโยชน์ ในแง่ที่สามารถเพิ่มการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ยังเป็นการรณรงค์ให้ประชาชน เข้าใจ เกิดความตระหนัก และเห็นความสำคัญของทรัพยากรน้ำ ตลอดจนให้ความร่วมมือในการประหยัดการใช้น้ำ อีกทางหนึ่งด้วย
5. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยมีประสบการณ์ในตำแหน่งรัฐมนตรี ซึ่งมักจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในมรดกการเมือง ควรจะเป็นผู้นำให้กับสมาชิกของพรรค ในการเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ

6. สิ่งที่จะควรคำนึงถึงเป็นอย่างยิ่งในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ คือ ปัญหาการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า โดยเฉพาะป่าต้นน้ำลำธาร และความร่วมมือของประชาชนทุกคน

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะทำการวิจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในขอบเขตที่แคบลง เช่น ในระดับลุ่มน้ำ
2. ควรจะทำการวิจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เคยเป็นกรรมการการเกษตร กรรมการสิ่งแวดล้อม หรือกรรมการวิสามัญที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ เปรียบเทียบกับที่ไม่เคยเป็นกรรมการดังกล่าว
3. ควรจะทำการวิจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ปัญหาการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า
4. ควรจะทำการวิจัยถึงความร่วมมือของประชาชน ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ
5. ประเด็นปัญหาย่อยอีกหลายประเด็น ที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ที่สำคัญ เช่น การพัฒนาแหล่งน้ำร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน การพัฒนาระหว่างลุ่มน้ำ กฎหมายน้ำ และ การจัดองค์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ อาจนำมากำหนดเป็นหัวข้อการวิจัยได้

บรรณานุกรม

- กมล โรจนพันธุ์, พ.ต.ท. ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีต่อพระราชบัญญัติ
อาวุธปืน. วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ป๋วยทศพรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สาขาพัฒนาสังคม.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2525.
- กรรณิกา ชมดี. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ: ศึกษาเฉพาะกรณี
โครงการสารภี ต.ท่าช้าง อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี. วิทยาลัยพัฒนศาสตร์
สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2524.
- การปกครอง, กรม. "สรุปสถานการณ์ภัยแล้ง ปี 2536." ม.ป.ท., 2536. (อัดสำเนา).
_____. "สรุปสภาวะความแห้งแล้งและการช่วยเหลือ." ข่าวการพัฒนาชนบท.
10 (กรกฎาคม 2535): 5.
_____. "หมู่บ้านแล้งข้าซาก จำนวน 6,424 หมู่บ้าน." ม.ป.ท., 2536. (อัดสำเนา).
- การปกครอง, กรม และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. การสัมมนา เรื่อง การแก้ปัญหาภัยแล้ง.
กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง, 2536.
- การประปาส่วนภูมิภาค และมูลนิธิเอเซีย. รายงานผลการสัมมนา "กฎหมายน้ำในประเทศไทย".
ม.ป.ท., 2534.
- โกสินทร์ วงศ์สุวรรณ. ความเป็นมาของการปกครองในระบบรัฐสภา และระบบรัฐสภาใน
ประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2518.
- ขวัญ สงวนเสริมศรี. ความรู้และความตระหนักของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ในการ
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศึกษากรณี อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยาลัย
พัฒนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล,
2529.
- คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, สำนักงาน. "แผนการแก้ไขปัญหาคาขาดแคลนน้ำและแนว
ทางการพัฒนาทรัพยากรน้ำ." ใน โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กดีเด่น ประจำปี
2534. หน้า 121-123. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำ
แห่งชาติ, 2535.

"คำแถลงนโยบาย ของ คณะรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา เมื่อ วันที่ 21 ตุลาคม 2535." ม.ป.ท., ม.ป.ป..

จรัส สุวรรณมาลา. เอกสารทางวิชาการ เลขที่ 45 การพิจารณาอนุมัติงบประมาณ ในระบบ แผนงาน (ระบบ พ.พ.ป.เอส.) ของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ: ศึกษากรณีการพิจารณาอนุมัติ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2528. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ม.ป.ป..

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสหาการพิมพ์, 2527.

ฉลอง เกิดพิทักษ์. "การแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยา." วิศวกรรมสาร. 45 (ธันวาคม 2535): 82-86.

ฉอาน วุฒิธรรมรักษา. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน ในโครงการสร้างงานในชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่น ต.คัมพขอม อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

ชลประทาน, กรม. ก "การจัดสรรน้ำในฤดูแล้งปี 2536." ใน 91 ปีชลประทาน. หน้า 121. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2536.

_____. ข "โครงการผันน้ำ กก-อิง-น่าน." ใน 91 ปีชลประทาน. หน้า 68-69. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2536.

_____. มาตรการและแนวทางแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยา. ม.ป.ท., 2535.

ชัยโรจน์ ธนสันติ. การมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบล ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศึกษากรณีจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขา สิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารของไทย ศึกษาเฉพาะกรณี สภามหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2512. รายงานการวิจัย เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สาขารัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์, 2520.

ชาติชาย โทสินธิติ. ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการจัดตั้งสถานศาลาชั้นใน
เขตพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529.

ณัฐพล พันธุ์ไชย. "อุดมการณ์ประชาธิปไตยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร." วารสาร
พัฒนบริหารศาสตร์. 16 (เมษายน 2519): 152-190.

ดนัย มุ่สา. การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้รับเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2529:
ศึกษาเปรียบเทียบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด และที่ไม่เคย
เป็น. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง. คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

ดวงกมล ชนกันส์. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ของผู้บริหารเทศบาลต่อการกำจัดการจัดมูลฝอย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขารณเศรษฐศาสตร์) สาขาบริหาร
สาขารณสุข. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.

ถนอม คล้ายขยาย. "สภาวะการขาดแคลนน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยาและแนวทางแก้ไข."
ใน ชมรม คั้น-คูน้า. หน้า 65. ม.ป.ท., 2536.

ถนอม คล้ายขยาย และวิรัตน์ ชาวอุบลรัตน์. "การแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยา
ในทศวรรษหน้า." ใน ทิศทางการพัฒนาแหล่งน้ำในทศวรรษหน้า. หน้า 165-166.
ม.ป.ท., 2534.

ทัญญา จันทรวิวัฒน์รุ่ง. ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่องานการศึกษานอกระบบ
ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษา
ผู้ใหญ่). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530.

นางวิษ โสภาคะยัง. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีผลกระทบต่อระดับความร่วมมือในการ
บำรุงรักษาระบบชลประทานในไร่นา: ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการชลประทาน
อ่างเก็บน้ำห้วยแอ่ง จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(เศรษฐศาสตร์เกษตร). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532.

นริศ ณะประสพ. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชนในท้องถิ่น: กรณีศึกษา
อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สิ่งแวดล้อมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2532.

- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. "กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน." ใน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. หน้า 189. ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสฬการพิมพ์, 2527.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศรีอมรินทร์, 2531.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สามเจริญพาณิชย์, 2535.
- ปภิต กิระวานิช. การจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 25, 2526.
- ปธาน สุวรรณมงคล. "ทัศนะบางประการในเรื่องสภาพตำบลกับการมีส่วนร่วมของชุมชน." ใน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. หน้า 83. ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสฬการพิมพ์, 2527.
- "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนพรรคการเมือง." ราชกิจจานุเบกษา. 109 (21 กรกฎาคม 2535): 59.
- "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนพรรคการเมือง." ก ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ. 99 (20 ตุลาคม 2525): 6-16.
- "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนพรรคการเมือง." ค ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ. 99 (20 ตุลาคม 2525): 76.
- "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนพรรคการเมือง." ง ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ. 99 (20 สิงหาคม 2525): 17.
- "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนพรรคการเมือง." ข ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ. 99 (20 สิงหาคม 2525): 36.
- "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนพรรคการเมือง." ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ. 102 (28 มิถุนายน 2528): 25-26.
- "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนพรรคการเมือง." ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ. 105 (15 มิถุนายน 2531): 17.
- "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนพรรคการเมือง." ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ. 107 (23 ตุลาคม 2533): 447.

"ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคและนโยบายของพรรคปวงชนชาวไทย." ราชกิจจานุเบกษา. 104 (13 ตุลาคม 2530): 312-321.

"ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารและนโยบายของพรรคประชาธิปัตย์." ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ. 100 (14 ธันวาคม 2526): 15.

"ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การขอรับการเปลี่ยนแปลงของพรรคสหชาติ ตาม มาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2524." ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ. 103 (28 พฤษภาคม 2529): 3.

"ประกาศ กระทรวงมหาดไทย เรื่อง พรรคประชาชนไทยเปลี่ยนแปลงชื่อพรรค ภาพเครื่องหมายพรรค และที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรค." ราชกิจจานุเบกษา. 109 (24 กรกฎาคม 2535): 6.

"ประกาศ กระทรวงมหาดไทย เรื่อง พรรคปวงชนชาวไทยเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรค ชื่อพรรค และภาพเครื่องหมายพรรค." ราชกิจจานุเบกษา. 109 (21 กรกฎาคม 2535): 13.

"ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง พรรคเอกภาพเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค." ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ. 107 (2 พฤษภาคม 2533): 25-26.

ประชา เทตระกุล, บรรณาธิการ. ข "แล้งนี้คนกรุงกระอัก มีหวังต้องแบ่งปัน สลับกันใช้น้ำประปา." เดลินิวส์. (17 พฤศจิกายน 2536): 1, 19.

_____. ก "สรุปสถานการณ์ภัยแล้งปี 2536." เดลินิวส์. (2 กุมภาพันธ์ 2536): 5.

ประสพสุข ดิอินทร์. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา. วิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.

ปราโมทย์ ไ้มักัด. "การขาดแคลนน้ำ-แนวทางจัดสรร และการแก้ไข." ใน เอกสารการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง ระบบข้อมูลทกวิทยาแห่งชาติ. หน้า ง-1, ง-5. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2536.

_____. "โครงการชลประทานเจ้าพระยาใหญ่ ปัญหาวิกฤต และแนวทางแก้ไข." ใน 90 ปี กรมชลประทาน. หน้า 39-45. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2535.

- ปลัดกระทรวงมหาดไทย, สำนักงาน. "การแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค ในหมู่บ้าน
แล้งซ้ำซาก." จดหมายข่าว สป.มท.. 6 (กุมภาพันธ์ 2536): 6.
- ปิยะ ดวงพัตรา และนคร เหลืองประเสริฐ. "การส่งเสริมด้านอาชีพเกษตรกรในพื้นที่ประสบ
ภัยแล้ง: แนวทางพัฒนาอาชีพเกษตรกรสำหรับเขตแห้งแล้ง." ใน การสัมมนา เรื่อง
การแก้ปัญหาภัยแล้ง. หน้า 1. กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง, 2536.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. อุดมการณ์ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย. ม.ป.ท.,
2530.
- พิสิษฐ์ บุญไชย. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ ของกรมการสถาปนาบาล ศึกษาเฉพาะกรณี
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528.
- พีระ ครีกครั้นจิตร. ความเครียดและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของครูโรงเรียนมัธยม
ศึกษา ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเขตการศึกษาส่วนกลาง และเขตการศึกษา 5.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ชีวสถิติ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหิดล, 2529.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. "นโยบายและกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน ในยุทธศาสตร์การพัฒนา
ในปัจจุบัน." ใน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. หน้า 6-7. ทวีทอง
หงษ์วิวัฒน์, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสฬการพิมพ์, 2527.
- บุญ รูปขจร, พ.อ. ลักษณะทางสังคมของสมาชิกวุฒิสภากับอุดมการณ์ประชาธิปไตย. วิทยา-
นิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สาขาพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526.
- มาลัย ครองไพศาล. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน และบำรุงรักษาระบบชลประทานในไร่นา:
ศึกษาเฉพาะกรณี ในเขตจัดรูปที่ดิน (หนองหวาย) จังหวัดขอนแก่น ปีการเพาะปลูก
2530/2531. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร).
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532.
- "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534." ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ.
108 (9 ธันวาคม 2534): 7-67.
- รัตนา จินกลาง และอิศรินทร์ หนูเมือง. "ผ่านแผนกวิฤตชาตน้ำ นโยบายไร้ทิศ ชวน 2."
ประชาชาติธุรกิจ. (7-9 ตุลาคม 2536): 28.

ราชัน วีระพิทยตระกูล. "ธนาคารน้ำ: แนวทางใหม่ในการแก้ปัญหาภัยแล้ง." นครปฐม: คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์, 2536. (อัดสำเนา).

เรวดี จันทะยานี. ความรู้และความคิดเห็นของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในการนำพื้นที่ผ่าน การทำเหมืองแร่แล้วมาใช้ประโยชน์ ศึกษา กรณี อำเภอเมือง จังหวัดระนอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530.

วลัยพร ดาวสุวรรณ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บึงทุ่งทะเล. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.

วันเพ็ญ วอกลาง. การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (พัฒนาสังคม). คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์, 2534.

วิฑูรย์ กรูณา. ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532.

วิภา รุ่งดิลกโรจน์ และสุดาพร นิยมมา. การเปลี่ยนแปลงปริมาณฝนและอุณหภูมิรายปีของ ประเทศ. กรุงเทพมหานคร: กรมอุตุนิยมวิทยา, 2533.

วิรัตน์ ชาวอุบลรัตน์. "เจ้าพระยา...ชาดน้ำ." ใน ชลกรฉบับวันชาติ. หน้า 109-110. กรุงเทพมหานคร: บริษัท โอเอส พรินติ้ง กรัฟ จำกัด, 2534.

วิไลพร สมบูรณ์ชัย. การมีส่วนร่วมของผู้นำอาสาสมัครพัฒนาชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.

วิศิษฐ์ เอี่ยมบริบูรณ์. ความเข้าใจบทบาทตนเองในการเป็นตัวแทน ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษาเฉพาะกรณี สภาผู้แทนราษฎรไทย ปี 2526. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.

วิสุทธิ์ โพธิ์แท่น. ประชาธิปไตย: แนวความคิดและตัวแบบประเทศไทยในอดีต. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์, 2524.

ศรีปริญา ชูกระจ่าง. การมีส่วนร่วมของพัฒนากรในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
ในชนบท. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม. บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529.

ต้นสนะ ตันติชาติ. การมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบล ในโครงการพัฒนาแหล่งน้ำจังหวัด
กาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม. บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529.

ศุภชัย นิมมานเหมินท์. การจัดการชลประทานแบบพื้นเมืองของล้านนาไท (เหมือง ฝาย และ
พั้ง): ปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือของสมาชิกกลุ่มชลประทานราษฎรในการจัดการ
การใช้น้ำ ในพื้นที่อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหา-
บัณฑิต (พัฒนาสังคม) สาขานโยบายสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
2532.

สภาผู้แทนราษฎร. ก สรุปรายงานของสภาผู้แทนราษฎรและที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ประจำปี
พ.ศ. 2535 (สมัยสามัญครั้งที่หนึ่ง) 21 กันยายน 2535 - 19 ธันวาคม 2535.
ม.ป.ท., 2535.

_____. ข "หนังสือที่ 847/2535." 4 ธันวาคม 2535.

สมใจ เข้มเจริญ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ศึกษากรณี ตำบล
สะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.

สมชาย อัมพทอง. ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขต
กรุงเทพมหานครที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา-
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2532.

สำนักงานประมาณ. เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 5 งบประมาณรายจ่าย จำแนกตามโครงสร้าง
แผนงาน ประจำปีงบประมาณ 2536. กรุงเทพมหานคร: บริษัท จลองรัตน จำกัด,
2536.

สุชาติ นวกวษ์. "โครงการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการนำน้ำจากแม่น้ำโขง
มาใช้ประโยชน์ในประเทศไทย." ม.ป.ท., 2536. (อัดสำเนา).

- สุจินต์ ดาววีระกุล. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัด ของจังหวัด นครสวรรค์ ประจำปี พ.ศ. 2527. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตร-มหาบัณฑิต. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.
- สุนันท์ อังเกิดโชค. ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติของประชาชนที่มีต่อ บทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- สุทธิชัย เลียงชัยเศศ. "รูปแบบการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ที่จะประสบผลสำเร็จสูงสุด." ใน โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กดีเด่น ประจำปี 2534. หน้า 127-128. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2535.
- สุบรรณ พันธ์วิศาล และชัยวัฒน์ ไญยพงษ์. ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2522.
- สุริยา ยี่ขน. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระบบป่าชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.
- เสนีย์ ลิ้มกุล. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับความผูกพันต่อพรรคการเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี พ.ศ. 2529. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.
- อดิน รพีพัฒน์. "การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาบทบาทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย." ใน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. หน้า 107-111. ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภณการพิมพ์, 2527.
- อนุภาพ ถิรลาภ. การวิเคราะห์เชิงสมมุติฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณี อ.นิบลมิ่งสาหาร จ.อุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.
- อนุสรณ์ ลิ้มมณี. ทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการกระจายทรัพยากรในระบบการเมืองไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519.

- เอนก จันทรวงศ์. ข้อมูลเบื้องต้น เรื่อง ฝน-น้ำท่า-น้ำใต้ดิน-น้ำทะเลเป็นน้ำจืด เพื่อประกอบการศึกษาทศนโยบาย และแนวทางปฏิบัติ ของน้ำดื่มน้ำใช้ในชนบท. ม.ป.ท., 2534.
- อภิชาติ อนุกูลอำไพ. "สภาพภาพการพัฒนาแหล่งน้ำ." ใน ทิศทางการพัฒนาแหล่งน้ำในทศวรรษหน้า. หน้า 109. ม.ป.ท., 2534.
- อมร ราชณรงค์, ร.ต.ต. ค่านิยมทางสังคมและทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกรัฐสภาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- อมรชาติ จักรไผวงศ์. ความรู้ และพฤติกรรม การใช้แก๊สหุงต้มของแม่บ้าน ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530.
- Bernard, Alvin. Rural Society. New York: McGraw-Hill Book Company, 1958.
- Birch, A. H. Representative. London: MacMillan Press, 1972.
- Bloom, Benjamin S. Taxonomy of Educational Objectives Hand Book I. New York: Longman, Green Company, 1956.
- Buck, Roy C. and Ploch, Louis A. Factors Related to Change in Social Participation in a Rural Pennsylvania Community. 1954.
- Cary, Lee J., Editor. "The Role of The Citizen in The Community Development Process." Community Development as a Process. University of Missouri Press Columbia, (1976): 144.
- Cohen, John M. and Uphoff, Norman T. "participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specificity." World Development. Vol. 8, (1980): 213-218.
- _____. Rural Development Participation: Concepts and Measure for Project Design Implementation and Evaluation. New York: The Rural Development Committee Center for International Studies Cornell University, 1977.

- Downie, N. M. and Health, Robert W. Basic Statistic Methods. Fifth Edition. New York: Harper & Row Publishers, 1983.
- Erwin, William. Participation Management: Concept Theory and Implementation. Atlanta Ga: Georgia State University, 1976.
- Fenaroff, Arlene. "Community Involvement in Health System for Primary Health Care." WHO. 1980.
- International Labour Office. Participation by Employers' and Workers' Organization in Economic and Social Planning. Geneva: International Labour Office, 1971.
- Jacobsen, G. A. and Lipman, M. H. Political Science. New York: Barnes & Nobel, 1965.
- Kaufman, Harold R. "Participation in Organized Activities in Selected Kentucky Localities." Agricultural Experimentation Bulletin. 1949: 528.
- Keith, Davis. Human Behavior of Work-man Relations and Organization Behavior. New York: McGraw-Hill Book Company, 1972
- Lowdermilk, Max and Laitos, W. Robert. Rural Society. vol. 46 (1980): 694-700.
- Pearse, Andrew and Stiefel, Mathias. "Inquiry in Participation a Research Approach." In UNRISD Participation Programme. Geneva, 1979.
- Reeder, William W. Some Aspects of the Information Social Participation of Farm Families in New York State. New York: Cornell University, 1974.
- Stavenhagen, R. "Marginality, Participation Agrarian Structure in Latin America." Bulletin of the International Institute of Labour Studies. 7 (June 1970): 74.

United Nations. Popular Participation in Decision Making for Development. New York: United Nations Publication, 1978.

White, Alastair T. "Why Community Participation? A discussion of the Arguments Go, Community Participation: Current Issue and Lesson Learned." United Nations Children's Fund. (1982): 18.

คำชี้แจงประกอบการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามที่ข้าพเจ้าส่งมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้ส่งเพื่อขอความอนุเคราะห์ ถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่าน
2. แบบสอบถามที่ข้าพเจ้าขอความอนุเคราะห์ถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่านจะมีเนื้อหาและข้อความเหมือนกัน จะต่างกันเฉพาะเลขที่แบบสอบถาม ซึ่งใส่ไว้เพื่อป้องกันความซ้ำซ้อนในกรณี ที่ข้าพเจ้ามีความจำเป็น ที่จะต้องขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม หากได้ข้อมูลยังไม่เพียงพอสำหรับการวิเคราะห์
3. ข้อมูลที่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน จะไม่กระทบถึงท่านแต่อย่างใด ข้อมูลจะถูกเก็บเป็นความลับ การวิเคราะห์ และเสนอผลการวิจัยจะกระทำ โดยภาพรวมมิใช่รายบุคคล และจะนำไปใช้ประโยชน์ในทางการศึกษาเท่านั้น หากได้มีวัตถุประสงค์แอบแฝงเป็นอย่างอื่นแต่ประการใด ผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ จะนำเสนอต่อ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
4. เมื่อท่านกรอกแบบสอบถามเสร็จแล้ว ขอความกรุณาท่านส่งแบบสอบถามคืนแก่ข้าพเจ้าด้วย โดยข้าพเจ้าได้แนบซอง พร้อมปิดดวงตราไปรษณียากร จ่าหน้าซองถึงข้าพเจ้า มาพร้อมนี้ด้วยแล้ว
5. การศึกษาวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าในครั้งนี้ จะสำเร็จลงมิได้ หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ข้าพเจ้าใคร่ขอรบกวนเวลาอันมีค่าของท่าน และข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง สำหรับความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ ที่นี้ ความอนุเคราะห์ของท่านจะเป็นวิทยาทานอันมีค่ายิ่งแก่ข้าพเจ้า ช่วยให้ข้าพเจ้าสำเร็จการศึกษาได้

นายณิพนธ์ จันดาร์ักษ์

นักศึกษาผู้ทำวิจัย

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฏฐ์ วัฒนาศักดิ์	ประธานกรรมการ
โทร. 4419507-9 ต่อ 2326	
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธมภ์ ภูทอง	กรรมการ
โทร. 4419507-9 ต่อ 2353	
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธาติ นววงษ์	กรรมการ
โทร. 4419507-9 ต่อ 2352	

เลขที่แบบสอบถาม _____

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

- ส่วนที่ 1** คำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ และการรับรู้ข่าวสาร
- โปรดกรูณาตอบทุกข้อด้วยการเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ท่านต้องการ
ระบุเป็นคำตอบ และเติมตัวเลขหรือข้อความลงในช่องว่างทั้งนี้แล้วแต่กรณี
1. สถานภาพผู้กรอกแบบสอบถาม () สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
() บุคคลอื่น ระบุ _____
 2. เพศ () ชาย () หญิง
 3. อายุ _____ ปี
 4. ภูมิลำเนาของท่านอยู่ในเขต () ชนบท (นอกเขตเทศบาล/สุขาภิบาล)
() เมือง (ในเขตเทศบาล/สุขาภิบาล)
 5. ระดับการศึกษา () ประถมศึกษา () มัธยมศึกษาตอนต้น
() มัธยมศึกษาตอนปลาย () อาชีวศึกษา
() อนุปริญญา () ปริญญาตรี
() ปริญญาโท () ปริญญาเอก
 6. สถานภาพการสมรส () โสด () แต่งงานแล้ว
() หม้าย () หย่าร้าง
 7. อาชีพก่อนได้รับเลือกตั้ง () ค้าขาย/ประกอบธุรกิจ () รับราชการ
() ทนายความ () นักการเมือง
() เกษตรกร () รับจ้าง
() อื่นๆ ระบุ _____
 8. รวมรายได้จากเงินเดือนของท่าน และรายได้จากอาชีพรองหรือรายได้อื่นๆ แล้วท่านมี
รายได้รวมต่อเดือนทั้งหมดประมาณ _____ บาท
 9. ท่านเคยได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วกี่สมัย (รวมถึงสมัยปัจจุบัน)
_____ สมัย

10. ปัจจุบันท่านเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- () กรุงเทพมหานคร () ภาคเหนือ
- () ภาคกลาง(ไม่รวม กทม.) () ภาคใต้
- () ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ () ภาคใต้
11. ปัจจุบันท่านสังกัดพรรค () ประชาธิปัตย์ () ชาติไทย
- () ชาติพัฒนา () ความหวังใหม่
- () พลังธรรม () กิจสังคม
- () เสรีธรรม () เอกภาพ
- () ประชากรไทย () ราษฎร
- () มวลชน
12. ท่านเคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรีหรือไม่ (รวมถึงสมัยปัจจุบัน)
- () เคย _____ ครั้ง () ไม่เคย
13. ท่านเคยเป็นกรรมการวิสามัญพิจารณาพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือไม่
- () เคย _____ ครั้ง () ไม่เคย
14. ในพื้นที่สมัครรับเลือกตั้งของท่าน เคยประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำหรือไม่
- () ไม่เคย () นานๆ ครั้ง
- () บางปี () ทุกปี
15. ท่านเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำหรือไม่
- () ทุกวัน () บางวัน
- () นานๆ ครั้ง () ไม่เคยได้รับ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ในปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

โปรดกรุณาตอบทุกข้อด้วยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ท่านเลือกเป็นคำตอบ

ข้อที่	ข้อความ	คำตอบ		
		ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
1.	การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศทำให้ความต้องการน้ำมีมากขึ้นแต่ <u>ไม่ใช่</u> สาเหตุของปัญหาการขาดแคลนน้ำ			
2.	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีทั่วประเทศในคาบ 40 ปีที่ผ่านมามีแนวโน้ม <u>ลดลง</u>			
3.	การเกิดปัญหามลภาวะทางน้ำ <u>ไม่ใช่</u> สาเหตุของปัญหาการขาดแคลนน้ำ			
4.	นโยบายการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำอย่างหนึ่งของรัฐบาลชุดปัจจุบัน คือการนำทรัพยากรน้ำจากแหล่งน้ำนานาชาติ เข้ามาใช้ประโยชน์ตามสิทธิที่ประเทศไทยพึงมี			
5.	แผนการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำระยะสั้นของรัฐบาลกำหนดช่วงเวลาไว้ 3 ปี (2536-2538)			
6.	คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นแกนกลางในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำระยะสั้น			
7.	ปัจจุบันเราสามารถเก็บกักน้ำได้ประมาณร้อยละ 50 ของปริมาณน้ำท่าทั้งหมดภายในประเทศ			
8.	ลุ่มน้ำขนาดเล็กของประเทศไทย มีประมาณ 1,400 ลุ่มน้ำ			
9.	ลุ่มน้ำขนาดใหญ่ของประเทศไทยมี 25 ลุ่มน้ำ			

ข้อที่	ข้อความ	คำตอบ		
		ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
10.	ปัจจุบัน ได้มีการผันน้ำบางส่วนจากลุ่มน้ำแม่กลอง มาใช้ในลุ่มน้ำเจ้าพระยา			
11.	ทั่วประเทศมีหมู่บ้านที่ ได้ชื่อว่า "หมู่บ้านแล้งซ้ำซาก" ประมาณ 1,000 หมู่บ้าน			
12.	ภาคใต้มีฝนตกชุกกว่าภาคกลางจึง <u>ไม่มี</u> หมู่บ้านแล้งซ้ำซาก			
13.	ปริมาณน้ำ ใน เขื่อนสิริกิติ์และ เขื่อนภูมิพลมี <u>เท่าเดิม</u> แต่ความต้องการใช้น้ำมีมากขึ้นจึงทำให้เกิดปัญหา การขาดแคลนน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยา			
14.	ปัจจุบันความต้องการใช้น้ำของการประปา นครหลวง มีปริมาณมากกว่าความต้องการใช้น้ำของ ช่างนาเพื่อทำนาปรังในลุ่มน้ำเจ้าพระยา			
15.	เขื่อนสิริกิติ์ สร้างก่อน เขื่อนภูมิพล			
16.	ในปีที่ผ่านมา ได้เกิดปัญหามลภาวะทางน้ำที่ส่งผล กระทบต่อระบบนิเวศทางน้ำอย่างรุนแรง ที่แม่น้ำพอง			
17.	คณะกรรมการ แก้ไขปัญหาน้ำขาดแคลนใน ลุ่มน้ำเจ้าพระยาชุดปัจจุบันมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน			

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

โปรดกรณำทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับความเห็นของท่าน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการเห็นด้วยกับข้อความ				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1.	ผู้ได้รับประโยชน์จากการใช้น้ำต้อง เสียค่าน้ำ					
2.	รัฐบาลเพียงฝ่ายเดียวก็สามารถแก้ปัญหา การขาดแคลนน้ำได้					
3.	การแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำของรัฐบาล ชุดปัจจุบันไม่มีโอกาสประสบผลสำเร็จ					
4.	น้ำเป็นทรัพยากรที่ไม่มีวันใช้หมด					
5.	ดินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่อิ่มน้ำ ดังนั้นจึงไม่มีขี้นที่จะแก้ปัญหาการ ขาดแคลนน้ำได้					
6.	น้ำมีอยู่มากมายไม่จำเป็นต้อง ประหยัดการใช้น้ำ					
7.	ปัญหาการขาดแคลนน้ำไม่ใช่ปัญหา เร่งด่วนที่จะต้องแก้ไขเพราะเป็น ปัญหาที่เกิดขึ้นมานานแล้ว					
8.	ต้องพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่เท่านั้น จึงจะสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลน น้ำได้					
9.	กองทัพเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุน การแก้ปัญหาน้ำแล้งเป็นสิ่งที่ดี					
10.	การกระจายอำนาจการตัดสินใจในการ พัฒนาแหล่งน้ำไปสู่ท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็น					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการเห็นด้วยกับข้อความ				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
11.	ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการจัดการ และควบคุมการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรน้ำของท้องถิ่น					
12.	การพัฒนาแหล่งน้ำร่วมกับประเทศ เพื่อนบ้านเป็นสิ่งจำเป็น					
13.	ไม่มีความจำเป็นต้องออกกฎระเบียบ มาควบคุมการใช้น้ำ					
14.	การขนน้ำไปแจกจ่ายให้แก่ประชาชน ไม่เกิดประโยชน์					
15.	การกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้น้ำ เป็นสิ่งจำเป็น					
16.	การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเป็นสิ่งจำเป็น อย่างยิ่งในชนบทนอกเขตชลประทาน					
17.	โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก งบประมาณ 88,000 ล้านบาท ที่เสนอ โดยกระทรวงมหาดไทยเมื่อประมาณต้น ปี 2536 จะไม่สามารถช่วยแก้ปัญหา การขาดแคลนน้ำได้					
18.	การออกเอกสารสิทธิในโครงการปฏิรูป ที่ดินอาจเป็นสาเหตุของการบุกรุกทำลาย ป่าเพิ่มขึ้นและส่งผลทำให้เกิดปัญหาการ ขาดแคลนน้ำรุนแรงยิ่งขึ้น					
19.	น้ำผิวดินหมดก็ใช้น้ำใต้ดินแทนได้ ปัญหา การขาดแคลนน้ำจึงไม่ใช่ปัญหาใหญ่					

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

ในรอบปีที่ผ่านมา (จนถึงวันตอบแบบสอบถาม) ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ (ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ) ในรูปแบบต่างๆ ต่อไปนี้น้อยเพียงใด

โปรดกรณทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการมีส่วนร่วม ที่ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมของท่าน

ความหมายของระดับการมีส่วนร่วม

มาก	หมายถึง	มีส่วนร่วม เป็นประจำสม่ำเสมอ
ปานกลาง	"	มีส่วนร่วม พอประมาณ
น้อย	"	มีส่วนร่วม น้อย
ไม่เคย	"	ไม่มีส่วนร่วม

ข้อที่	รูปแบบการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา	ระดับการมีส่วนร่วม			
		มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย
1.	ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาการขาดแคลนน้ำเพียงใด				
2.	ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาป่าไม้ต้นน้ำลำธารถูกทำลายเพียงใด				
3.	ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาการเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำเพียงใด				
4.	ท่านเคยร่วมประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพียงใด				
5.	ท่านเคยให้ข้อเสนอแนะในที่ประชุมถึงแนวทางแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพียงใด				
6.	ท่านเคยเสนอปัญหาและอุปสรรคในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำต่อที่ประชุมเพียงใด				
7.	ท่านเคยร่วมประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพียงใด				

ข้อที่	รูปแบบการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา	ระดับการมีส่วนร่วม			
		มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย
8.	ท่านเคยเป็นวิทยากรในการประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหการขาดแคลนน้ำเพียงใด				
9.	ท่านเคยร่วมเป็นกรรมการในการแก้ปัญหการขาดแคลนน้ำเพียงใด				
10.	ท่านเคยเสนอกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำเพียงใด				
11.	ท่านเคยร่วมวางแผนแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเรื่องปัญหาการขาดแคลนน้ำเพียงใด				
12.	ท่านเคยร่วมวางแผนแก้ปัญหาระยะยาวเรื่องปัญหาการขาดแคลนน้ำเพียงใด				
13.	ท่านมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายเพื่อแก้ปัญหการขาดแคลนน้ำเพียงใด				
14.	ท่านมีส่วนร่วมกำหนดโครงการเพื่อแก้ปัญหการขาดแคลนน้ำระยะสั้นเพียงใด				
15.	ท่านมีส่วนร่วมกำหนดโครงการเพื่อแก้ปัญหการขาดแคลนน้ำระยะยาวเพียงใด				
16.	ท่านเคยเสนอให้มีการทบทวนกฎหมายและกฎระเบียบเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำที่มีความซ้ำซ้อนและไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันเพียงใด				
17.	ท่านเคยเสนอให้มีการจัดองค์กรพื้นที่ที่รับผิดชอบเรื่องทรัพยากรน้ำไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนเพียงใด				
18.	ท่านเคยเสนอให้มีการพัฒนาแหล่งน้ำนานาชาติร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านเพียงใด				

ข้อที่	รูปแบบการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา	ระดับการมีส่วนร่วม			
		มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย
19.	<u>งบประมาณโครงการพัฒนาชนบทและชุมชน</u> <u>ตามข้อเสนอของ ส.ส. ท่านเคยจัดสรรหรือ</u> <u>จะจัดสรร (ส.ส. ที่ได้รับเลือกตั้งสมัยแรก)</u> <u>ให้กับโครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพียงใด</u>				
20.	<u>จากข้อ 19 ท่านสำรวจความต้องการ</u> <u>ของชาวบ้านก่อนเสนอโครงการ</u> <u>ให้การช่วยเหลือเพียงใด</u>				
21.	<u>ท่านเคยออกเยี่ยมประชาชนที่ประสบปัญหา</u> <u>การขาดแคลนน้ำเพียงใด</u>				
22.	<u>ท่านเคยออกตรวจสอบน้ำในแหล่งเก็บกักน้ำ</u> <u>ที่สำคัญ เพียงใด</u>				
23.	<u>ท่านเคยให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน</u> <u>ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพียงใด</u>				
24.	<u>ท่านเคยให้ความช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์</u> <u>ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพียงใด</u>				
25.	<u>ท่านเคยจัดหาน้ำแจกจ่ายให้แก่ประชาชน</u> <u>ในพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคเพื่อ</u> <u>บรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าเพียงใด</u>				
26.	<u>ท่านเคยให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ</u> <u>ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพียงใด</u>				
27.	<u>ท่านเคยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ</u> <u>ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพียงใด</u>				
28.	<u>ท่านเคยอภิปรายถึงปัญหาการขาดแคลนน้ำ</u> <u>ในสภาเพียงใด</u>				

ข้อที่	รูปแบบการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา	ระดับการมีส่วนร่วม			
		มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย
29.	ท่านเคยพูดถึงปัญหาการขาดแคลนน้ำในที่ประชุมพรรคเพียงใด				
30.	ท่านเคยให้สัมภาษณ์เรื่องปัญหาการขาดแคลนน้ำเพียงใด				
31.	ท่านเคยไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ (ทั้งในและต่างประเทศ) เพียงใด				
32.	ท่านเคยบรรจุคำให้ประชาชน ให้นำอย่างประหยัดเพียงใด				
33.	ท่านเคยบรรจุคำให้ประชาชนตระหนักและเห็นความสำคัญของทรัพยากรน้ำเพียงใด				
34.	ท่านเคยบรรจุคำปลุกป่าเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งเพียงใด				
35.	ท่านเคยร้องเรียนการดื่มการปล่อยน้ำเสียโดยไม่ผ่านการบำบัดลงสู่แหล่งน้ำเพียงใด				
36.	ท่านเคยตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในเรื่องการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพียงใด				
37.	ท่านเคยเสนอข้อติ เรื่อง การแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพียงใด				
38.	ท่านมีส่วนร่วมติดตามการใช้จ่ายงบประมาณในโครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพียงใด				
39.	ท่านเคยมีส่วนร่วมประเมินผลโครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพียงใด				

ส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับสาเหตุ ปัญหาอุปสรรค และมาตรการในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

1. สาเหตุของปัญหาการขาดแคลนน้ำ ตามความคิดเห็นของท่าน คือ

2. ปัญหาอุปสรรค ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ตามความคิดเห็นของท่าน คือ

3. **มาตรการในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำที่จะได้ผล** ตามความคิดเห็นของท่าน

କିଛି

การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

ตารางที่ 45 การวิเคราะห์ดัชนีความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความรู้

ข้อที่ (ใช้จริงข้อที่)	P_H	P_L	$P_H + P_L$	$P_H - P_L$	P	r
1	7	6	13	1	.81*	.13*
2	7	7	14	0	.88*	.00*
3 (1)	8	2	10	6	.63	.75
4 (2)	6	4	10	2	.63	.25
5	7	6	13	1	.81*	.13*
6	6	6	12	0	.75	.00*
7	8	7	15	1	.94*	.13*
8 (3)	6	2	8	4	.50	.50
9	7	6	13	1	.81*	.13*
10 (4)	8	4	12	4	.75	.50
11 (5)	5	2	7	3	.44	.38
12 (6)	6	1	7	5	.44	.63
13 (7)	7	2	9	5	.56	.63
14	7	6	13	1	.81*	.13*
15	7	6	13	1	.81*	.13*
16 (8)	7	1	8	6	.50	.75
17 (9)	6	0	6	6	.38	.75
18 (10)	7	1	8	6	.50	.75
19	4	4	8	0	.50	.00*
20 (11)	5	0	5	5	.31	.63
21	5	4	9	1	.56	.13*
22 (12)	6	3	9	3	.56	.38
23 (13)	7	5	12	2	.75	.25
24 (14)	7	2	9	5	.56	.63
25 (15)	7	5	12	2	.75	.25
26	8	7	15	1	.94*	.13*
27 (16)	7	2	9	5	.56	.63
28 (17)	8	1	9	7	.56	.88

หมายเหตุ: * สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยตัดทิ้ง

ตารางที่ 46 เตรียมการคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้จำนวน 17 ข้อ

คนที่	ข้อที่																	คะแนนรวม	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	X	X ²
1	0	1	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	1	1	10	100
2	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	6	36
3	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	3	9
4	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	6	36
5	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	6	36
6	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	1	1	1	1	1	10	100
7	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	5	25
8	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	1	7	49
9	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	3	9
10	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	7	49
11	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	3	9
12	1	1	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	1	1	1	1	1	12	144
13	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	3	9
14	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	0	0	0	1	1	11	121
15	0	0	1	0	0	0	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	10	100
16	1	0	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	0	11	121
17	1	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	14	196
18	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	13	169
19	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	15	225
20	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	15	225
21	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	1	11	121
22	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	15	225
23	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	14	196
24	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1	12	144
25	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	15	225
26	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	1	1	0	1	1	10	100
27	1	0	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	13	169
28	1	0	1	1	1	1	1	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	12	144
29	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0	1	0	1	1	1	10	100
30	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	8	64
รวม	16	19	18	23	13	14	21	15	15	14	10	13	19	18	21	22	19	290	3,256

p .53.63.60.77.43.47.70.60.50.47.33.43.63.60.70.73.63
q .47.37.40.23.57.53.30.50.50.53.67.57.37.40.30.27.37
pq .25.23.24.18.25.25.21.25.25.25.22.25.23.24.21.20.23 Σpq = 3.94

$$\begin{aligned}\Sigma X &= 290 \\ \Sigma X^2 &= 3,256 \\ n &= 30 \\ k &= 17\end{aligned}$$

จะได้ความแปรปรวนของคะแนนรวมดังนี้

$$\begin{aligned}S_x^2 &= \frac{n\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{n(n-1)} \\ &= \frac{(30 \times 3,256) - (290)^2}{30 \times (30-1)} \\ &= 15.61\end{aligned}$$

นำค่า S_x^2 Σpq และ k มาแทนค่าในสูตรหาความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้ ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{K-R } 20; \quad r_{tt} &= \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\Sigma pq}{S_x^2} \right\} \\ &= \frac{17}{17-1} \left\{ 1 - \frac{3.94}{15.61} \right\} \\ &= .79\end{aligned}$$

ตารางที่ 47 แสดงค่า t-test ของแบบวัดทัศนคติจำนวน 29 ข้อความ

ข้อที่ (ใช้จริงข้อที่)	ค่า t-test
1	1.13*
2	0.48*
3 (1)	2.18
4	1.16*
5 (2)	2.05
6 (3)	3.60
7	1.21*
8	1.00*
9 (4)	2.65
10	0.82*
11 (5)	6.07
12 (6)	2.62
13 (7)	3.00
14 (8)	2.69
15 (9)	2.12
16	0.86*
17 (10)	3.00
18 (11)	2.24
19 (12)	4.32
20	1.72*
21 (13)	2.44
22 (14)	3.45
23 (15)	2.70
24 (16)	5.00
25 (17)	5.02
26 (18)	4.44
27	1.72*
28 (19)	2.12
29	1.72*

หมายเหตุ: *ค่า t-test ต่ำกว่า 2 ผู้วิจัยตัดทิ้ง

ตารางที่ 48 เตรียมการคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบวัดทัศนคติจำนวน 19 ข้อความ

คนที่	ข้อความที่																		คะแนนรวม						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	1	1	1	1	1	1	1	1	19	X	X ²				
				0 1 2 3 4 5 6 7 8																					
	X X ²	X X ²	X X ²	X X X X X X X X X X X X X X X X X X X	X X ²																				
1	5 25	5 25	4 16	5 1 5	5 5 5	5 5 5	5 5 5	4 4 4	5 5 5	4 4 4	5 5 5	5 5 5	5 5 5	5 5 5	5 5 5	5 5 5	5 5 5	5 5 5	4 16	90	8100				
2	4 16	4 16	3 9	4 3 5	4 3 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 16	75	5625				
3	5 25	4 16	4 16	2 4 5	5 5 3	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 3 3	5 3 5	3 2	4 4 4	3 3 5	3 2	4 4 4	3 3 5	3 2	4 16	72	5184				
4	5 25	5 25	3 9	5 5 5	5 5 5	5 3 4	4 4 4	4 4 4	5 1 4	4 4 3	2	5 25	77	5929											
5	4 16	5 25	3 9	2 5 5	4 4 4	3 5 4	4 4 2	4 4 2	2 4 4	2 2	4 16	69	4761												
6	4 16	5 25	3 9	2 5 5	4 3 5	5 5 5	5 5 5	2 5 5	1 4	5 25	77	5929													
7	4 16	5 25	4 16	5 5 5	5 4 4	4 4 4	4 4 4	5 4 4	3 3 4	4 16	79	6241													
8	5 25	5 25	2 4	4 5 1	2 4 4	5 5 4	2 2 4	4 4 4	3 4 16	68	4624														
9	4 16	3 9	3 9	3 3 4	4 3 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 3 3	4 16	69	4761													
10	5 25	4 16	2 4	4 4 5	5 2 4	4 4 5	5 4 4	5 3 4	4 16	77	5929														
11	4 16	4 16	4 16	4 4 4	4 4 3	4 3 4	3 4 3	4 4 3	3 4 4 16	70	4900														
12	4 16	4 16	3 9	3 4 5	3 2 5	4 4 4	5 2 4	4 2 3	5 25	70	4900														
13	1 1	5 25	4 16	4 2 4	4 4 4	4 4 4	3 2 4	2 3 3	4 3 9	66	4356														
14	5 25	5 25	4 16	4 2 5	5 2 4	4 4 3	4 4 4	5 4 5	5 25	81	6561														
15	4 16	5 25	3 9	5 4 5	5 2 4	5 5 5	5 5 4	4 4 2	3 4 16	79	6241														
16	5 25	5 25	3 9	5 5 5	5 5 4	5 5 5	5 5 5	5 5 5	5 5 5 25	92	8464														
17	5 25	4 16	5 25	4 4 4	4 4 4	5 4 4	4 4 4	4 4 5	5 4 16	81	6561														
18	4 16	3 9	3 9	3 3 3	3 3 4	4 4 4	3 3 4	3 3 4	4 3 9	64	4096														
19	5 25	5 25	5 25	4 5 5	5 4 5	5 5 5	4 4 4	5 4 5	5 25	89	7921														
20	5 25	3 9	3 9	5 4 3	4 5 3	4 4 4	5 3 3	3 3 3	4 4 16	71	5041														
21	5 25	5 25	5 25	5 4 5	5 5 4	5 5 4	4 4 4	4 4 5	5 5 25	89	7921														
22	5 25	4 16	4 16	4 5 5	5 5 5	4 5 5	5 5 4	4 4 5	4 16	86	7396														
23	4 16	4 16	5 25	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 3	4 4 4	4 4 16	77	5929														
24	4 16	4 16	4 16	4 4 3	4 3 4	4 4 4	4 4 4	4 5 4	4 4 16	74	5476														
25	5 25	5 25	4 16	4 5 4	3 4 5	5 4 5	4 5 5	4 4 5	5 4 16	84	7056														
26	4 16	5 25	4 16	5 5 4	5 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 16	79	6241														
27	4 16	5 25	5 25	5 5 5	4 4 4	4 4 4	4 5 5	5 5 5	5 5 25	89	7921														
28	4 16	5 25	5 25	5 5 4	5 5 5	4 5 5	4 5 5	2 5 4	4 4 16	84	7056														
29	5 25	4 16	5 25	4 4 5	5 5 4	5 5 4	5 5 4	5 5 4	4 4 16	88	7744														
30	4 16	3 9	4 16	5 5 4	5 5 5	5 5 4	5 5 5	4 5 5	4 4 16	84	7056														
รวม	131	691	132	696	113	449	122	126	131	130	115	126	129	130	127	127	114	117	128	110	116	126	538	2,350	185,920

จากตารางเตรียมการคำนวณสามารถหาความแปรปรวนของแต่ละข้อ (S_1^2) และ ความแปรปรวนของคะแนนรวม (S_x^2) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$S^2 = \frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$

$$S_1^2 = \frac{30 \times 591 - (131)^2}{30(30-1)} = .65$$

$$S_2^2 = \frac{30 \times 596 - (132)^2}{30(30-1)} = .52$$

$$S_3^2 = \frac{30 \times 449 - (113)^2}{30(30-1)} = .81$$

โดยวิธีการเดียวกันจะได้

$S_4^2 = .89$	$S_{15}^2 = .51$
$S_5^2 = .86$	$S_{16}^2 = .64$
$S_6^2 = 1.04$	$S_{17}^2 = .37$
$S_7^2 = .29$	$S_{18}^2 = .30$
$S_8^2 = .46$	$S_{19}^2 = .74$
$S_9^2 = 1.13$	$S_{20}^2 = .51$
$S_{10}^2 = .55$	$S_{21}^2 = 1.13$
$S_{11}^2 = .81$	$S_{22}^2 = .30$
$S_{12}^2 = .81$	
$S_{13}^2 = .81$	
$S_{14}^2 = .81$	

$$\begin{aligned} \sum S_1^2 &= S_1^2 + S_2^2 + S_3^2 + \dots + S_{19}^2 \\ &= .65 + .52 + .81 + \dots + .30 \\ &= 12.51 \end{aligned}$$

$$S_x^2 = \frac{30 \times 185,920 - (2,350)^2}{30(30-1)}$$

$$\begin{aligned} &= 63.33 \\ r_{tt} &= \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_1^2}{S_x^2} \right\} \\ &= \frac{19}{19-1} \left\{ 1 - \frac{12.51}{63.33} \right\} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} &= .85 \end{aligned}$$

ตารางที่ 49 คะแนนการมีส่วนร่วมจำนวน 34 รูปแบบ

รูปแบบที่																																				
คนที่	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 3																																			
	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 2 4																																			
1	1	1	1	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	0	0	0			
2	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1	2	0	1	0	1	1	1	1	1	0	1	0		
3	1	1	1	2	1	1	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
4	3	2	2	2	3	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	3	2	1	2	2	0	2	2	0	1	2	2	2	3	3	2	2	2	2		
5	2	2	1	2	2	2	1	0	1	2	2	1	3	2	1	0	2	2	1	1	2	2	2	2	0	1	2	2	2	3	0	0	1	0		
6	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1	3	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0		
7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	2	0	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0		
8	2	3	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	2	1	1	1	
9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
10	1	1	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	3	2	0	0	1	1		
11	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
12	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	
13	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	
14	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	3	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
15	1	2	2	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1
16	0	1	2	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1
17	0	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0	1	1	0	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1
18	1	2	1	2	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1
19	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	0	1	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	0	1	2	2	1	0	0	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
21	0	1	2	0	1	2	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
22	0	1	2	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	2	2	0	2	1	1	1	
23	0	1	1	2	2	2	1	1	1	2	1	2	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2	2	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0
24	0	1	0	1	0	1	1	2	2	2	2	1	2	3	2	3	1	0	0	1	0	0	1	2	0	0	1	2	1	2	0	0	2	2	2	2
25	0	1	2	2	0	0	1	2	2	0	0	1	2	2	0	0	1	2	3	2	2	0	0	1	2	1	2	2	0	0	0	1	2	2	2	2
26	0	0	1	2	0	2	0	1	2	3	2	0	0	1	2	0	0	0	1	2	3	0	0	0	1	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27	0	1	2	2	1	0	0	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
28	0	1	2	0	1	2	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
29	0	1	2	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	2	2	0	2	1	1	1	
30	0	1	1	2	2	2	1	1	1	2	1	2	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2	2	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0

จากข้อมูลคะแนนการมีส่วนร่วมในตารางสามารถหาความแปรปรวนของแต่ละข้อ (S_1^2) และความแปรปรวนของคะแนนรวม (S_x^2) โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับที่ใช้ในขั้นตอน การหาความเชื่อมั่นแบบวัดทัศนคติ ได้ดังนี้

S_1^2	=	.59	S_{22}^2	=	.52
S_2^2	=	.55	S_{24}^2	=	.72
S_3^2	=	.72	S_{26}^2	=	.62
S_4^2	=	.44	S_{28}^2	=	.63
S_5^2	=	.55	S_{30}^2	=	.74
S_6^2	=	.44	S_{32}^2	=	.64
S_7^2	=	.86	S_{34}^2	=	.64
S_8^2	=	.53	S_{36}^2	=	.64
S_9^2	=	.60	S_{38}^2	=	.44
S_{10}^2	=	.42	S_{40}^2	=	.51
S_{11}^2	=	.75	S_{42}^2	=	.38
S_{12}^2	=	.59	S_{44}^2	=	.46
S_{13}^2	=	.33	S_{46}^2	=	.33
S_{14}^2	=	.44	S_{48}^2	=	.49
S_{15}^2	=	.52	S_{50}^2	=	1.13
S_{16}^2	=	.67	S_{52}^2	=	.33
S_{17}^2	=	.49	S_{54}^2	=	.42

$$\begin{aligned} \Sigma S_1^2 &= S_1^2 + S_2^2 + S_3^2 + \dots + S_{54}^2 \\ &= .59 + .52 + .55 + \dots + .42 \\ &= 19.13 \end{aligned}$$

$$S_x^2 = 229.02$$

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\Sigma S_1^2}{S_x^2} \right\}$$

$$\begin{aligned} r_{tt} &= \frac{34}{34-1} \left\{ 1 - \frac{19.13}{229.02} \right\} \\ &= .94 \end{aligned}$$

หมู่บ้านเลี้ยงช้างจำนวน 6,424 หมู่บ้าน

1.	<u>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน</u>	9	จังหวัด	1,785	หมู่บ้าน	ได้แก่
	จังหวัดกาฬสินธุ์	12	อำเภอ	143	หมู่บ้าน	
	จังหวัดนครพนม	4	อำเภอ	26	หมู่บ้าน	
	จังหวัดหนองคาย	11	อำเภอ	259	หมู่บ้าน	
	จังหวัดมุกดาหาร	7	อำเภอ	192	หมู่บ้าน	
	จังหวัดร้อยเอ็ด	14	อำเภอ	418	หมู่บ้าน	
	จังหวัดเลย	3	อำเภอ	79	หมู่บ้าน	
	จังหวัดสกลนคร	7	อำเภอ	176	หมู่บ้าน	
	จังหวัดอุดรธานี	8	อำเภอ	98	หมู่บ้าน	
	จังหวัดมหาสารคาม	10	อำเภอ	394	หมู่บ้าน	
2.	<u>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง</u>	7	จังหวัด	1,756	หมู่บ้าน	ได้แก่
	จังหวัดชัยภูมิ	5	อำเภอ	68	หมู่บ้าน	
	จังหวัดนครราชสีมา	17	อำเภอ	116	หมู่บ้าน	
	จังหวัดบุรีรัมย์	15	อำเภอ	273	หมู่บ้าน	
	จังหวัดยโสธร	8	อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ	285	หมู่บ้าน	
	จังหวัดศรีสะเกษ	13	อำเภอ	584	หมู่บ้าน	
	จังหวัดอุบลราชธานี	19	อำเภอ	314	หมู่บ้าน	
	จังหวัดสุรินทร์	2	อำเภอ	116	หมู่บ้าน	
3.	<u>ภาคใต้</u>	8	จังหวัด	727	หมู่บ้าน	ได้แก่
	จังหวัดชุมพร	3	อำเภอ	120	หมู่บ้าน	
	จังหวัดตรัง	6	อำเภอ	116	หมู่บ้าน	
	จังหวัดนราธิวาส	4	อำเภอ	16	หมู่บ้าน	
	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	2	อำเภอ	13	หมู่บ้าน	
	จังหวัดพัทลุง	5	อำเภอ	117	หมู่บ้าน	
	จังหวัดระนอง	1	อำเภอ	1	หมู่บ้าน	
	จังหวัดสุราษฎร์ธานี	12	อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ	161	หมู่บ้าน	
	จังหวัดสงขลา	9	อำเภอ	183	หมู่บ้าน	

4. ภาคตะวันออก	7 จังหวัด	671 หมู่บ้าน	ได้แก่
จังหวัดจันทบุรี	3 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ	103 หมู่บ้าน	
จังหวัดฉะเชิงเทรา	6 อำเภอ	108 หมู่บ้าน	
จังหวัดชลบุรี	3 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ	68 หมู่บ้าน	
จังหวัดนครนายก	1 อำเภอ	71 หมู่บ้าน	
จังหวัดปราจีนบุรี	11 อำเภอ	277 หมู่บ้าน	
จังหวัดสมุทรปราการ	1 อำเภอ	9 หมู่บ้าน	
จังหวัดระยอง	1 อำเภอ	35 หมู่บ้าน	
5. ภาคกลาง	10 จังหวัด	547 หมู่บ้าน	ได้แก่
จังหวัดกาญจนบุรี	3 อำเภอ	11 หมู่บ้าน	
จังหวัดนครปฐม	1 อำเภอ	10 หมู่บ้าน	
จังหวัดเพชรบุรี	5 อำเภอ	81 หมู่บ้าน	
จังหวัดลพบุรี	7 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ	136 หมู่บ้าน	
จังหวัดสุพรรณบุรี	5 อำเภอ	122 หมู่บ้าน	
จังหวัดอ่างทอง	1 อำเภอ	14 หมู่บ้าน	
จังหวัดชัยนาท	1 อำเภอ	71 หมู่บ้าน	
จังหวัดราชบุรี	3 อำเภอ	27 หมู่บ้าน	
จังหวัดสระบุรี	4 อำเภอ	36 หมู่บ้าน	
จังหวัดสิงห์บุรี	7 อำเภอ	39 หมู่บ้าน	
6. ภาคเหนือ	12 จังหวัด	938 หมู่บ้าน	ได้แก่
จังหวัดกำแพงเพชร	9 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ	176 หมู่บ้าน	
จังหวัดนครสวรรค์	5 อำเภอ	151 หมู่บ้าน	
จังหวัดน่าน	6 อำเภอ	82 หมู่บ้าน	
จังหวัดนิจิตร	2 อำเภอ	52 หมู่บ้าน	
จังหวัดพิษณุโลก	6 อำเภอ	91 หมู่บ้าน	
จังหวัดเพชรบูรณ์	10 อำเภอ	145 หมู่บ้าน	
จังหวัดแพร่	1 อำเภอ	4 หมู่บ้าน	
จังหวัดลำพูน	6 อำเภอ	61 หมู่บ้าน	
จังหวัดสุโขทัย	2 อำเภอ	48 หมู่บ้าน	
จังหวัดอุดรธานี	3 อำเภอ	18 หมู่บ้าน	
จังหวัดอุทัยธานี	4 อำเภอ	79 หมู่บ้าน	
จังหวัดพะเยา	2 อำเภอ	31 หมู่บ้าน	

ที่มา: สำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครอง

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับสาเหตุ ปัญหาอุปสรรค
และแนวทางแก้ไขในการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ในรายละเอียด

**การวิเคราะห์ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับสาเหตุ ปัญหาอุปสรรค
และแนวทางแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย ในรายละเอียด**

ตารางที่ 50 ความถี่ และร้อยละ ของความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับสาเหตุ
ของปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการขาดแคลนน้ำ	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1. มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า โดยเฉพาะ ป่าต้นน้ำลำธาร	118	64.5	1
2. ไม่สามารถเก็บกักน้ำเอาไว้ได้เพราะแหล่งเก็บกัก น้ำมีไม่เพียงพอ	55	30.1	2
3. ประชาชนไม่ประหยัดการใช้น้ำ	54	29.5	3
4. ความต้องการใช้น้ำของประชาชนมีมากขึ้น	37	20.2	4
5. เสนदन้อยลงและไม่ถูกต้องตามฤดูกาล	37	20.2	4
6. ปัญหามลภาวะทางน้ำที่รุนแรงขึ้น	30	16.4	5
7. แหล่งน้ำทุกประเภทมีสภาพเสื่อมโทรม ไม่ได้รับการ พัฒนาและดำเนินการให้สามารถใช้การได้ตลอดปี	24	13.1	6
8. ทุกฝ่ายขาดความจริงจังในการแก้ปัญหา	15	8.2	7
9. ดินไม่สามารถดูดซับน้ำเอาไว้ได้	13	7.1	8
10. มีหน่วยงานรับผิดชอบมากมาย การบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำไม่เป็นเอกภาพ	13	7.1	8
11. การจัดสรรน้ำเพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ ยังไม่เป็น ระบบและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร	11	6.0	9
12. ขาดการวางแผนแก้ปัญหาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว	10	5.5	10
13. งบประมาณมีไม่เพียงพอ	9	4.9	11
14. มีการสร้างสนามกอล์ฟมากขึ้น	9	4.9	11

ตารางที่ 50 (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการขาดแคลนน้ำ	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
15. มีการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม ทำให้ความต้องการใช้น้ำมีมากขึ้น	7	3.8	12
16. ประสิทธิภาพของระบบชลประทานไม่ดี	6	3.3	13
17. รัฐบาลไม่ต่อเนื่อง	4	2.2	14
18. ขาดแหล่งเก็บกักน้ำขนาดใหญ่	4	2.2	14
19. ขาดแหล่งน้ำขนาดเล็กกระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ของประเทศ	3	1.6	15
20. ความต้องการใช้น้ำในภาคเกษตรกรรมมีมากขึ้น	2	1.1	16
21. การประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลในเรื่องการใช้น้ำยังไม่ดีเท่าที่ควร	2	1.1	16
22. เกิดจากภาวะเรือนกระจกทำให้สภาพดินฟ้าอากาศแปรปรวน	2	1.1	16
23. รัฐบาลเคยส่งเสริมให้เกษตรกรทำนาปรังกันมาก	2	1.1	16
24. ปริมาณน้ำต้นทุนลดลง	1	0.5	17
25. ประชาชนในกรุงเทพมหานครและในตัวเมืองในต่างจังหวัดใช้น้ำไม่ประหยัด	1	0.5	17
26. สวมใส่เสื้อผ้ามากเกินไป (ภาคตะวันออก)	1	0.5	17
27. ปัญหาการคอร์รัปชันในการใช้งบประมาณในการจัดสร้างแหล่งน้ำ	1	0.5	17
28. ขาดมาตรการควบคุมการใช้น้ำ	1	0.5	17
29. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำยังไม่เป็นระบบลุ่มน้ำ	1	0.5	17
30. การจัดหาแหล่งน้ำที่ผ่านมาไม่ได้ผล	1	0.5	17

ตารางที่ 51 ความถี่ และร้อยละ ของความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1. ประชาชนยังไม่ตระหนักและให้ความสำคัญกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ	54	29.5	1
2. งบประมาณไม่เพียงพอ	43	23.5	2
3. ปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและการบุกรุกป่าต้นน้ำลำธาร	40	21.9	3
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องน้ำมีมากเกินไป กระจัดกระจายไม่เป็นเอกภาพ	24	13.1	4
5. ประชาชนเคยชินกับการใช้น้ำอย่างไม่ประหยัด	20	10.9	5
6. รัฐบาลไม่แก้ไขปัญหาน้ำอย่างจริงจังและไม่มีนโยบายที่ชัดเจน	18	9.8	6
7. ไม่มีการขุดลอกหนองบึงที่มีอยู่ไว้สำหรับเก็บกักน้ำ	13	1.6	7
8. มีปัญหาการคอร์รัปชันในการใช้งบประมาณในเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำมาก	11	6.0	8
9. ปัญหามลภาวะทางน้ำ	11	6.0	8
10. รัฐบาลที่ผ่านมาไม่กล้าตัดสินใจ	9	4.9	9
11. ข้าราชการที่รับผิดชอบไม่สนใจเท่าที่ควร	9	4.9	9
12. ขาดการวางแผนการใช้น้ำทั้งในระยะสั้นและระยะยาว	8	4.4	10
13. มีการแข่งขันผลงานระหว่างพรรคการเมือง	8	4.4	10
14. ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องน้ำของหน่วยงานของรัฐไม่ค่อยสมบูรณ์ จึงทำให้ขาดข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน	7	3.8	11

ตารางที่ 51 (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ		ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
15.	ปัญหาทางด้านกฎหมาย	5	2.7	12
16.	ความห่างไกลของพื้นที่จากแหล่งน้ำธรรมชาติ	5	2.7	12
17.	การก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดใหญ่ต้องใช้เงินจำนวนมาก	4	2.2	13
18.	การต่อต้านโครงการพัฒนาแหล่งน้ำบางโครงการ ไม่เป็นไปด้วยความจริงใจทำให้เสียโอกาส	4	2.2	13
19.	ขาดการกระจายอำนาจในการตัดสินใจในการ จัดหาแหล่งน้ำให้เป็นของประชาชน	4	2.2	13
20.	หน่วยงานของรัฐทำงานล่าช้าและขาดข้อมูลที่แท้จริง	4	2.2	13
21.	ขาดการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในเรื่องการดูแลรักษา แหล่งน้ำ และการประหยัดการใช้น้ำ	4	2.2	13
22.	แหล่งเก็บกักน้ำมีไม่เพียงพอ	4	2.2	13
23.	ไม่มีกลวิธีในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและถาวร	4	2.2	13
24.	การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่จะมีผลกระทบ ต่อระบบนิเวศค่อนข้างมาก	2	1.1	14
25.	ไม่มีนักศึกษากฎหมายในการพัฒนาเป็นแหล่งน้ำ	2	1.1	14
26.	ดินไม่สามารถเก็บน้ำไว้ได้นาน	2	1.1	14
27.	มีการสูญเสียน้ำเนื่องจากการระเหยมาก	2	1.1	14
28.	ปริมาณน้ำลดลง	2	1.1	14
29.	การจัดสรรน้ำในปัจจุบันไม่มีความเป็นธรรม	2	1.1	14
30.	ไม่มีการสร้างฝายขนาดเล็กในแต่ละลำห้วย	2	1.1	14
31.	น้ำเป็นทรัพยากรที่ไม่มีใครซื้อขาย ประชาชนถือว่า เป็นของฟรี	1	0.5	15

ตารางที่ 51 (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
32. ปัญหาเรื่องถิ่นที่อยู่ของชาวเขาซึ่งมักจะอยู่บริเวณ ต้นน้ำลำธาร	1	0.5	15
33. ประสิทธิภาพของหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการเรื่อง แหล่งน้ำของรัฐ เช่น กรมชลประทาน กรม โยธาธิการ และกรมอื่นๆ ทำงานไม่ค่อยมี ประสิทธิภาพเท่าที่ควร ประสิทธิภาพของงาน ไม่ถึง 50 เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณ และ แผนงานของรัฐบาลที่กำหนดไว้	1	0.5	15
34. การปลูกป่าไม่เป็นผล ในทางปฏิบัติ	1	0.5	15
35. ปัญหาเรื่องน้ำเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและเกี่ยวพัน อยู่กับปัญหาอื่นๆ	1	0.5	15
36. ระบบการเกษตรของประเทศไทยต้อง พึ่งพิงธรรมชาติเพียงอย่างเดียว	1	0.5	15
37. ไม่มีการดึงเอาเอกชนที่มีความสามารถ เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา	1	0.5	15
38. การพัฒนาแหล่งน้ำร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน มักจะตกลงเรื่องผลประโยชน์กันไม่ได้	1	0.5	15
39. ประสิทธิภาพของงานที่ผ่านมาเกิดผลจริงๆ ไม่ถึง 50 เปอร์เซ็นต์ของผลงานที่เสนอในรายงาน	1	0.5	15
40. ประชาชนยังไม่เคยชินกับการขาดแคลนน้ำ ขั้นรุนแรงเหมือนในบางประเทศ	1	0.5	15

ตารางที่ 52 ความถี่ และร้อยละ ของความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับ
แนวทางในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย

ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ แนวทางในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1. ป้องกัน และกวาดล้างการตัดไม้ทำลายป่า และส่งเสริมให้มีการปลูกป่า	63	34.4	1
2. สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	51	27.9	2
3. รมรงค์ให้ประชาชนประหยัดการใช้น้ำ	33	18.0	3
4. จัดสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่	27	14.8	4
5. ชุมชนและจัดสรรงบประมาณในเรื่องการ พัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอทั่วประเทศ	20	10.9	5
6. พัฒนาแหล่งน้ำร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน	19	10.4	6
7. ลงโทษผู้ลักลอบปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำ โดยไม่ผ่านการบำบัด	18	9.8	7
8. ขุดลอกแหล่งน้ำที่ตื้นเขิน	16	8.7	8
9. ความคุมการใช้น้ำ จัดระบบ และวางแผน การใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด	15	8.2	9
10. รัฐบาลต้องกล้าตัดสินใจและมีความจริงจัง ในการแก้ปัญหา	11	6.0	10
11. เสนอให้จัดตั้ง สำนัก ทบวง หรือกระทรวงน้ำ ที่มารับผิดชอบเรื่องน้ำโดยตรง	11	6.0	10
12. จัดสร้างแหล่งน้ำขนาดใหญ่เพิ่มขึ้น	11	6.0	10
13. ควรออกกฎหมายการใช้น้ำ	10	5.5	11
14. ระดมความร่วมมือจากทุกฝ่ายมาช่วยแก้ปัญหา	10	5.5	11
15. ควรมีแผนการแก้ปัญหาระยะยาวที่ชัดเจน	9	4.9	12

ตารางที่ 52 (ต่อ)

ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ แนวทางในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
16. นำมาตรการด้านราคาหรือภาษีมาใช้	8	4.4	13
17. สร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ให้กระจายทั่วประเทศ	8	4.4	13
18. ติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณอย่างใกล้ชิด ใหม่คุณภาพ ปราศจากการคอร์รัปชัน	7	3.8	14
19. จัดสร้างประปาหมู่บ้าน	6	3.3	15
20. ขุดเจาะบ่อนบาดาลในพื้นที่ต่างจังหวัด	5	2.7	16
21. ส่งเสริมให้ราษฎรปลูกพืชใช้น้ำน้อย	5	2.7	16
22. ขุดสระ หรือบ่อน้ำ ในที่สาธารณะประจำหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน	5	2.7	16
23. สร้างฝายหรือเขื่อนยางเป็นระยะตามลำน้ำ และติดตั้งเครื่องสูบน้ำด้วยไฟฟ้า	5	2.7	16
24. รัฐบาลต้องมีข้อมูลพื้นฐานในเรื่องน้ำที่ถูกต้อง อย่าเชื่อข้อมูลจากข้าราชการประจำมากเกินไป	4	2.2	17
25. แก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัย	4	2.2	17
26. บำบัดน้ำเสียแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ โดยเฉพาะในโรงงานอุตสาหกรรม	4	2.2	17
27. นำน้ำจากลุ่มน้ำอื่นมาใช้ในลุ่มน้ำที่ขาดแคลน	3	1.6	18
28. เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ไม่รับประโยชน์จากการกระทำผิดกฎหมาย ในเรื่องการ ตัดไม้ทำลายป่า และการปล่อย น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม	3	1.6	18

ตารางที่ 52 (ต่อ)

ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ แนวทางในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
29. จัดตั้งคณะกรรมการขนาดเล็กละปัญหาเรื่องน้ำ อย่างจริงจัง	3	1.6	18
30. กำหนดนโยบายในการแก้ปัญหาให้ชัดเจน	3	1.6	18
31. งบประมาณจังหวัดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควร จะมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำเป็นอันดับแรก	3	1.6	18
32. ควรมีการปรับปรุง บ่อลุ่มรัง หรือบริเวณที่มีการขุดดิน เป็นแหล่งเก็บกักน้ำ ดีกว่าปล่อยทิ้งไว้	2	1.1	19
33. เน้นการขุดแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นา	2	1.1	19
34. เพิ่มประสิทธิภาพของระบบชลประทาน	2	1.1	19
35. ทำฝนเทียม	1	0.5	20
36. สร้างเขื่อนกั้นน้ำเค็ม ในแม่น้ำเจ้าพระยา	1	0.5	20
37. รัฐบาลควรสนับสนุนการใช้เครื่องสูบน้ำที่ประหยัดน้ำ โดยการยกเลิกหรือลดภาษีนำเข้า	1	0.5	20
38. อนุญาตชาวเขาออกจากแหล่งต้นน้ำลำธาร ลงมาทำนาปลูกพืช	1	0.5	20
39. ในพื้นที่ที่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำ รัฐบาลควร ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย เกษตรกร เช่น ระบบน้ำหยด	1	0.5	20
40. จะต้องมีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น จึงจะแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำได้	1	0.5	20
41. ควรนำน้ำไปใช้ในแต่ละกิจกรรมด้วยระบบท่อ	1	0.5	20
42. ไม่ต้องออกเอกสารสิทธิให้แก่ผู้บุกรุกป่า	1	0.5	20
43. พัฒนาลองส่งน้ำเข้าสู่การเกษตรและอุตสาหกรรม	1	0.5	20

ตารางที่ 52 (ต่อ)

ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ แนวทางในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
44. ปรับปรุงระบบชลประทานของประเทศไทย เพื่อให้ทราบ วันเวลาที่ฝนตกชัดเจน ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการ เตรียมการ และการวางแผนเรื่องน้ำ	1	0.5	20
45. ควรมีการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง	1	0.5	20
46. ควรมีการออกกฎระเบียบให้มีการเก็บน้ำไว้ในบริเวณ บ้านและอาคาร ในกรณีมีการยื่นคำขอปลูกสร้างอาคาร	1	0.5	20
47. ควรมีนโยบายให้ทุกจังหวัดสร้างสระขนาดใหญ่สำหรับ เก็บน้ำไว้ประจำจังหวัด ทุกจังหวัด	1	0.5	20

ตารางที่ 53 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกตัว

ตัวแปร	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇
Y	1.000							
X ₁	-.064	1.000						
X ₂	.005	.170	1.000					
X ₃	.050	.456***	.091	1.000				
X ₄	.104	.343***	.109	.610***	1.000			
X ₅	.093	.171	.133	.459***	.379***	1.000		
X ₆	.220**	-.082	-.068	-.112	.029	.066	1.000	
X ₇	.095	-.203**	-.120	-.117	-.110	-.044	.214**	1.000
X ₈	-.062	-.088	-.066	-.108	.072	-.026	.164	.302***
X ₉	.305***	-.082	.088	-.041	-.066	.002	.076	.148
X ₁₀	.237**	-.109	-.028	-.159	-.114	-.047	.189	.023
X ₁₁	-.051	.183	.067	.134	.088	.061	-.081	-.180
X ₁₂	-.090	-.284***	-.081	-.042	-.053	-.070	-.210**	.084
X ₁₃	.070	-.051	.198**	-.136	-.107	-.106	-.122	-.014
X ₁₄	.001	.039	-.188	-.165	-.086	-.066	.125	.090
X ₁₅	-.043	.010	-.082	.171	.172	.006	-.006	-.036
X ₁₆	-.052	.050	-.005	.149	.060	.176	-.013	.047
X ₁₇	.210**	-.011	.002	.068	-.028	.032	-.191**	-.000
X ₁₈	-.226**	.154	.147	.023	.007	.092	.080	.142
X ₁₉	.010	.211**	.017	.193**	.127	.116	-.062	-.094
X ₂₀	.201**	-.229**	-.091	-.146	-.116	-.120	-.107	-.133
X ₂₁	-.338***	.146	-.094	-.077	.068	.030	.151	.109
X ₂₂	.021	-.121	-.111	-.175	.014	-.104	.100	.088
X ₂₃	.125	.095	.121	.170	-.053	.099	-.125	-.038
X ₂₄	.023	.227**	.041	.154	.102	-.034	-.039	-.096
X ₂₅	-.118	.015	-.014	-.047	-.100	-.065	-.093	-.003
X ₂₆	-.205**	.007	-.007	-.130	-.045	-.020	.115	.118
X ₂₇	-.145	-.198**	-.099	-.267***	-.082	-.147	.138	.111
X ₂₈	.083	-.080	-.046	-.059	-.102	-.052	-.036	.056

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ตัวแปร	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	X ₁₅
X ₈	1.000							
X ₉	.027	1.000						
X ₁₀	-.047	.215**	1.000					
X ₁₁	-.077	.049	-.084	1.000				
X ₁₂	.098	.078	-.046	-.140	1.000			
X ₁₃	-.323***	.008	.039	-.153	-.024	1.000		
X ₁₄	.299***	.085	.013	.056	-.056	-.444***	1.000	
X ₁₅	.095	.077	-.077	.076	.058	-.278***	-.229**	1.000
X ₁₆	.133	-.068	-.079	.006	.083	-.312***	-.257***	-.161
X ₁₇	-.075	.055	-.067	.063	-.066	-.081	.030	.017
X ₁₈	.018	-.152	.006	-.112	-.041	.051	-.140	-.006
X ₁₉	.006	-.065	-.129	.022	-.048	.033	-.035	-.096
X ₂₀	-.013	.310***	.161	.153	.082	-.042	.097	.016
X ₂₁	.241**	-.252***	-.020	-.102	-.114	-.025	-.072	-.039
X ₂₂	.093	-.094	-.046	-.070	-.060	-.038	.072	.064
X ₂₃	-.239**	.023	.136	.099	-.056	.041	-.144	.020
X ₂₄	-.049	.072	-.094	.081	-.126	.030	-.069	.035
X ₂₅	-.047	.054	.107	.072	.131	.060	.131	-.085
X ₂₆	.247***	-.168	-.074	-.082	-.071	-.102	.072	-.154
X ₂₇	.233**	-.121	-.013	-.100	.088	-.075	.152	-.036
X ₂₈	-.111	.002	.129	.021	.041	.003	.038	.125

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ตัวแปร	X ₁₆	X ₁₇	X ₁₈	X ₁₉	X ₂₀	X ₂₁	X ₂₂	X ₂₃
X ₁₆	1.000							
X ₁₇	-.100	1.000						
X ₁₈	.108	-.084	1.000					
X ₁₉	-.047	.042	-.321***	1.000				
X ₂₀	-.013	.042	-.517***	-.367***	1.000			
X ₂₁	.170	-.233**	.550***	-.177	-.284***	1.000		
X ₂₂	-.022	-.033	-.095	-.072	-.218**	-.000	1.000	
X ₂₃	.019	.115	.202**	-.024	-.039	-.141	-.303***	1.000
X ₂₄	-.043	-.014	-.172	.087	.205**	-.150	-.250***	-.201**
X ₂₅	-.105	-.113	-.168	.093	.113	-.080	-.221**	-.178
X ₂₆	.131	-.083	.233**	-.033	-.119	.475***	-.250***	-.201**
X ₂₇	.027	-.170	-.021	-.052	-.154	.225**	.488***	-.622***
X ₂₈	-.108	-.010	.012	-.063	-.148	-.198**	.477***	.385***
	X ₂₄	X ₂₅	X ₂₆	X ₂₇	X ₂₈			
X ₂₄	1.000							
X ₂₅	-.147	1.000						
X ₂₆	-.166	-.147	1.000					
X ₂₇	-.511***	.287***	.324***	1.000				
X ₂₈	-.523***	.280***	-.523***	.167	1.000			

N of cases: 183 2-tailed Signif: ** - .01 *** - .001

